

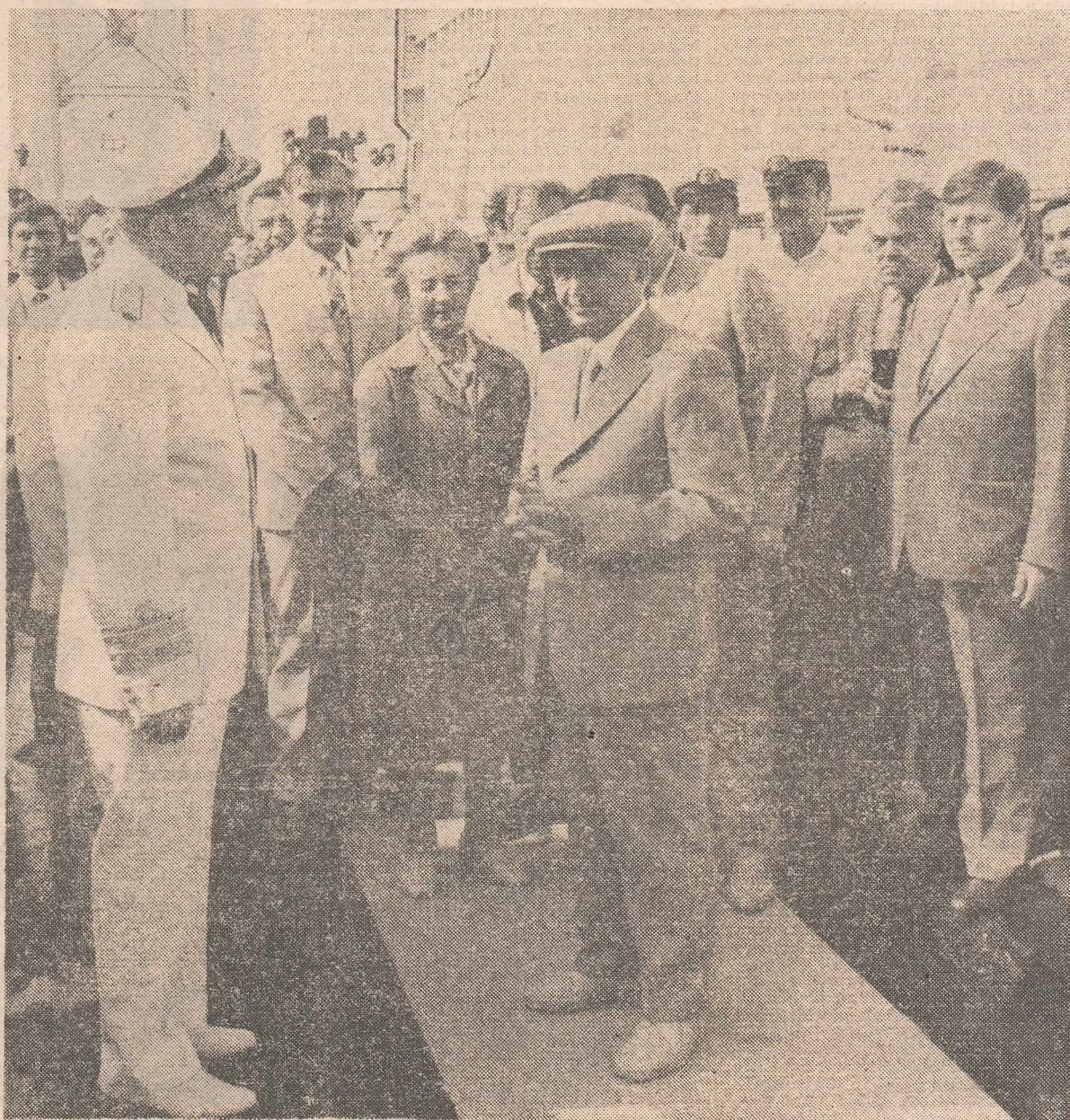
TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU ȘI TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU în vizită de lucru în județul Constanța

● A fost examinat stadiul realizării marilor investiții din zonă, între care noul port Constanța-Sud, nu peste mult timp, unul dintre cele mai mari porturi ale lumii

● A fost lansat la apă mineralierul Comănești, cea mai mare navă a flotei noastre comerciale

● La sfîrșitul săptămînii trecute, tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut în același județ un dialog de lucru cu lucrătorii ogoarelor

Comentarii în paginile 2-3

Socialismul — cu poporul, pentru popor

Una dintre strălucirile realității ale acestui timp al României este, fără îndoială, realizarea în practică a conceptului revoluționar privind democrația muncitorească, concept gândit de arhitectul României moderne, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în spiritul unei profunde răspunderi față de prezentul și viitorul țării, al unui înalt patriotism, al unui exemplar atașament la cauza socialismului.

Experiența acumulată de poporul nostru în construirea celei mai drepte dintre orinduri — orinduirea socialistă — experiență care a dobîndit valențe deosebite în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, reliefa excepțională însemnată a ideilor novatoare benefice pentru întreaga viață socială și economică a țării profinovată cu fermitate și cutezanță revoluționară de partidul comunist, prin contribuția decisivă a secretarului său general, pentru așezarea pe baze democratice și științifice a întregii activități de organizare și conducere a societății.

A fost realizat în acești ultimi 23 de ani un cuprinzător sistem democrație muncitorească și revoluționar în măsură să asigure condiții reale de participare activă și conștientă a tuturor oamenilor muncii la conducerea societății, la dezbaterile și soluționarea problemelor majore din fiecare domeniu de activitate.

Exprimăm unul din acele mari adevăruri ale istoriei noastre, un adevăr de esență, definitiv pentru destinul României, arătînd că patria în care trăim și muncim a cunoscut cea mai fertilă epocă

1965 — 1988

Ideile
biruitoare
ale
Congresului IX

a dezvoltării sale după istoricul Congres al IX-lea, și, între pilonii care susțin mărețele împliniri ale acestei epoci, pe care cu mindrie o numim Epoca Nicolae Ceaușescu, se află și largul sistem democratic de care beneficiem azi. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, putem afirma că avem astăzi un cadru minunat care asigură participarea plenară a tuturor ca-

tegoriilor sociale de oameni ai muncii la conducerea treburilor obște.

O democrație adevărată nu poate exista decît într-o țară cu un înalt grad de civilizație, cu un sporit potențial economic. Este meritul secretarului general al partidului care, cu excepțională sa viziune, a intuit că numai într-o țară puternic dezvoltată oamenii se pot bucura de o libertate adevărată, pot trăi și munci într-un climat de reală democrație.

„Trebuie să nu uităm niciodată — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — că socialismul îl construim cu poporul și pentru popor, că dezvoltarea democrației muncitorești revoluționare, participarea maselor largi populare la conducere reprezintă factorul hotărîtor pentru făurirea conștientă de către poporul însuși a propriului său viitor, pentru victoria socialismului și comunismului în România“.

Președintele țării exprima limpede esența acestei democrații și anume faptul că, în procesul revoluționar de construire a orindurii, socialismul și democrația sînt inseparabile, că socialismul nu poate fi conceput fără democrație, el fiind, prin însăși natura sa, orinduirea oamenilor muncii egali, stăpîni pe soarta lor.

(Continuare în pag. 7)

RAZVAN BARBULESCU ■

Cea mai de preț

lecție a școlii:

**Iubirea
de patrie**

pagina 9

O cauză generoasă

pentru viitoarele orașe:

**energiile
neconvenționale**

pagina 17

RODNICE ÎNTÎLNIRI DE LUCRU

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a vizitat două renumite unități agricole

Trăsătură definitorie a stilului de muncă al conducătorului partidului și statului, dialogul de lucru al tovarășului Nicolae Ceaușescu cu oamenii muncii constituie un element de excepțională însemnătate al vieții noastre politice. Acest dialog insufletește de fiecare dată colectivele unităților vizitate, impulsionează activitatea și aduce o contribuție importantă la succesele obținute, prin sarcinile și îndrumările date. În același timp, oriunde ar avea loc, dialogurile cu oamenii muncii ale secretarului general al partidului, președintelui Republicii, sint stimulative și mobilizatoare pentru întregul nostru popor. Așa s-a întâmplat și cu prilejul recentei vizite de lucru în unități agricole din consiliul unice agroindustriale de stat și cooperatiste din județul Constanța. Au fost vizitate comuna Cobadin și Cooperativa Agricolă de Producție Topraisar.

Noua vizită a prilejuit o analiză cuprinzătoare a modului în care se acționează în această perioadă de vîrf a activității din agricultură pentru stringerea și depozitarea într-un timp cit mai scurt și fără pierderi a cerealelor păioase, în primul rînd a grîului, executarea la termenele optime a lucrărilor de întreținere a celorlalte culturi de cea mai mare importanță pentru aprovizionarea populației cu produse agroalimentare, pentru realizarea producțiilor vegetale și animale prevăzute pentru acest an, a obiectivelor și sarcinilor noii revoluții agrare. În același timp, au fost examinate aspecte importante privind aplicarea programului de sistematizare teritorială și, în cadrul acestuia, organizarea judicioasă a consiliilor unice agroindustriale, dezvoltarea lor continuă, crearea de centre agroindustriale puternice, care să concentreze unități agricole de stat și cooperatiste, industriale ale micii industrii, să dispună de o rețea modernă de instituții școlare, de ocrotire a sănătății, de servicii către populație, oferind astfel condiții cit mai bune de muncă și de viață pentru toți locuitorii lor.

În timpul vizitei, tovarășului Nicolae Ceaușescu i-au fost prezentate date și cifre edificatoare privind dezvoltarea agriculturii județului Constanța. S-a subliniat că în ultimii ani ponderea județului Constanța la producția de cereale a țării a sporit foarte mult, în perioada actualului cincinal ritmul mediu anual de creștere a producției agricole pe județ fiind de 5-6 la sută.

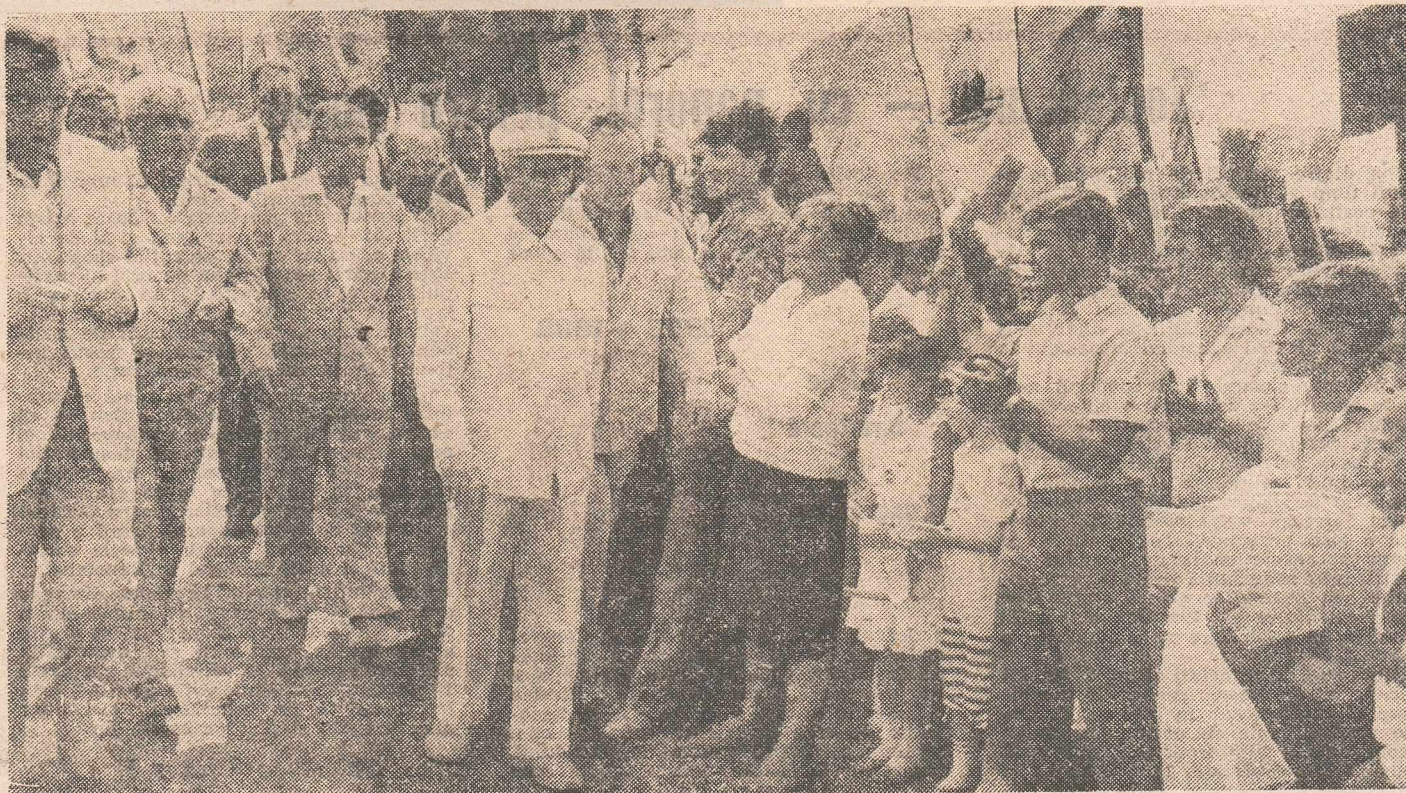
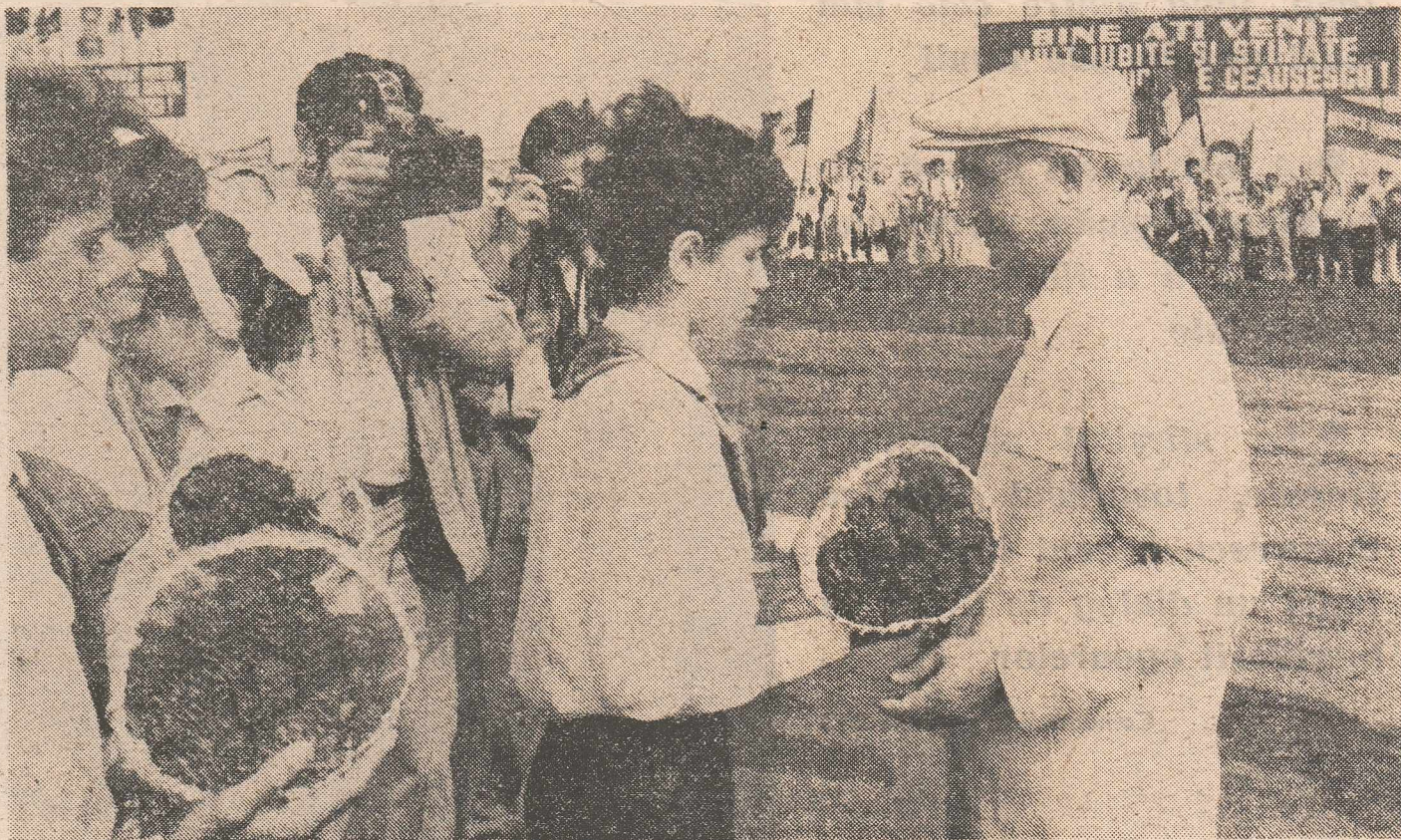
Examinînd soluțiile privind dezvoltarea localității Cobadin, în vederea transformării ei într-un centru agroindustrial modern, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut o seamă de propuneri și recomandări pentru amplasarea rațională a obiectivelor agroindustriale prevăzute a spori puterea economică a localității. În același timp, secretarul general al partidului a subliniat importanța ce trebuie acordată construcției unităților de învățămînt, cultură și ocrotire socială, asigurării unei rețele cit mai largi de servicii către populație, corespunzător cerințelor unui trai civilizat. În acest sens, schița de sistematizare a Cobadinului exprimă grija pentru amplasarea și realizarea corespunzătoare a școlii, grădiniței, creșei, a centrului de cultură și creație „Cîntarea României”, a spitalului, băii publice, morii, brutăriei. Au fost examinate cele mai bune amplasamente pentru noile unități economice și sociale ale comunei vizitate.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a vizitat în continuare soke cultivate cu grîu, floarea-soarelui, porumb și în apartinînd întreprinderii Agricole de Stat și Cooperativei Agricole de Producție Cobadin. Adresîndu-se numeroșilor lucrători ai ogoarelor aflați de față, secretarul general al partidului a spus că impresia bună pe care o lasă culturile de pe soke vizitate demonstrează că atunci cînd se aplică în mod corespunzător euceririle tehnico-stiințifice, se obțin recolte bune. Conducătorul partidului și statului a apreciat și la Cooperativa Agricolă de Producție Topraisar că recoltele de grîu, porumb, sfeclă de zahăr, soia și orez sint bune. Felicitîndu-i pe lucrătorii ogoarelor pentru rezultatele obținute, tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a adresat îndemnul de a acționa în continuare pentru stringerea la timp și fără pierderi a recoltei, pentru obținerea unor producții tot mai mari, precum și urarea de noi succese în muncă, de multă sănătate și fericire.

Oamenii muncii din unitățile vizitate au mulțumit pentru preocuparea statornică a secretarului general al partidului ca înfățișarea localităților dobrogene, a întregii țări să devină tot mai frumoasă, ca viața tuturor cetățenilor patriei să devină tot mai prosperă și și-au exprimat hotărîrea de a munci cu abnegație și dăruire pentru îndeplinirea indicațiilor și

sarcinilor stabilite, pentru sporirea continuă a producției agricole, pentru continuă dezvoltare și înflorire a meleagurilor unde trăiesc și muncesc. În același timp, cadrele de conducere de la nivelul județului, factorii de răspundere din unitățile în care a avut loc dialogul de lucru, specialiștii prezenți la această analiză au adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu mulțumiri pentru vizită, pentru orientările și indicațiile primite, asigurîndu-l că vor acționa cu toată fermitatea pentru transpunerea lor în viață. Ei s-au angajat să depună toate eforturile pentru creșterea producțiilor agricole și îndeplinirea cu succes a obiectivelor noii revoluții agrare, pentru îndeplinirea exemplară a programelor de sistematizare și modernizare a localităților, aducîndu-și astfel contribuția la traducerea în viață a hotărîrilor Congresului al XIII-lea și ale Conferinței Naționale ale partidului, a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

ION CODRU

CU OAMENII MUNCII CONSTĂNȚENI

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au vizitat marile edificii portuare și Întreprinderea de Construcții Navale

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a efectuat la începutul săptămânii o vizită de lucru în mari unități economice din municipiul Constanța.

În timpul vizitei în zona portului Constanța-Sud, s-a relevat că acesta, primul port al Europei legat cu Dunărea și unul din cele mai mari porturi ale continentului nostru, oferă o imagine semnificativă a dinamismului economiei noastre naționale. Pe aici se realizează în pre-

zent cea mai mare parte a traficului românesc de import-export, Constanța având legături directe cu peste 1200 de porturi situate în 150 de țări de pe toate continentele. Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au fost informați despre mersul lucrărilor de construcții portuare, cele mai multe aflate acum în pragul finalizării. Problematika abordată în cadrul analizei efectuate a cuprins aspecte ale stadiului actual al dezvoltării portului, creșterii eficienței muncii în manipularea mărfurilor prin extinderea unor metode moderne, cum sunt containerizarea, paletizarea și pachetizarea mărfurilor, ridicarea gradului de mecanizare a operațiunilor portuare, reducerea timpului de staționare a navelor pentru încărcare-descărcare. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se acționeze în continuare pentru mai buna folosire a platformelor portuare și a mijloacelor tehnice existente, pentru utilizarea cu mai mare eficiență a navelor din dotarea flotei noastre maritime comerciale și a indicat totodată constructorilor să finalizeze la termen lucrările de investiții din această zonă.

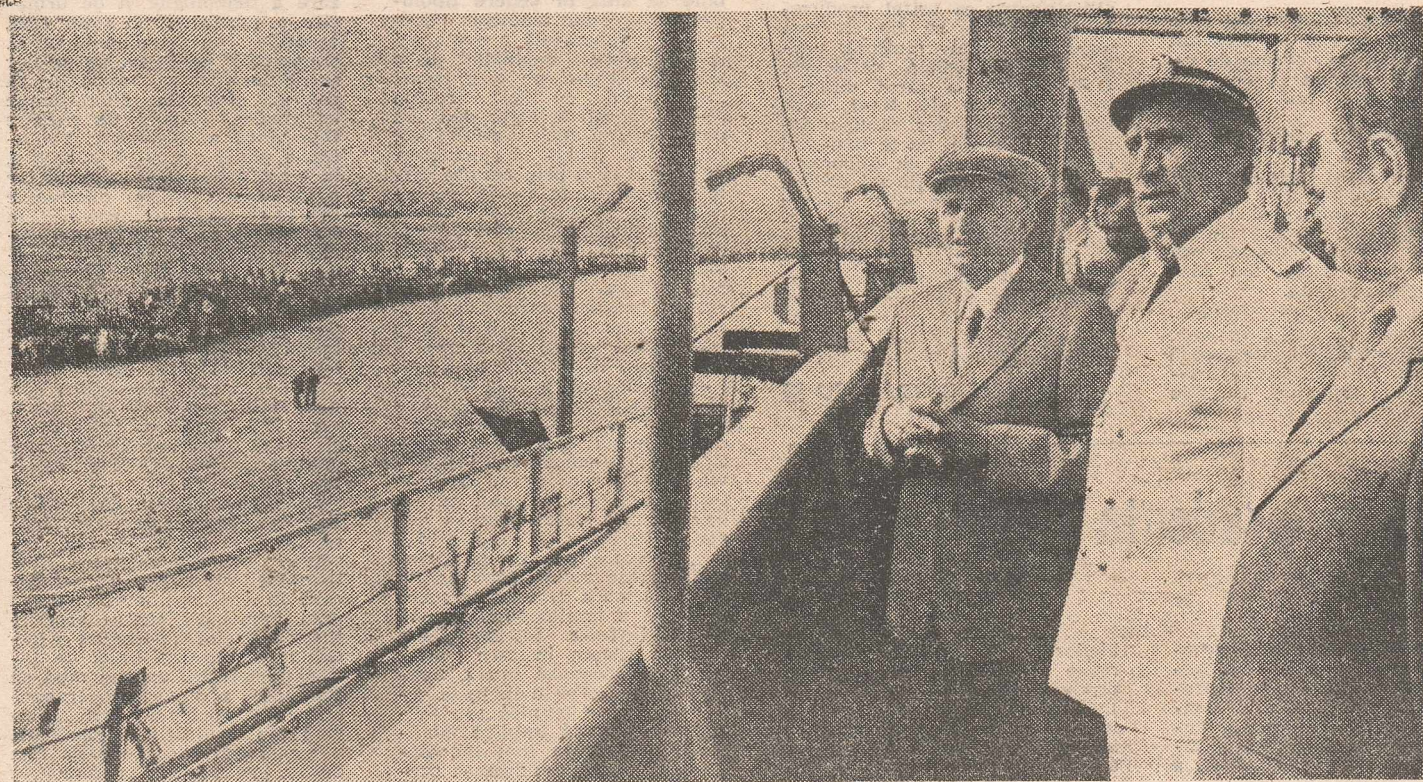
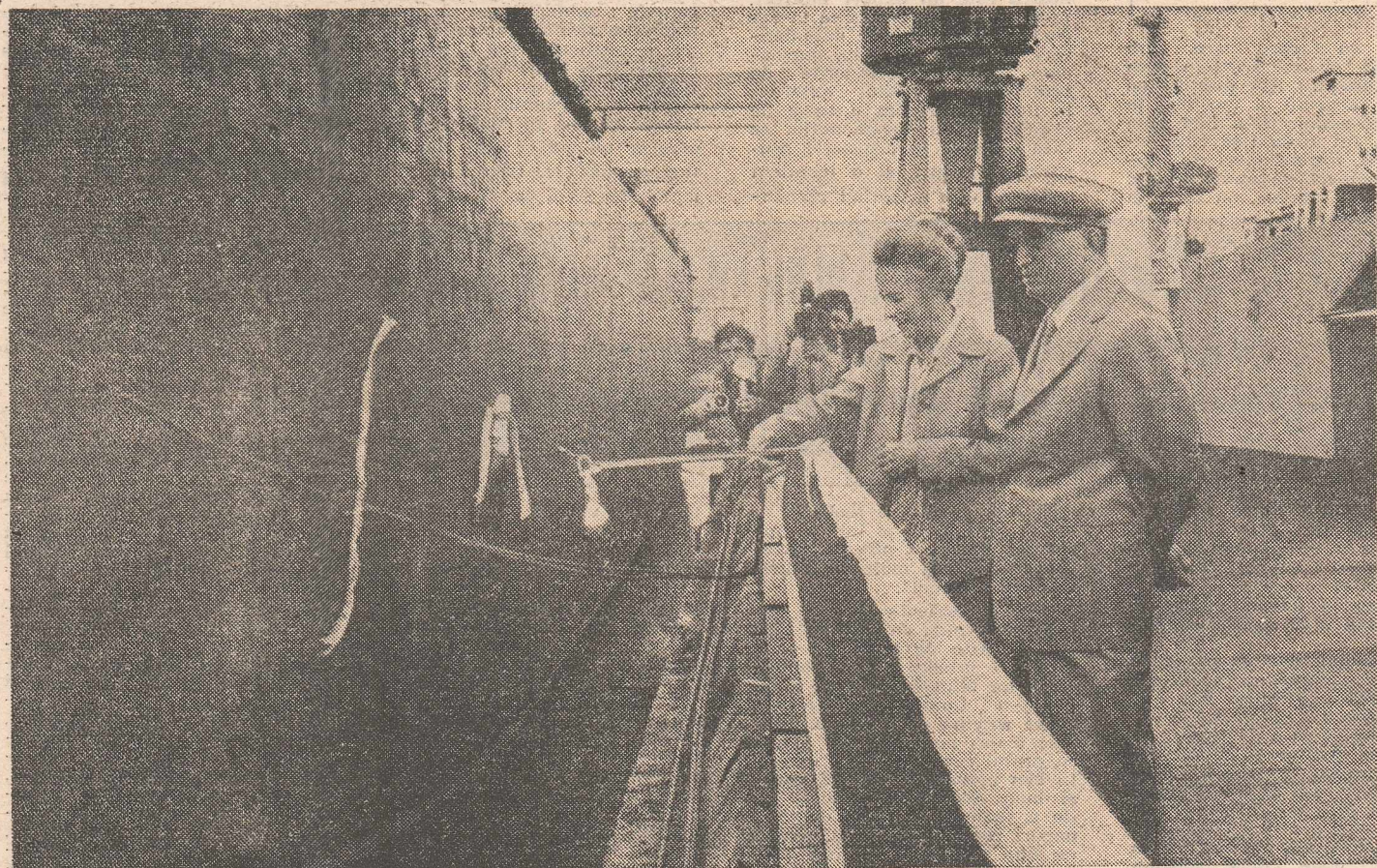
Vizita la Întreprinderea de Construcții Navale din Constanța a fost marcată de un eveniment emoționant, de o deosebită importanță și semnificație: lansarea, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, a celei mai mari nave construite vreodată în România — mineralierul „Comănești”, de 165 000 tdw, expresie a potențialului creator dobândit de industria constructoare de mașini în perioada de după cel de-al IX-lea Congres al partidului, de la care se împlinesc zilele acestea 23 de ani. Lung de peste 300 de metri, înalt cit un bloc de 12 etaje, „Comănești” poate fi supranumit „nava-amiral” a flotei noastre maritime comerciale.

În aplauzele celor prezenți, tovarășa Elena Ceaușescu a tăiat panglica inaugurată, dînd, simbolic, marelui vas, purtător al tricolorului românesc, cale liberă spre mările și oceanele lumii.

În cadrul întîlnirii cu membrii consiliului oamenilor muncii al Întreprinderii de Construcții Navale Constanța, tovarășul Nicolae Ceaușescu, apreciind progresele înregistrate în construcția de nave, s-a referit la sarcinile importante ce stau în fața lucrătorilor din acest important sector al industriei noastre. A fost subliniată atenția deosebită ce trebuie acordată îmbunătățirii continue a activității în acest domeniu, pornindu-se de la buna dotare tehnică, de la experiența dobîndită, de la nivelul de pregătire a cadrelor. S-a insistat asupra necesității îmbunătățirii normelor de execuție, luîndu-se în considerație standardele internaționale, reducerii termenelor pentru realizarea navelor, precum și a duratei de staționare în doc. Printr-o organizare corespunzătoare a activității de producție, prin perfecționarea tehnologiilor și a fluxurilor de fabricație, a subliniat secretarul general al partidului, este posibilă o creștere importantă a producției de nave în următorii ani. S-a cerut ca în perioada imediat următoare să fie analizat programul de construcții navale și completat cu măsurile ce se impun în vederea creșterii și diversificării producției de nave românești, potrivit potențialului de care dispune economia noastră.

S-a indicat că în cadrul întreprinderii, al centralei de specialitate să se acorde cea mai mare atenție exportului, diversificării formelor de participare a acestui sector la activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională a țării noastre. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se acționeze în spiritul hotărîrilor Congresului al XIII-lea și Conferinței Naționale ale partidului, al programelor aprobate, al tezelor din aprilie, aceasta însemnînd că fiecare la locul său de muncă să desfășoare o activitate susținută în vederea realizării planului la toți indicatorii, a modernizării produselor, pentru o cit mai bună organizare a producției, creșterea productivității, reducerea cheltuielilor materiale și, pe această bază, pentru creșterea eficienței economice.

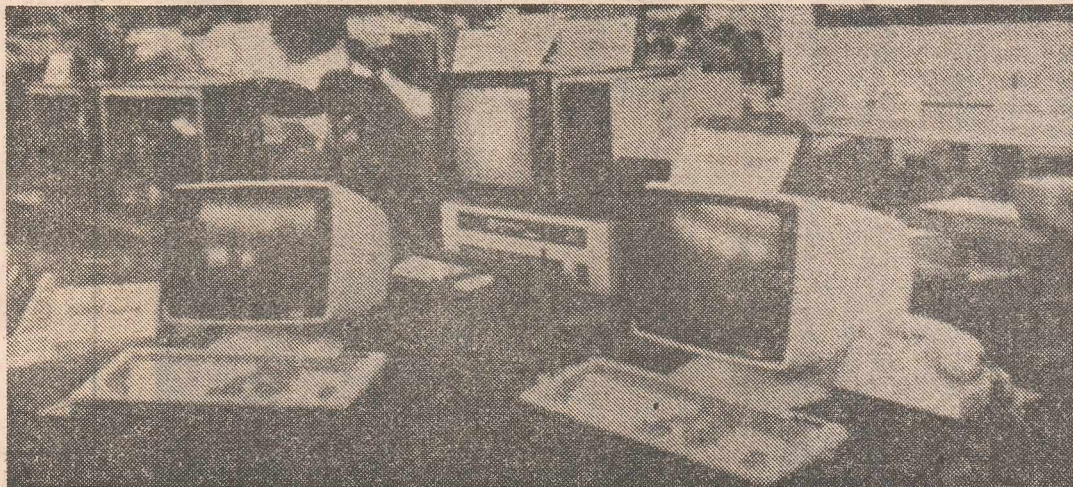
ION DUMBRAVĂ

Noul — emblema a spiritului revoluționar, un adevăr împlinit cu fiecare zi de muncă

În spiritul instaurat de Congresul al IX-lea al P.C.R. în întreaga viață politică, social-economică și culturală, afirmarea noului a devenit un reper definitoriu al dinamicii dezvoltării de ansamblu a societății noastre. Stadiul actual al dezvoltării economiei românești, modernizarea proceselor de producție, creșterea calității și eficienței impun înnoirea rapidă a tehnologiilor, aplicarea neîntârziată în producție a rezultatelor cercetării tehnico-științifice. Cerința formulată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în „Expunerea cu privire la unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative, precum și ale situației internaționale” — de a „promova cu îndrăzneală noul, ceea ce se afirmă ca o necesitate a dezvoltării societății, atât în ce privește forțele de producție, cit și în știință, în învățămînt, în cultură, în întreaga dezvoltare economico-socială” — vizează nemijlocit sporirea capacității de a aplica neîntârziat rezultatele cercetării științifice în activitatea economică. Așa cum evidențiază și investigațiile din aceste pagini, atunci cînd se acționează cu răspundere, cu autentic spirit revoluționar, implementarea noilor elemente de tehnică și tehnologie se realizează în timp optim și are efectele economice scontate.

Binele pe care ți l-ai propus

În ultimii cinci ani, Întreprinderea bucuresteană Electroaparataj a înregistrat prin comisia inginerilor și tehnicienilor un număr de 306 specialiști care au inventat sau inovat. Numai în acest an au intrat sau sînt pe cale de a intra în producție 43 de produse noi, eficiența celor 26 de cereri de invenție-inovație depuse în aceste prime șase luni fiind de 3,6 milioane lei. Sînt cîteva repere care pot acredita părerea că la Electroaparataj noul este o stare de spirit. Dacă mai adăugăm la toate acestea și faptul că mai bine de jumătate din numărul oamenilor muncii ai întreprinderii sînt conectați într-un fel sau altul la permanentă căutare a unor soluții care să conducă la economii de materie primă, energie etc., vom observa că starea de spirit de care aminteam mai sus explică, printre altele, importanțele succese ale firmei bucurestene foarte solicitată pe piața lumii, în mare măsură și pentru înaltul grad de tehnicitate a produselor sale.

În modul acesta exact, specialiștii întreprinderii aflate în imediata apropiere a celui mai mare stadion al țării, „23 August”, și într-unul din cartierele în care noul urbanistic ține deja de tradiție — am numit Pantelimonul — își verifică zilnic competența și competitivitatea.

Cum se naște, totuși, noul? Vorbind în general despre el, riscăm să-l abstractizăm, or, el este prezent în produse, în contracte, în aprecierile beneficiarilor. Încercăm să formulăm un răspuns la întrebare împreună cu doi ingineri dintr-un atelier foarte productiv în materie de noutăți, electronicianul Vasile Matei și automaticianul Dan Purice, inventatori și inovatori, evident din pasiune, dar și din necesitate.

Vasile Matei: „Din necesitate. Pasiunea pentru meserie există, firește, dar noul este o prioritate a fiecărei întreprinderi din România și deci și a Electroaparatajului. Nu noul în sine, nu folosește nimănui, ci noul care să te facă mai competitiv, care să-ți aducă beneficii, contracte”. **Dan Purice:** „Există un plan tematic. Nimeni nu-și propune să devină inventator, dar își propune să rezolve o problemă, să caute. Dacă truda se termină cu o inovație sau invenție, cu altul mai bine”. Iată, cei doi ingineri au realizat împreună un sistem de comutație tranzistorizată, care înglobează 16 aparate, invenție cu importante efecte economice.

— Cum s-a născut sistemul de comutație tranzistorizat?

Vasile Matei: Am remarcat că partea de logică a unui sistem de automatizare se realizează, la un moment dat, cu un mare consum de energie, cu a-

parate cu gabarit mare. Am proiectat atunci acest sistem tranzistorizat. Am pornit cu cîteva aparate și am pus la punct sistemul, ne-a luat cam doi ani. Au început să vină beneficiarii, întreprinderi care fabrică panouri de automatizare. Și-au spus părerea, au făcut și

regăsește în planul economic al unei instituții, așa că sînt greu de înțeles inerta, rezervele unora sau altora. De pildă, la export merge foarte bine inovația lui Vasile Matei, detectorul de proximitate. Care este explicația?

— Destul de simplă: cine l-a luat, avea nevoie de el. Cea mai mare parte a exportului nostru este un export indirect, produsele noastre intrînd în cadrul unor scheme de automatizare. Sau, de exemplu, participăm, prin întreprinderile de profil ale comerțului exterior, la licitații. Primim o temă de proiectare. Cu documentația pe care o avem la dispoziție pregătăm o mostră și o trimitem solicitantului, așteptînd răspun-

ventează și inovează — și al beneficiarilor lor — întreprinderile economice. Traseul străbătut de o idee de la planșetă la linia de fabricație nu este, însă, lipsit totdeauna de obstacole și sinuozități, iar cîteodată pur și simplu nu mai e parcurs. Această, uneori, fără pierdere, atunci cînd ideea, chiar interesantă, nu este suficient motivată economic, dar alteori, cînd cauzele respingerii sau ale unor nesfîrșite amînări acoperă doar un nejustificat refuz al noului, cu pierdere. O pierdere mai dificil de identificat intrucît, de obicei, nu cuantifică pur și simplu ce s-a pierdut ci exact ceea ce nu s-a cîștigat, dar totuși o pierdere, adesea cu atît mai importantă cu cît consecin-

gătirii forței de muncă, a metodelor de programare a producției, a pregătirii fabricației, a aprovizionării tehnico-materiale etc.) și, dacă nu sînt anticipate și pregătite corespunzător aceste schimbări, se produce o firească respingere naturală a noii idei, a „grefei”. Tocmai de aceea, inovația trebuie însoțită de o inginerie de sistem la implementator. În acest sens, ca un al treilea factor, se impune „rolul primei aplicații” care poartă și rolul de mesager, de element demonstrativ, avînd forța primului exemplu. Încercînd toate sistemele, inclusiv răspunsul social, prima aplicație poate eșua, chiar cînd ideea care a generat-o este excepțională, dacă n-au fost asigurate toate condițiile necesare. Perioada de regim tranzitoriu ca și cea de exploatare în regim cînd se ating sau/si depășesc parametrii proiectați, extrem de fertile în sugestii pentru proiectant, trebuie să confirme și să convingă asupra utilității noii idei. Toți acești factori pot constitui resurse de accelerare a implementării noului în producție, dar și obstacole. În ultimul caz, insuficiența cunoaștere, vicile de comunicare (la nivel tehnic, semantic sau pragmatic) între proiectant și beneficiar, viteza de reacție a structurilor organizaționale („cel mai neplăcut și inutil e să-ți consumi timpul de creație așteptînd zeci de aprobări”), disfuncțiile în asigurarea calității execuției sistemelor devin determinanți.

Există remedii? Inseși realizările institutului consacra capacitatea reală a „fabricantului de idei” de a obține oportunitățile necesare. La ora actuală, sînt în curs de cercetare și dezvoltare sisteme noi de organizare a fabricației în confecții, bazate pe transportoare interoperaționale indexabile, conduse cu calculatorul de proces, urmîndu-se, totodată, introducerea unor sisteme de organizare a tehnologiei și de urmărire a fabricației în timp real, capabile să îmbunătățească, deopotrivă, calitatea produselor și productivitatea muncii, să reducă stopurile operaționale interfațate. Astfel de sisteme reprezintă o adevărată revoluție, o etapă calitativă avansată, la nivel mondial. Realizarea lor necesită o complexă colaborare atît la cercetare cit, mai ales, la implementare și exploatare, impune o înaltă disciplină a muncii, o semnificativă perfecționare a pregătirii personalului operativ cit și a celui de întreținere și conducere. Reușitele institutului sînt și reușitele unor întreprinderi din țară unde, chiar dacă „s-a început cu cîte o ceartă bună cu directorul, bună, adică aptă să limpezească și să clarifice”, colaborarea a depășit așteptările, ca și rezultatele, de altfel.

La Întreprinderea de Perdele Pașcani, remarcă ing. Gh. Ioanovici, șeful colectivului de cercetare proiectare pentru noi tehnologii și sisteme de organizare în confecții, modernizarea unei tehnologii pentru producția costumelor de trening a impus reorganizarea liniei de fabricație, practic un nou mod de conducere a procesului, ergonimizarea locurilor de muncă, trecîndu-se de la urmărire zilnică a producției la cea orară. S-a dublat productivitatea muncii, a

TEZELE ȘI ORIENTĂRILE TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

*un puternic impuls energiilor
creatoare ale întregii națiuni*

proponeri. Era ca și cum am realizat un ceas și au venit unii și l-au vrut și pentru mașină, alții pentru vapor, mă rog, ne-am pliat mereu pe dorințele beneficiarilor. Importantă a fost ideea, pentru că seria este deschisă.

— Sistemul este cunoscut de industria noastră, de acele institute și întreprinderi care l-ar putea folosi?

— Am fost cu el la tirguri, la expoziții, institutele de proiectări din București le-am călcat cu Dan, din ușă în ușă. Pe unii i-am convins, pe alții, mai puțin. Ca să fiu exact, i-am convins pe toți, dar nu toți ne-au solicitat. Este încă destulă inerție.

Dan Purice: Sînt destul care preferă să meargă pe sistemul clasic. Nu-mi dau seama de ce, pentru că sistemul nostru este și mai comod, mai lesne de montat.

Vasile Matei: Sistemul are fiabilitate mare, consum mic de energie, gabarit redus, construcție modulară, deci și serviciul se simplifică mult. Foarte receptivi au fost cei de la Întreprinderea pentru panouri și automatizări din Alexandria și nu regretă.

Spunea unul dintre interlocutori că noul nu există în sine, sau, dacă există, nu interesează prea mult. Utilitatea unui aparat este un argument care se

sul. Am reușit să realizăm o astfel de mostră și într-o săptămînă. Așa s-a născut variatorul de turații motoare, solicitat mult la export.

Uneori, lucrurile sînt de neînțeles. O mină de oameni, care sînt departe de a face o virtute din inteligență și competența lor tehnică, socotind noul, printr-o formulă consacrată, drept sarcină de serviciu, reușesc înalta performanță, chiar cu prețul realizării unor invenții sau inovații — și cită trudă și bună școală încap aici! — de a realiza produse de vîrf, uneori, contraponometru, pentru ca apoi să umble din instituție în instituție să le apropie și de alții, pentru ca astfel produsele respective să fie cit mai utile, cit mai multora utile. Firește, există cataloage, O.S.I.M.-ul și-a făcut datoria, lumea știe de ele. Noul este deci cunoscut, dar rămîne pasiv, nu produce. Să te bați să-l obții este la fel de important cu a te bate pentru a-l utiliza. Ar fi și un stimul pentru cei doi ingineri, pentru colectivul din care fac parte, să vadă că rodul muncii lor face binele pe care și l-au propus. Dar, vedem bine, de la noul ca realizare și pînă la noul ca mentalitate este o distanță care nu mai ține de tehnică.

RĂZVAN BĂRBULESCU

Are și prudența riscurile ei

Necesitatea accelerării procesului de introducere a noutăților tehnico-științifice în producție nu mai trebuie demonstrată. Ea este unanim acceptată și, cel puțin la nivelul înțințiilor, aplicarea imediată a

ideilor tehnico-științifice valoroase beneficiază de consensul producătorilor acestor idei — institute de cercetări și proiectare, ateliere proprii de proiectare ale întreprinderilor, specialiști din producție care in-

creșcut foarte mult calitatea. Coautori ai acestei realizări sint, fără excepție, inginerul Leonard Rusu, directorul întreprinderii, și partenerul de inițială „ceartă bună”, inginerul sef Reta Sandu și seful atelierului de autoutilare, ing. Cătălin Bordeianu.

Inginerul proiectant Ionel Voinescu a adăugat exemplul întreprinderii de Piele și Încălțăminte „Progresul” București, menționându-i, efectiv cu recunoștință, pe „coautori” realizării liniei flexibile de fabricație pentru asamblat încălțăminte, care presupune un sistem nou de programare și adresare a semifabricatelor comandat cu microprocesor, datorită căruia, în aceleași condiții tehnice și cu aceeași forță de muncă, productivitatea muncii a crescut cu 15 la sută: directorul Constantin Nechita, directorul tehnic Felician Velescu și „neapărat inginerul Cristea, maestrul Fosea, maestrul electrician Stoica”.

La întreprinderea de Nasturi și Mase Plastice București, receptivității și sprijinului directorului unității i s-au adăugat implicarea profesională a inginerului sef Alexandru Stoescu și a maestrului electrician Constantin Radu, „îmbolnăviți și ei de proiectă”. Rezultatul? În ziua de 29 iunie a.c., s-a terminat proiectarea unei instalații electronice de comandă la mașinile de format punți capabile să automatizeze ciclul de fabricație și să contorizeze producția realizată.

Nu întotdeauna se întâmplă, însă, așa. Cum remarcă inginerul sef de secție Mugur Cristea, deși, în raționalizarea proceselor de producție, a fluxurilor de fabricație sint elaborate soluții eficiente, care permit reducerea suferanțelor nou conștate și mai buna utilizare a celor existente, creșterea productivității muncii etc., trebuie încă insistat pentru ca unii beneficiari să fie convinși.

Există și un anumit risc al adoptării, în special în premieră, a ideilor noi? Există, recunoșc proiectanții. El poate fi radical micșorat dar nu absolut eliminat. Activitatea economică fiind un proces global, eficiența conducerii vizind nenumărate domenii, nu totul poate fi raportat la receptivitatea la ideile noi. Mai ales atunci cind teama de nou este, de pildă, frumos prezentată ca o autentică grijă pentru resurse. Nici prudența nu e rea, dar atunci cind devine excesivă, are și ea riscurile ei. Care, prin accentuarea rezervei față de nou, nu scad, ci cresc.

CONSTANTIN DUMITRU ■

Inițiativele unui maestru

Există o seamă de oameni care reușesc, parcă fără un efort anume, să lase impresia că mergind alături de ei înaintez spre ceva bun, folositor, că parcurgi mai sigur un drum, că îți apropii mai sigur o victorie. Altfel de ce-ar fi fost nevoie anul trecut ca inginerul Ion Poschină, directorul întreprinderii, să discute cu maestrul Olteanu Constantin, cind acesta trebuia să iasă la pensie, și să hotărască împreună ca el să rămână aici pînă în 1990, cind va implini 65 de ani? Pentru că maestrul este, desigur, unul dintre acei oameni obișnuiți să tragă mereu înainte. Unul dintre acei oameni despre care s-ar putea spune că atunci cind lumea din jurul lor se bizuie pe ei, ea nu riscă niciodată să cadă în gol.

De fel este din Vulcana-Pandele, o comună aflată mai sus pe firul Ialomei, și a intrat să lucreze aici în primăvara anului 1942.

Prin dezvoltarea ei în mai multe etape, în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, prin creșterea de aproape 6 ori a fondurilor fixe, întreprinderea de utilaj petrolier nu apare astăzi a fi mai puțin nouă decît cele construite aici, din temelii, în anii din urmă. Tehnologiile noi, moderne, au făcut să crească nivelul de tehnicitate al produselor, conducind la îmbunătățirea considerabilă a performanțelor lor, sporindu-le fiabilitatea și competitivitatea în confruntarea cu produsele similare pe piața in-

ternă și externă. În ultimele două decenii, producția pentru export a crescut de mai bine de 7 ori și se înțelege că faptul acesta a fost posibil prin aceea calitate nouă care s-a dobîndit și se dobîndește printr-un efort continuu. „Modernizarea, spune inginerul sef Mircea Ianculescu, are ca tel realizarea de produse la nivel ridicat. Toate eforturile noastre, adică implementarea tehnologiilor noi, a sistemelor noi de organizare științifică a producției, perfecționarea profesională a oamenilor, trebuie să conducă la împlinirea acestui tel. Și există, după cum se știe un indicator sintetic, producția nouă și modernizată, care ne arată la ce nivel sîntem deocamdată. Acest indicator a fost depășit. Față de nivelul planificat, de 65 la sută, am reușit ca aproape 70 la sută din activitatea noastră să fie reprezentată de produsele noi și modernizate în acest cîcinal. În domeniul utilajului petrolier am înregistrat cîteva premiere tehnice care au consolidat competitivitatea produselor noastre pe piața externă. În același timp, o pondere importantă în activitatea întreprinderii a dobîndit fabricația armăturilor industriale cu utilizări speciale, în primul rînd a armăturilor destinate energiei nucleare, ceea ce este un fapt semnificativ pentru posibilitățile tehnice deosebite ale acestei întreprinderi și pentru maturitatea profesională a celor ce lucrează aici”.

În aceste succese se regăsește, desigur, și munca maestrului Olteanu Constantin. Dar de ce se regăsește în ele numai în parte, această muncă, și nu în întregime, vom vedea imediat. În 1963, cind i s-a încredințat conducerea secției SDV, lucrau în această secție 87 de oameni. Acum lucrează aici 1000. Dezvoltarea secției nu se explică însă numai prin dezvoltarea generală a întreprinderii ci și prin anumite inițiative ale maestrului. Dar să trecem la exemple. Într-o sedință a consiliului de conducere al ministerului, din care făcea parte,

maistrul a auzit că ar fi mare nevoie de 300 de robineti pentru bateria de cocs nr. 1 de la Galați. Pînă atunci, robinetii se aduceau din import. După ce s-a lămurit despre ce e vorba, maestrul s-a angajat că-l va face el cu oamenii lui, la Tirgoviște. A fost întrebat ce-i trebuie, pentru asta, și în cît timp crede că va reuși. A zis: dacă-mi dați trei mașini mari de rectificat, într-o lună, iar dacă-mi dați o mașină, în trei luni. Și a izbutit să se țină de cuvînt. De atunci a făcut 1600 de robineti, pentru mai multe combinate siderurgice. Cam la fel s-a legat la cap, fără să-l doară, oferindu-se să facă, la comandă, supapele de siguranță pentru vagoanele de transport gaze lichefiate. Și de cind le-a făcut, n-a mai fost nevoie să le importe nici pe acestea. În această secție SDV care a crescut pînă la dimensiunile unei fabrici în cadrul întreprinderii, producerea de aparatură hidraulică și pneumatică pentru utilizări speciale în siderurgie, în exploatarea petrolifere și în cercetarea geologică reprezintă o faptă destul de temerară și o realizare, în orice caz, de mare finețe și rafinament tehnic. Iar instalațiile de foraj în cariere de piatră ar fi un alt produs pe care, înainte de a-l fabrica aici, îl importam. Încît închizind seria exemplelor, putem remarca: pornind de la cerințele economiei naționale, de la necesitatea de eliminare a unor importuri, n-a mai fost nevoie decît de un pas pînă ce unele dintre aceste produse s-și facă loc în cadrul ofertelor de export ale întreprinderii.

În acțiunea de modernizare, după cum ne spune inginerul Traian Stan, de la Oficiul de calcul al întreprinderii, tehnicile informatice cîștigă un teren din ce în ce mai solid. Deocamdată, ele înregistrează 45 de aplicații iar numărul lor va crește în perspectivă. Dar împreună cu aceste tehnici de lucru moderne, productive, competitive, prezenta muncitorului despre care s-a spus că a atins perfecțiunea în meseria lui rămîne o necesitate iar exemplul maestrului Olteanu Constantin, Erou al Muncii Socialiste, dovedește că lucrurile stau chiar așa, nu altfel. El este unul dintre acei oameni pe care, într-adevăr, poți să te bizui fără temerea că ai avea surpriza unei căderi în gol. Alături de astfel de oameni, mergi spre cîștig. Cu ei, cum s-ar zice, se cîștigă par-tida.

D. CONSTANTINESCU ■

TEZILE ȘI ORIENTĂRILE TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

un puternic impuls energiei
creatoare ale întregii națiuni

Inserind-se în preocupările conducerii de partid și de stat, personal ale secretarului general al partidului, președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, referitoare la întărirea continuă a autoconducerii muncitorești și autogestunii economico-financiare a unităților socialiste, noul act normativ privind Statutul juridic al unităților socialiste pe baza principiilor autoconducerii muncitorești și autogestunii economico-financiare transpune în plan legislativ hotărârile Congresului al XIII-lea, ale Conferinței Naționale, orientările și sarcinile date de către secretarul general al partidului privind sporirea atribuțiilor care se conferă oamenilor muncii în calitate de proprietari, producători și beneficiari precum și răspunderile lor deosebite în legătură cu conducerea directă și eficientă a fiecărei unități economice, cu gospodărirea judicioasă a bunurilor din patrimoniul acestora și deslășurarea activității într-o perfectă ordine și disciplină.

Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, autoconducerea muncitorească are în vedere ca „fiecare colectiv de oameni ai muncii să poarte răspunderea directă și nemijlocită pentru mijloacele și nemijlocite încredințate de societate — parte a proprietății întregului popor, — ca fiecare unitate să-și asigure prin activitatea proprie buna desfășurare a producției, veniturii necesare pentru retribuire și pentru celelalte cheltuieli de producție și sociale, precum și contribuția corespunzătoare la bugetul statului, ca parte a fondului general pentru dezvoltare și satisfacerea celorlalte necesități ale societății”.

Aplicarea principiului autoconducerii muncitorești și autogestunii economico-financiare presupune de asemenea — și actul normativ menționat o face — acordarea de atribuții largi

unităților economice, social-culturale în organizarea și conducerea sectoarelor respective.

Astfel, în calitate de persoane juridice, potrivit actului normativ adoptat recent de Marea Adunare Națională, unitățile socialiste au autonomie economico-financiară precum și o organizare de sine stătătoare corespunzătoare obiectului lor de activitate, organe proprii de conducere precum și un patrimoniu distinct pe baza căruia asigură îndeplinirea planului și a bugetului de venituri și cheltuieli proprii stabilite în conformitate cu prevederile legii, dreptul de a încheia contracte și alte acte juridice în cadrul relațiilor economico-financiare

Instrument de bază pentru a-

producători și beneficiari ai tuturor bunurilor materiale și spirituale ale societății poartă întreaga răspundere pentru conducerea directă și eficientă a fiecărei unități economice, în vederea gospodăririi judicioase a tuturor bunurilor existente în patrimoniul acestora.

În acest cadru, consiliul oamenilor muncii, organ cu atribuții complexe în cadrul întreprinderii, răspunde nemijlocit de realizarea integrală a producției fizice planificate precum și a celorlalți indicatori de plan, de valorificarea superioară a întregului potențial tehnico-productiv al unității și obținerea unei maxime eficiențe menite să asigure acoperirea integrală a cheltuielilor din venituri și în ac-

cinilor de plan, a întăririi ordinii și disciplinei la fiecare loc de muncă, a respectării hotărîrilor de partid și a legilor țării, a angajării unității atît în raporturile cu persoanele fizice și juridice cit și în fața organelor juridictionale revine, potrivit prevederilor actului normativ, directorului, directorului general sau altui conducător al unității socialiste.

Adunarea generală a oamenilor muncii, ca for suprem al proprietarilor și producătorilor, este aceea care apreciază modul de gestionare a patrimoniului precum și a rezultatelor economice obținute, în fața căreia răspund consiliul oamenilor muncii, biroul executiv al acestuia precum și directorul, direc-

cadrul operațiunilor de încheiere a contractelor cu partenerii străini.

În cadrul activității de comerț exterior, centralele, întreprinderile precum și celelalte unități de comerț exterior poartă nemijlocit răspunderea pentru obligațiile asumate prin contractele la care sint părți sau rezultate din alte acte și fapte juridice ce au directă legătură cu activitatea lor proprie de comerț exterior și cooperare economică internațională.

Participarea directă, nemijlocită a clasei muncitoare, a tuturor categoriilor de oameni ai muncii la conducerea activității economico-sociale, participare consacrată și prin acest act normativ, constituie unul din factorii ce determină dinamismul măreței opere de faurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Acesta este în concordanță cu cerința exprimată de către Programul Partidului Comunist Român ce definește faptul că: „principiile conducerii științifice a societății socialiste tin seama de caracterul noii orînduirii, de necesitatea asigurării participării la conducerea vieții economico-sociale a tuturor categoriilor de oameni ai muncii, de imperativul dezvoltării și adîncirii democrației socialiste, de temelurile fundamentale ale socialismului și comunismului”.

În acest spirit, organele și organizațiile de partid din întreprinderi, centrale și ministere, organismele democrației muncitorești-revoluționare, consiliile oamenilor muncii sint chemate să aplice în mod operativ și eficient prevederile legii, contribuind astfel la înlăuntrirea mărețelor obiective de dezvoltare a patriei stabilite de către Congresul al XIII-lea al partidului și Conferința Națională.

VICTOR URȘU ■
Cercetător științific
Institutul de cercetări juridice

Manifestarea plenară a democrației muncitorești Drepturi și răspunderi precise în gestionarea întreprinderilor

sigurarea folosirii la maximum a pirghiilor economico-financiare și de gospodărire judicioasă a fondurilor materiale și bănești pentru întărirea disciplinei financiare, bugetul de venituri și cheltuieli conceput într-un sistem integrat și intercondiționat este corelat cu planul național unic și bugetul de stat.

Întărirea autonomiei economico-financiare a întreprinderilor, creșterea rolului lor în elaborarea propriului plan de producție, sporirea atribuțiilor în încheierea de contracte ferme în vederea aprovizionării și desfacerii producției, în întocmirea propriilor bugete de venituri și cheltuieli sint de asemenea statuate în cadrul legii.

În cadrul acestor deosebit de importante activități, oamenii muncii în calitate de proprietari,

lasă timp constituirii de fonduri proprii ca și participarea într-o cit mai mare măsură la satisfacerea necesităților societății.

Biroul executiv al consiliului oamenilor muncii are calitatea, potrivit legii, de gestionar colectiv al patrimoniului unității, în această calitate el trebuind să asigure aducerea la îndeplinire a hotărîrilor consiliului oamenilor muncii precum și să răspundă de luarea măsurilor necesare în vederea utilizării cu maximă eficiență a tuturor fondurilor materiale și financiare în strictă concordanță cu destinațiile ce au fost prevăzute prin planul și bugetul de venituri și cheltuieli.

Răspunderea directă a gestionării întregului patrimoniu al unității socialiste, aplicarea măsurilor în vederea realizării sar-

torul general, respectiv conducătorul unității.

În concepția legiuitorului nostru, autonomia unităților economice are loc în condițiile în care acestea trebuie să-și exercite în nume propriu drepturile și să-și îndeplinească obligațiile pe propria răspundere. Unitățile socialiste răspund de asemenea, în limita patrimoniului propriu și în condițiile stabilite de lege, pentru orice pagubă adusă datorită neexecutării sau executării în mod necorespunzător a obligațiilor ce le revin prin actele juridice încheiate.

Răspunderi deosebit de importante revin, potrivit legii, centralelor, întreprinderilor și celorlalte unități de comerț exterior în activitatea externă, acestea avind în calitate lor de persoane juridice autonomie în

Decenii cît o istorie

Imi spuneam, la începutul documentării pentru realizarea acestei pagini, că greu trebuie să-i fi fost unui reporter, în 1968, să găsească acele elemente sugestive care configurează fizionomia economico-socială a județului Covasna, care-i conturează personalitatea. Era unul dintre „județele raionale” aproape fără industrie, oricum fără mărci de prestigiu, ritmul lent, realmente provincial, al economiei și al vieții apăsătoare, localități și destine, alimentând numai, în subteranul mentalității, acele torțe centrifuge care-i determinau pe cei dornici de o viață mai vie să ia drumul Brașovului, Clujului, Bucureștiului.

Acum, la sfîrșitul însemnărilor din care se naște

această pagină, cînd știu că atît cei care plecaseră cît și alții au venit și vin spre Covasna ca spre o șansă de realizare profesională și umană, constat că și reporterului anului 1988 îi este greu să găsească reperele definitorii ale Covasnei actuale. Nu pentru că n-ar prea avea de unde să le ia, ca acum două decenii, ci pentru că alegerea lor a devenit efectiv dificilă. Și asta nu doar în spațiul celor două decenii, ci chiar în acela al ultimului cincinal, al ultimului an chiar. Nu mai e suficient să spui IMASA pentru a epuiza industria județului, de pildă. E, poate, relevant să spui că, în ansamblul său, industria județului a realizat, în

prima jumătate a acestui cincinal, o depășire a producției marfă cu peste 2,5 miliarde lei. Că aici, adică, s-a investit cu folos, că se demonstrează, încă o dată, eficiența economică și socială a repartizării echilibrate a forțelor de producție în teritoriu. Că însăși viața oamenilor s-a schimbat, și anume s-a schimbat intr-atît, încît afirmația colegilor de breaslă de la ziarul „Cuvîntul nou” că, în ceea ce are ea esențial, istoria Covasnei numără două decenii, nu face altceva decît să exprime, în termeni foarte exacti, realitatea. O realitate extraordinară, e adevărat, adică pe măsura timpului care a făcut-o posibilă.

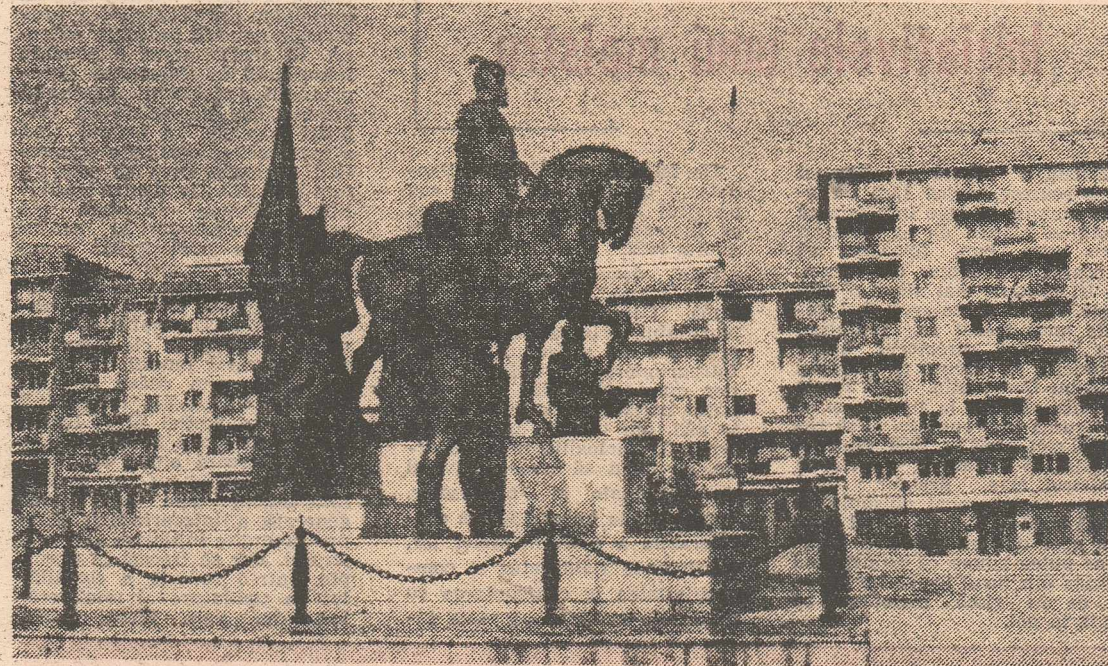
Sistematizarea —
o egalitate de șanse

Cît de relevantă este sistematizarea pentru ascensiunea, în ultimele două decenii, a localităților județului, la nivelul de civilizație al acestui timp o dovedește însăși devenirea unor localități pierdute, altădată pe hartă. Intorsura Buzăului și Baraoltul au devenit orașe cu semnificative platforme industriale, cartiere noi de locuințe, case de cultură, licee, unități spitalicești moderne. Sint, de asemenea, comune a căror nouă față urbanistică demonstrează că apropierea satului de oraș a trecut de la stadiul dezideratului la acela al unei reconfortante realități. Astfel, Borosneu Mare, centru de CUASC, se afirmă deja ca un viitor oraș agroindustrial. La Ozun, unde s-a dezvoltat, pe lângă agricultură, și industria alimentară, a apărut un nou cartier de blocuri, s-a construit un cinematograful nou, există asfalt, trotuare, canalizare. La Bodoc, unitățile industriale conturează un profil economic complex (alături de fabrica de imbuteliere a apelor minerale, există o fabrică de cărămidă, o carieră de nisip, o unitate de exploatare a lemnului). La fel, la Sita Buzăului, Sinzieni, Brates, în jurul unităților agricole, a unor cooperative agricole de producție puternice se dezvoltă industria mică, centrele civice capătă o reprezentativă alură urbană. Industria începe să se integreze firesc preocupărilor tradiționale, cartierele moderne se alătură la fel de firesc locuințelor tradiționale.

Perspectiva? Așa cum remarcă tovarășul Ilie Gabra, secretar al comitetului județean de partid, localitățile Covasnei, asemenea celor din întreaga țară, vor asigura, tocmai grație sistematizării și modernizării edilitate, a dezvoltării economice complexe, condiții de muncă și viață mai bune, o egalitate de șanse socio-profesionale și spirituale pentru toți oamenii muncii.

Invitație
la sănătate

Județul Covasna este trecut, desigur, datorită multiplelor posibilități de odihnă și tratament, pe calendarul concediilor dumneavoastră. Am ales stațiunea Covasna, pentru că ea, de trei ani consecutiv, obține locul I pe țară la utilizarea spațiilor de cazare. Cea ce înseamnă că e căutată. Și e căutată nu numai pentru excelentă sa bază materială, hotelurile „Covasna” (construit în 1968), „Cerbul” (în 1977) și „Căprioara” (în 1982) avînd talie internațională, la fel ca modernă bază de tratament în care pot veni pînă la 2.000-2.200 de oameni zilnic, ci și pentru că inventivitatea oamenilor a știut să potențeze generozitatea naturii. Prestigiului medicilor, între care dr. Benedek Geza, fiul întemeietorului școlii de cardiologie din Covasna, reprezintă el însuși o firmă apreciată și pe alte continente, li se asociază profesionalismul întregului personal. Începînd cu economistul Claudiu Iacob, directorul Complexului de Hoteluri și

NICOLAE CEAUȘESCU :

„Am aplicat ferm orientarea stabilită încă de Congresul al IX-lea și de Conferința Națională din 1967 cu privire la reorganizarea teritorial-administrativă și la sistematizarea localităților, la dezvoltarea industriei, în toate regiunile țării. Așa au apărut sutele de noi centre industriale, aproape 100 de noi orașe. Așa a fost posibil să asigurăm condiții de muncă și viață în deplină egalitate pentru toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, pentru întregul nostru popor!”.

Restaurante a cărui imaginație n-are odihnă. La campinul din Valea Zinelor, unitate „pusă la punct” de veteranul Constantin Popescu, e gata o popicarie modernă și se va realiza un teren de tenis, după care urmează un altul pentru tir cu arcul. La complexul de hoteluri funcționează o grădiniță pentru că vin destui bunicici care nu pot să nu-și ia și nepoții. Există, nu doar pentru gesturi galante, și o seră de flori. Minicarul asigură transportul intern, nu lipsesc excursiile. Pentru turiștii români și de peste hotare (adică din SUA, Canada, Australia, Israel, RFG, Franța, Iran, Anglia, Austria etc.) se organizează seri de primire și de adio tradiționale. De anul acesta, partide, de pescuit. Primăria va sprijini, sîntem încredințați, intenția dezvoltării gospodăriei anexe (acordînd terenul necesar), ca și pe aceea a amenajării unui teren de minigolf în parcul din centrul orașului. În această lună, s-a inaugurat cofetăria de pe terasa hotelului „Căprioara”. Ba s-ar putea crește și gradul de utilizare a spațiului. Directorul vrea să realizeze un sezon internațional continuu, utilizînd, cu un tarif stimulator, și lunile ianuarie și februarie. La Covasna e totdeauna cald. Nu doar în camere sau în baza de tratament care oferă tot confortul. Este și o căldură a oamenilor, inconfundabilă. Care nu poate să nu facă parte din tratamentul pentru care vin aici oameni din toată lumea.

Tehnologiile
se perfecționează
odată cu oamenii

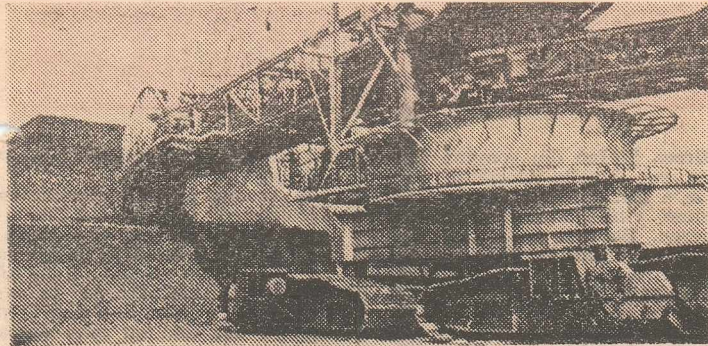
Întreprinderea Minieră Căpeni-Baraolt a obținut, pe primele cinci luni ale acestui an, locul întâi în întrecerea socialistă în industria de extracție a cărbunelui, realizînd suplimentar 32 milioane lei la producția marfă, 20 t lignit la producția fizică și 36,6 la sută la productivitatea muncii. S-a realizat, totodată, diminuarea consumului energetic cu 960 t combustibil

În ultimele două decenii, investițiile destinate dezvoltării economice au depășit 30 miliarde lei ■ Producția industrială a crescut, în acest interval, de 14 ori ■ Deși, ca populație și suprafață, reprezintă unul dintre cele mai mici județe ale țării, Covasna deține locul 5 în producția de motoare electrice, locul 9 în producția de țesături textile și cherestea de fag și locul 17 în producția industrială pe locuitor ■ Personalul muncitor a crescut de la 13.900 la peste 40.000 oameni, muncitorii sporînd de la 12.000 la 34.000 ■ Construcțiile de mașini dețin acum, în industria județului, o pondere de 33,7 la sută față de numai 2,5 la sută în 1968 ■ Și în agricultură s-au investit aproape 4,5 miliarde lei ■ Urmare a mecanizării (numărul tractoarelor, de pildă, s-a dublat) ponderea populației active din agricultură s-a redus de la 60,5 la sută la 25 la sută ■ Producția agricolă a sporit însă, în acest interval, de peste 2 ori ■ Multe unități agricole au obținut producții de 40-50 t cartofi la hectar (Stațiunea de Cercetări și Producție a Cartofului Tg. Secuiesc, cooperativele agricole Cernat, Tg. Secuiesc, Arcuș) și de peste 50-60 tone sfeclă la hectar

(cooperativele agricole de producție Sinzieni, Cernat, Arcuș) ■ Rețeaua urbană a județului — municipiul Sfîntu Gheorghe și orașele Tg. Secuiesc, Covasna, Intorsura Buzăului și Baraolt, cărora li se adaugă stațiunile Balványos, Vilcele, Malnaș, Sugaș-Băi — a beneficiat de o radicală înnoire arhitectonică ■ Rețeaua sanitară cuprinde 6 spitale, 10 policlinici cu 102 cabinete pentru consultații și 59 dispensare medicale, numărul medicilor la mia de locuitori dublîndu-se în ultimele două decenii ■ Funcționează peste 130 centre de cultură și creație „Cîntarea României”, 6 muzee, Teatrul din Sf. Gheorghe afirmîndu-se deopotrivă, prin secția în limba maghiară, ca și prin secția în limba română ■ Numărul grădinițelor a crescut de la 153 la 171, al școlilor profesionale de la 6 la 27 și al liceelor de la 7 la 13, mărîndu-se corespunzător și numărul preșcolarilor și al elevilor, astfel că azi fiecare al patrulea covăsnean studiază la școli cu predare în limba maternă ■ Toți covăsnenii care au împlinit 20 de ani se pot mindri că au fost contemporani cu înălțarea a aproape tot ce este semnificativ în județ. Și chiar se mîndresc.

convențional și 1.652 MWh energie electrică. La Cariera Sfîntu Gheorghe (din Valea Crisului), cea mai nouă unitate din cadrul întreprinderii (e adevărat, centenară, dar dezvoltată în special în ultimii 15-20 de ani) prima cupă de cărbune a apărut, mi-a spus Francisc Perini, inginerul șef, în 1981, la un an după înființarea unității. Acum, aici se extrag anual 350.000 t lignit, adică o treime din producția întreprinderii. Tehnologia inițială (excavatoare clasice cu cupă care încăreau camioane ce transportau sterilul la haldare) a început, din mai a.c., să fie înlocuită cu o modernă instalație de excavare-transport (cu bandă)-haldare, cei aproape 800 de oameni ai unității adaptîndu-se și ei acestei tehnologii realizîndu-și și depășindu-și planul. Cariera a început să fie geometrizată, stratul fertil a fost folosit pentru a da posibilitate unei văi aride să producă griu, restul păstrîndu-se pentru recopertarea carierei.

Cerînța formulată în Expunerea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind introducerea mai rapidă în producție a cercinilor științei și tehnicii reprezintă un obiectiv prioritar pentru întreprinderea de Aparataje și Motoare Electrice Sfîntu Gheorghe. Aici am început își amintea Alexandru Mihail, inginerul șef al unității, acum 14 ani, cu două produse de bază: element de deparazitare pentru unde radio și întrerupător de lumină la tractor. Acum, fosta fabrică de aparataje electrice auto fabrică aparataje electrice complexe, rezolvînd, practic, toate cererile interne ale industriei de autovehicule, precum și în alte domenii (automatizări, uz casnic) și exportă astfel de produse în țări cu tradiție, două investiții, fabrica de motoare electrice, dă, la rîndu-i, o temeinică justificare optimii pentru amplasarea sa la Sfîntu

Gheorghe: se exportă în țări de tradiție, ca S.U.A., Franța, R.F.G., Italia, Spania, recentul contract cu firma „Hunter” pentru realizarea ventilatoarelor de plafon probând clasa înaltă a produselor care, înmatriculate în Covasna-România, au certificat de nivel tehnic mondial. Ar mai trebui vorbit de IMASA, de unități din Intorsura Buzăului sau Tg. Secuiesc ș.a. Covăsenii le cunosc, ciclul de acțiuni „Laudă muncii” organizat de comitetul județean de partid (popularizarea frunțașilor, a inventatorilor și inovatorilor, schimburile de experiență, simpozioanele, spectacolele omagiale etc.) fiind menit și reușind să apropie de sufletul oamenilor ideea că ei sînt cei sînt și se pot afirma numai prin munca lor înfrățită.

Zootehnia, o meserie dintotdeauna

Și Szekeley Ladislau, directorul Asociației Economice Intercooperatiste pentru îngrășarea tineretului bovin Borosneu Iare, și Alexandru Pető, șeful fermei, și zootehnistul Ioan Andra, excelentul bucătar de furaj, și îngrijitoarea Rozalia Soare, care preia vitele de două săptămîni, și toți ceilalți au fost crescători de animale. Din tată-n-fiu chiar. Nu aici au învățat meserie, dar aici și-au dat măsura meseriei lor. Unii au venit chiar din industrie și nu doar pentru că se câștigă 3.000 lei lunar. Ba, la sfîrșitul anului, cei mai harnici mai primesc vreo 30.000 lei (reținerea de 20 la sută și beneficiul). Au venit, în primul rînd, pentru că munca de aici cere și dă căldură omenească. Unitatea n-a mers chiar bine în primii patru ani, dar din 1982 încoace, lucrurile s-au schimbat. O să povestim altă dată, mai pe larg, cum, în 1985, s-a obținut locul al doilea pe țară. În 1986, unitatea a fost distinsă cu înaltul titlu de Erou al Noii Revoluții Agrare pentru obținerea unui spor mediu zilnic de 1.100 g și depășirea planului de livrări la fondul de stat. Cei numai 100 de oameni din unitate au în grijă și o fermă de 680 ha (unde își asigură baza furajeră), îngrijesc și animalele, au și mică industrie, își realizează, în regie proprie, diverse construcții necesare.

În primul semestru al acestui an, planul a fost realizat în proporție de 145 la sută. Cu depășiri și beneficii. La rubrica mortalității se trece constant același semn — o linie.

Aici e foc continuu, mi-a spus directorul. Același om care avea o vacă și un cal (și poate îi mai are) acasă, îngrijește 1.000 de vite într-un grajd. Cînd te obișnuiești, nu e greu. Și nu e greu pentru că ai sentimentul că ești acasă. Că poți să contribui la rezolvarea problemelor tale și ale obștii. Sentimentul apartenenței la acest timp al muncii și al roaielor ei este firesc: este munca noastră în unitatea noastră, în

localitatea noastră, în țara noastră. Iată lucrul pe care-l știm bine toți cei care trăim în România — că sîntem singurii făuritori și, deci, singurii producători ai muncii noastre.

Pasiunea pentru artă

Viața spirituală a covăsenilor este, desigur, complexă. De la o vizită la Impresionantul muzeu județean, reorganizat în 1982 și completat pînă în 1988, unde directorul său, Szekely Zoltan, poate prezenta importante descoperiri arheologice, cum ar fi cele vizind cultura Ariuș-Cucuteni sau cultura materială care atestă, la castrul Olteni, conviețuirea populației dacice locale cu militarii romani sau la tabăra națională de sculptură de la Covasna, în atelele pictorilor din cadrul Filialei UAP Sfîntu Gheorghe, fie că e vorba de Plugor Sandor, Cosztandi Jeno, Vetro Andras sau Pompiliu Pleșa, pînă la gustatele spectacole-festivaluri ale fanfarelor reunită, nedeea mocănească de la Voinești-Covasna, ori sutele de spectacole ale artiștilor amatori reuniti sub generosul simbol al „Cîntării României”, creația, talentul, dragostea de cultură și de frumos își găsesc împlinirea firească.

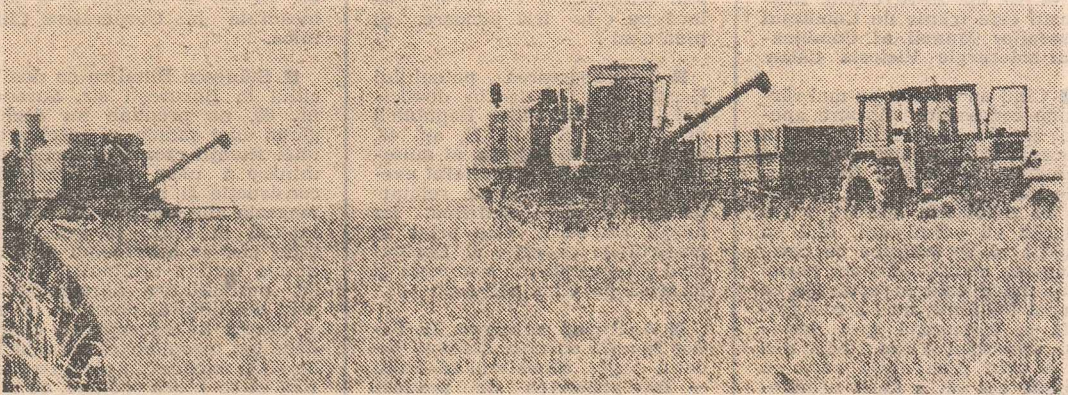
Am ales însă teatrul, pentru că, făurît în anii socializmului, Teatrul de Stat din Sfîntu Gheorghe este un veritabil semn de orăș mare, o probă elocventă a accesului neîngrădit, pe deplin egal, la cultură. Teatrul prezintă spectacole de calitate atît în limba română cit și limba maghiară. Într-o atmosferă de colegialitate și prietenie cu artiștii secției în limba maghiară (s-au organizat și manifestări comune, bilingve), secția în limba română, mi-a mărturisit Marius Deac, secretarul său literar, se afirmă cu incontestabil succes. Este pregătită, sub bagheta regizorului Mircea Cornișteanu de la Naționalul Craiovean, a opta premieră „Femeia îndărătnică” de Shakespeare. Aici lucrează foarte mulți actori tineri (aproape toți absolvenții din țară de anul trecut). Teodora Mares (cunoscută din filmele „Liceenii”, „Declarație de dragoste” și „Extremal la dirigentie”) s-a făcut mare și este actriță la Sfîntu Gheorghe. Alături de ea — Oana Ștefănescu, Ionel Mihăilescu, Florin Chiriac, Lucian Nuță, toți tineri, toți „nume”, toți „cu filme în spate”. Profesioniști, dăruți, iubitori de public sînt și Dorin Andone, Elena Manoliu, Bogdan Caragea și toți ceilalți. Ce-i animă pe acești slujitori ai proaspătului „lăcas de muze”? Convingerea că nu mărimea orașului contează (în fond, o istorie a teatrului românesc contemporan trece pe la Teatrul Tineretului din Piatra Neamț), ci doar pasiunea pentru artă.

Grupaj realizat de
CONSTANTIN DUMITRU
Fotografii de
KOVACS LASZLO

Teleorman: zi obișnuită de lucru

Simplu, ne facem datoria

Soarele este dogoritor, iar pămîntul parcă arde sub tălpi. În jurul combinelor aerul pare a fi în clocot. Nici o adiere...

Înaintăm toți trei prin marea de spice către o combină care s-a desprins din șirul celor care seceră grîul.

— La fel de cald și pe la București?

— La fel, tovarășe primar! — Ieri, pe aici, pe la noi, au fost 40 de grade. Dar, de fapt — ce să mai vorbim? — de cîteva zile bune ne luptăm cu căldurile astea nemaipomenite! Iar oamenii aceștia — vă imaginați — se coc pur și simplu ca într-un cuptor în cabinele combinelor. Nu-i deloc ușor pentru ei!

Preț de o clipă, citesc îngrijorarea pe chipul acestui bărbat tinăr — Petre Badea, primarul orașului Roșiori de Vede — și nu știu ce-i-aș putea răspunde pentru moment. Mecanizatorii au, într-adevăr, în aceste zile, o muncă dificilă care îi solicită la maximum; orele de somn le sînt mai puține ca oricînd, cele de lucru au sporit, arșița verii a devenit necrutătoare în ultimele zile. Ghicindu-mi gîndurile parcă, Petre Badea răspunde unei întrebări pe care nu apuc încă să o rostesc:

— Pentru ei, măsura asigurării unei hrane substanțiale și a apei potabile chiar aici, în plin cîmp, a fost dublată de organizarea, la fiecare punct de lucru, a asistenței medicale, pentru a preveni la nevoie eventualele cazuri de îmbolnăviri. Nu am fost confrunțați pînă în prezent cu asemenea situații, dar, vorba proverbului: prudenta e mama înțelepciunii! Oamenii sînt prezenți pe cîmp de la șase dimineața și pînă seara la zece și nu poți ști ce se poate întîmpla cu ei.

— Tudorică al nostru a pățit-o, după cum se vede! — Intervine Teodor Păunescu, președintele C.U.A.S.C. Roșiori, în timp ce ne apropiem de combină rămasă imobilizată în lan.

Pot să pariez că iar e vorba de vreo curea!

Și nu apucă să-și isprăvească vorba, că Tudor Albișoru, cu minile mîndrite înă la coate și cămașa năclăită de sudoare, scoate din măruntaiele combinei o curea de transmisie ruptă.

— Priviți și dumneavoastră — zice el — cum să reziste o asemenea curea care în loc de două corduri de fibre, cum trebuie să aibă, cei de la fabrică i-au pus din greșeală doar unul?

În cîteva clipe sosește și echipa mecanică de intervenții. Ilie Negrescu, șeful secției de mecanizare a C.A.P. Roșiori, ridică din umeri a neputință: — Asta este! Nu avem ce face! Ce folos că am întărit echipele de intervenții cu mecanici aduși din întreprinderi, de vreme ce mereu și mereu ne confruntăm cu aceeași problemă: curelele de transmisie! Și cînd te gîndești că un set de două curele costă peste 800 de lei și de multe ori ele se distrug după numai 5-6 ore de funcționare. Asta înseamnă nu numai bani irosiți, dar și timp de lucru pierdut în mod inutil!

Înginerul șef al C.A.P., Gheorghe Ciupău, care s-a alăturat între timp grupului nostru, zice chiar că oamenii ăștia care lu produc „zău că ar trebui dați la ziar!”

După cîteva minute însă combina își reia activitatea, urmată de oarecare distanță de două femei trecute de prima vînerie — Alexandra Môt și Floarea Trasă — care, cu seceri în mîini și săculeți prunși la briu, adună ceea ce combina ar fi putut risipi. Le privesc un timp în tăcere. Președintele C.U.A.S.C.-ului simte probabil nevoia să precizeze că echipe de 2-3 secerători se deplasează în urma fiecărei combine, pentru ca nici un bob să nu se piardă. Și tot pentru evitarea oricărei risipe s-a stabilit verificarea zilnică a tuturor repe-

relor — și sînt atît de numeroase! — pe unde combinele pot scăpa bobul de grîu, a tuturor mijloacelor de transport care însoțesc pas cu pas fiecare combină în parte pentru a prelua în modul cel mai operativ recolta, în drumul ei către hambare.

— Secerișul orzului — adaugă dînsul — primul asalt al secerișului din acest an, ne-a oferit prilejul să tragem unele concluzii de mare folos în această privință. Cu orzul ne-am descurcat bine, și tot așa va fi și cu grîul!

— Adică?

— În general, producțiile de orz planificate au fost substanțial depășite în majoritatea C.A.P.-urilor din cadrul C.U.A.S.C.-ului nostru. De pildă, C.A.P. Roșiori avea planificată o producție reprezentînd 5.440 kg la hectar și a realizat 6.465 kg; C.A.P. Stejaru, în locul producției planificate de 5.880 kg la hectar, a realizat 6.233 kg; la fel și C.A.P. Măldăeni, care în loc de 5.610 kg a recoltat 6.031 kg orz la hectar. În ceea ce privește grîul, acesta a fost cules de pe circa 90 la sută din întreaga suprafață de 5.785 de hectare și într-o zi-două vom încheia recoltarea lui. Concomitent, s-a acționat pentru eliberarea terenurilor de paie și pregătirea culturilor duble, îndeosebi a porumbului, ajungîndu-se pînă în prezent la o suprafață de 1.500 hectare care au fost cultivate.

— Munca în cîmp presupune, pe parcursul întregului an, activități dintre cele mai diverse. Mi-ați putea relatea un fapt deosebit petrecut în cadrul acestor activități?

— La noi nu se petrec fapte deosebite; pur și simplu muncim firesc, ne facem datoria pe cîmp, așa cum la fel de firesc ne creștem copiii acasă.

CONSTANTIN BALACCIU

(Urmare din pag. 1)

Intemeierea tezei așezării socializmului pe baze științifice, într-un cadru organizat, care să asigure participarea întregului popor la conducerea societății a condus la crearea și instituționalizarea, din inițiativa secretarului general al partidului, a unui sistem democratic unitar, unic în felul său, și, iată, ne referim în primul rînd la consiliile și adunările oamenilor muncii — proprietari, producători și beneficiari — la conferințele oamenilor muncii din diverse domenii de activitate, organisme profund democratice în continuă perfecționare, care asigură la toate nivelurile organizării sociale participarea tuturor oamenilor muncii la înfăptuirea politicii partidului.

În acest sens, o direcție esențială a procesului de lărgire continuă a democratizării ordinii noastre socialiste o constituie întărirea și mai puternică a autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, creșterea răspunderii adunărilor generale, a consiliilor oamenilor muncii și ale birourilor executive ale acestora, a tuturor cadrelor de conducere, pentru buna gospodărire a avuției pe care o gestionează, pentru îndeplinirea exemplară a obiectivelor și sarcinilor ce revin unităților pentru promovarea fermă a noului și modernizarea

tuturor domeniilor de activitate.

O expresie concretă a acestor adevăruri, ca să dăm un exemplu de dată recentă, o constituie și recenta Lege privind statutul-juridic al unităților socialiste pe baza principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, act elocvent în ceea ce privește întărirea continuă a sistemului democratice noastre revoluționare, o democrație care presu-

nică a spiritului de răspundere de sus pînă jos în fața partidului, a poporului. Aceasta, se poate spune, reprezintă o cerință de importanță deosebită a democrației de partid, a democrației muncitorești revoluționare în general!

Așadar, o democrație activă, cu un caracter complex, singura în stare să dinamizeze toate sferele de activitate, cu deosebire latura lor calitativă, să determine sporirea puternică a eficienței întregii activități economico-sociale.

În acest context, Frontul Democratice și Unității Socialiste se dovedește a fi cel mai larg organism politic, patriotic și revoluționar, cu caracter reprezentativ, activînd masele de oameni ai muncii în vederea participării mai plenare a lor la conducerea societății.

Constituie toate acestea cîteva dintre virtuțile de esență ale unui concept de excepție privind democrația noastră muncitorească, concept care implică o amplă deschidere spre nou, receptivitate față de tot ceea ce este valoare științifică, care creează cadrul optim pentru stimularea energiilor creatoare și spiritul novator al maselor, pentru promovarea consecventă a calității în toate domeniile, modalitate de unire a întregii națiuni în realizarea înaltelor obiective stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului.

Cu poporul, pentru popor

pune, în același timp, creșterea răspunderii, întărirea ordinii și disciplinei în muncă în toate domeniile de activitate.

„Trebuie să fie bine înțeles — arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Expunerea cu privire la unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politice-educative, precum și ale situației internaționale — că sistemul larg democratic pe care îl avem nu trebuie să slăbească, să diminueze în nici un fel ordinea, disciplina; dimpotrivă, presupune o creștere și mai puter-

■ Popescu Nicolae, domiciliat în satul Grid nr. 74, județul Hunedoara și om al muncii la C.S. Victoria Călan, secția a II-a Furnale, a primit repartiție pentru o garsonieră din str. Alea școlii, bl. 25, ap. 20-N, Călan. Răspunsul este trimis de Comitetul Oamenilor Muncii al Combinatului siderurgic Victoria Călan.

■ Când un telefon nu mai răspunde comenzilor noastre apelați la Deranjamente. Așa a procedat la Negreanu Marin din București, șos. Mihai Bravu nr. 147-169, bl. D-5, ap. 171. Numai că, la repetatele apeluri, i s-a răspuns cu promisiuni, fără ca situația să se schimbe cu ceva. Plângerea scrisă, adresată Poștei Titan unde este în evidență ca abonat telefonic, nu i-a fost primită ci îndrumată spre Serviciul comercial Titan. Nici aici nu a avut prea mulți sorți de izbândă așa că, a făcut următorul apel la D.G.P.Tc. Deși a primit și un număr de înregistrare (7/23372) încă nu l-a auzit nimeni.

■ „În anul 1981, Năstac Gheorghe din Bacău, str. Trecătoarea Islaz nr. 9 A, om al muncii la Întreprinderea de legume și fructe Bacău, având meseria de electrician, a suferit un accident de muncă în timpul schimbului trei. După trei intervenții chirurgicale în 1982 a fost pensionat timp de un an de zile. Își reia activitatea în 1983 ca muncitor necalificat, deoarece postul fusese ocupat. Dreptul la categoria a VI-a, pe care a avut-o din 1960, i s-a acordat în urma analizei privind fișa de examinare. Verificată de o comisie pentru încadrare și promovare, lucrarea scrisă, pentru acordarea categoriei a VI-a, a fost aprobată și a fost emisă decizia nr. 15/25.04.1988, prin care petentul primește categoria, începând cu data de 1 mai a.c.” (U.G.S.R. — Consiliul municipal al sindicatelor Bacău).

■ „De la o vreme — ne scrie președintele Asociației de locatari Bloc A-9 — administratorul blocului A-10 din alea Aliorului nr. 2, sector 4, București, împreună cu președintele comitetului de bloc, au interzis accesul pietonilor pe o alee cimentată, realizată odată cu blocurile și străzile din jur, acum mai bine de douăzeci de ani. Alea la care ne referim este drumul de acces al celor ce locuiesc în blocurile A-8, A-9 și A-10 către complexul comercial sau către bl. Metalurgiei spre mijloacele de transport. Din acest motiv drumul se abate cu aproape 40 m, fiind impracticabil în zile ploioase.” Cu toate rugămintele adresate, cei doi au rămas insensibili, deoarece, spun ei, alea cu pricina trece prin apropierea unor apartamente din blocul A-10 și ar tulbura liniștea locatarilor respectivi. Motivația este cel puțin hilară: zgometul produs de pantofii cu toc (!!!). Păcat că nu au propus nici o soluție: ceva în genul relansării unor modele de tocuri silențioase sau fără !

■ Direcția județeană de poștă și telecomunicații Timiș: „Datorită uzurii înaintate a instalațiilor de telecomunicații și a lipsei de personal de intervenții în localitatea Comloșu Mare, și atunci când sint intemperii, funcționarea telefoanelor este afectată. De comun acord cu reprezentanții Consiliului popular al comunei am stabilit să deplasăm în comună o echipă de douăzeci electromecanici de la Timișoara pentru readucerea în norme a instalațiilor de telecomunicații, iar pentru o perioadă viitoare D.J.P.Tc. Timiș va mări numărul de legături între Comloșu Mare și Jimbolia.” (Răspuns adresat locuitorilor din comuna Comloșu Mare).

■ Pentru o tină familie primăria unui apartament este un prilej de bucurie dar și de planuri. Cum îl vor aranja? Cum îl vor mobilă? Pentru familia Popescu C., stabilită în orașul Gura Humorului planurile au început chiar la depozitul de mobilă din localitate. Își doreau un dormitor. Cel ales le-a plăcut în ciuda unor defecte ușor remediable. Mai ales că, au fost asigurați și de sosirea unui reprezentant al fabricii de mobilă din Rîmnicu Sărat, unde fusese executat dormitorul. Au așteptat câteva zile, câteva săptămâni doar, doar o veni cineva. Atunci

s-au gândit să le reamintească, în scris, alt celor de la I.C.S.M. Gura Humorului cit și conducerii întreprinderii de mobilă Rîmnicu Sărat. Dar nici depeșele n-au reușit să remedieze defectele sifonierului ce se sprijină încă pe cele trei picioare. Și până cînd?

■ La scrisoarea petentului Herghelie Constantin domiciliat în Birlad, str. Republicii nr. 257, bl. A.1, sc. B, ap. 40, et. 4, Consiliul popular al municipiului Birlad — Comitetul executiv răspunde: „Cele relatate de petiționar se confirmă, iar blocul respectiv este prins în graficul de execuție al Exploatareii de gospodărie comună și locativă pe trim. III a.c.”

■ Analizînd scrisoarea lui Tudor Ion din comuna Leicești, județul Argeș, Ministerul sănătății — Întreprinderea de produse ortopedice și protezare ne face cunoscut că „neavînd posibilitatea de a trimite specialiștii la domiciliul beneficiarilor, atunci cînd au fost semnalate „defecțele” căruciorului, au rugat petiționarul (prin adresa nr. 3228/18.06.1987) să trimită căruciorul pentru constatare și remediere. La refuzul acestuia și pentru a veni, totuși, în sprijinul său și al rezolvării favorabile a cazului, am hotărît ca simultan cu rezolvarea unor probleme de serviciu ale întreprinderii în zone apropiate domiciliului său, să trimitem un specialist. La sfîrșitul lui mai a.c. s-a ivit această ocazie, prilej de a cerceta și de a constata că petentul posedă un cărucior pliant de salo pe care-l folosește în curte și pe stradă, locuri care nefiind perfect plane nu permit contactul tuturor roților cu solul. Căruciorul este construit special, adaptat la gabaritul mare, greutatea excesivă și forma corpului în poziția șezînd. Bandașul de cauciuc al celor două roți din față (de Ø 170) prezentau o uzură mare și prematură tocmai din cauza celor mai sus arătate. Neajuns rezolvat prin înlocuirea roților. Pentru rezolvarea cazului în condiția în care petentul dorește să folosească cărucior pentru deplasări în curte sau pe stradă este necesar să solicite (dacă are dreptul conform legilor în vigoare) Oficiului de asistență socială județeană o aprobare pentru confecționarea unui de stradă. Cu această aprobare să se prezinte la întreprinderea noastră (solicînd o mașină a Salvării) pentru măsurători și alte detalii constructive.

■ Gara este cartea de vizită a unui oraș. Nu același lucru se poate afirma despre gara Oțelul Roșu. Spre confirmare cu cele reale semnează Fuștei Stelian, om al muncii la A.C.H. Riul Mare Retezat, din Brazi. În scrisoarea trimisă la redacție ne face o trecere în revistă a aspectelor de dezordine ce încep încă de la intrare, de la ușile, geamurile și băncile din sala de așteptare și care de multă vreme n-au mai fost vopsite, de la soba rămasă fără burlane și transformată ad-hoc într-un depozit de sticle goale și resturi menajere, pînă la grupul sanitar „un pericol pentru sănătatea publică, amplasat în imediata vecinătate a unui punct alimentar.” Oare nimeni n-a tras semnalul de alarmă pentru edili orașului sau chiar pentru conducerea gării, aflată nu departe de tot acest „peisaj” de zolant?

■ Direcțiile județene pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale ne expediază cîteva răspunsuri favorabile, privind încadrarea în muncă a celor ce ne-au solicitat sprijinul. Astfel: Martin Carmen din Piatra Neamț, str. Progresului, bl. D.6, ap. 10, în vîrstă de 19 ani, necăsătorit și absolvent a zece clase a fost repartizat ca muncitor necalificat la I.L.F. Piatra Neamț; Avramoiu Viorica, domiciliată în Oradea, str. Vaporului nr. 17, ap. 32 a primit dispoziția de repartizare în muncă la Complexul hoteluri și restaurante Băile Felix în calitate de muncitoare necalificată, rămînd în atenția Oficiului forțe de muncă spre rezolvarea încadrării pe perioadă nedeterminată; Aniței Georgeta din Iași, str. Ciurchi 127 A, sc. B, ap. 2 a fost angajată în meseria de lăcătuș la Cooperativa Constructorul; Posea Claudiu-Florin din

Buzău a primit repartiție pentru meseria de mecanic la Întreprinderea de prelucrare a tulpinelor de in și cinepă Buzău; Rădulescu Corina Iuliana din București, Alea Ghimeș nr. 4, ap. 13, et. 4, sectorul 5, a fost încadrată la Cooperativa Chimica.

■ Stănescu Dumitru cu domiciliul în București str. Saradei nr. 69, ne propune nu dezelgarea unei șarade, ci rezolvarea unei situații create în cartier ca urmare a unor modificări de construcție și renovare a unui magazin alimentar ce nu mai ființează în Piața 16 Februarie. Cum aici se distribuiau și produsele lactate cetățenii nu mai au posibilitatea aprovizionării prin desființarea acestuia. Cum și timpul de execuție va fi îndelungat, propune ca la centrul de piine existent în piața respectivă să se aducă și lapte, cu altă mai mult cu cit, ne asigură dinșul, este și spațiu suficient.

■ Călin Elena Maria domiciliată în București, str. Conducător nr. 15, bl. 59, ap. 8, sectorul 6, prin scrisoarea adresată revistei noastre contestă suma stabilită pentru anul 1988 drept contribuție bănească. Iată răspunsul Consiliului popular al sectorului 6: Deoarece petenta este singură, soțul părăsind domiciliul, s-a hotărît ca pentru venitul dinșei să plătească suma de 25 lei iar lui Călin Păun I s-a stabilit o contribuție de 325 lei la venitul pe care-l realizează.

■ Consiliul popular orașencel Fălticeni: „Fiind om al muncii la Întreprinderea chimică, s-a discutat cu conducerea unității și petentul a fost pus în drepturi de alocație începînd cu data de 1 mai 1988. (Răspuns adresat lui Vamanu Dan din orașul Fălticeni.)

■ În numărul 27 din 5 iulie 1985 era inserat următorul răspuns: „Verificîndu-se cele semnalate de locatarii blocului 139 sc. B de pe str. Rapsodiei nr. 12, Ploiești, s-a constatat că, într-adevăr, datorită, tasării diferite dintre bloc și copertina de la intrare s-au produs fisuri care necesită remedieri. Motiv pentru care s-a cerut unității de administrare a fondului locativ să planifice pentru semestrul II al acestui an (1985) lucrările necesare de reparații. Răspuns dat de Consiliul popular al municipiului Ploiești. E ușor de dedus că au trecut trei ani fără a se executa reparațiile promise. Timp în care fisurile s-au adîncit iar starea generală a blocului lasă de dorit. Semnează aceiași locatari de acum trei ani !

■ La scrisorile tov. Braghină Dumitru din Drobeta Turnu Severin, Direcția județeană pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale: „Verificîndu-se situația la Combinatul de celuloză și hîrtie Drobeta Turnu Severin, s-a constatat că se confirmă cele relatate de către Antrepriza de montaj și reparații centrale termice Sud București, în sensul că nu au putut să achite alocațiile de stat pentru copii celor 30 de oameni ai muncii ce le-au fost detașați în luna ianuarie 1987, întrucît C.C.H. Drobeta Turnu Severin nu a precizat în nota de detașare drepturile și cuantumul de alocație de stat. S-a intervenit la conducerea unității și a compartimentelor financiar-contabilitate și personal-învățămînt pentru a face comunicarea, necesară în sensul celor de mai sus și acordarea drepturilor cuvenite întregului personal detașat.”

■ „Anul trecut, prin octombrie, am intrat în magazinul „Sora” și mi-am cumpărat un ceas de mînă. După un timp ceasul s-a stricat. Fiind în garanție m-am dus la unitatea de profil de pe str. 30 Decembrie din București. Mi s-a eliberat un bon cu nr. 5038 în ziua de 4 februarie a.c. Mi s-a spus să revir peste o lună, deoarece magazia de materiale era în inventar.” Deși a revenit la timp, petentul

Mircea Ștefan din comuna Chitila, str. Vasile Alecsandri nr. 2 A, a fost din nou aminat. Vino miine, vino poimîine și așa tot mereu. Ba mai mult, au fost zile cînd lipsea lucrătorul și nici o altă relație nu putea obține de la colegii de serviciu. Ba că este în alt schimb, ba că i se desface contractul de muncă. Dacă a întrebă de șeful unității, uneori nu aveau, alteori era în sedință. Totul era incert. Purta pe drumuri — cele cinci zile cit ar fi durat remedierea propriu-zisă au ajuns la 60 și chiar la o treime din timpul de garanție. În certificatul de garanție se specifică că ceasul poate fi înlocuit. Fie reparat sau nu, fie înlocuit sau nu, el își dorește ceasul. Nu de alta, dar ar vrea să și-l potrivească după cel al cooperativei „Artă și pecizie”, ca să nu mai fie în contratimp !

■ „În conținutul scrisorii tov. Năstase Alexandrina solicită a se interveni pe lingă I.A.S. Dilga să-i elibereze mamei sale Vilcu Constanța adeverință de vechime pe perioada cit a lucrat în cadrul acestei unități, fiindu-i necesară pentru întocmirea dosarului de pensionare. Din verificările făcute a rezultat că Vilcu Constanța a lucrat la această unitate timp de 13 ani iar la C.A.P. Dilga alți 6. (Răspuns dat de Consiliul popular al județului Călărași.)

■ Deși sint din locuri diferite, unul din Galați și altul din Arad, petenții au aceeași problemă: vînzarea condiționată a cărților în centrele de librării: „De la librăria din Micro 18 vizavi de Spitalul județean am cumpărat un pachet de cărți ce cuprindea: „Sfaturi practice pentru gospodine” de Draga Neagu în valoare de 35 lei și completează pînă la 72,70 lei o curelușă din pinză. Nedumerit de curelușă vînzătoare m-am replicat că voi găsi pe cineva la care să se potrivească.” (Răpă Gheorghe din Galați, str. Brăilei nr. 183, bl. S.1, ap. 7); „La toate librăriile din oraș o carte ce te interesează este completată de o alta, nu mai puțin interesantă, de strictă specialitate (tratate de medicină, inginerie, tehnică etc.). Nu fac notă a parte nici așa zisele pachete de cărți pentru cadou. Uneori s-ar putea ca celui ce-i oferi cadoul să nu găsească inspirată asocieră unui Ion Barbu — „Poezii. Proză. Publicistică” cu un curs de „Croitărie practică” de M.T. Coșig. Și atunci cum împăcam gestul cu oferta?” (Cosma Florin, str. Ghiba Birta nr. 33, ap. 7, Arad.)

■ I.C.R.A.L. Herăstrău către Iancu Laura, care o reclamă pe Petrescu Ecaterina că a tăiat doi pomi din curte și a împrejmuit cu plasă de sîrmă o parte din terenul imobilului: „cele arătate de tovarășa Iancu Laura se confirmă, sint reale, iar Petrescu Ecaterina a fost amendată cu procesul verbal nr. 26549 din iunie 1988.”

■ Stănică Ioan din București, str. Vasile Stîlnic nr. 13, bl. 34, sc. 2, ap. 31, et. 4, sectorul 2, ne anexează la scrisoarea trimisă și un set de fotografii din care reiese că deși apartamentele repartizate sint frumoase și spațioase, alele dintre blocuri sint desfundate, gurile de canal desoperite, sanfurile neastupate, pămîntul n-a fost excavat. Lista exemplelor ar putea continua. Există și „amintiri” lăsate spre păstrare locatarilor: țevi, molozi, robinete etc. Petentul a fost și la A.C.M. 2 dar fără vreun rezultat. Credem că nu aceasta este adevărata carte de vizită a A.C.M. 2

■ Regionala de căi ferate Cluj — Serviciul administrativ: „Pentru pierderea unei biciclete, predată la transport pe calea ferată de Opreș Daniel din orașul Simeria, județul Hunedoara, vă facem cunoscut că în urma cercetărilor efectuate s-au stabilit vinovați, cărora li s-a imputat valoarea acesteia. Opreș Daniel a fost despăgubit cu suma de 2.200 lei, contravaloarea bicicletei.

tei, banii fiind expediați cu mandat poștal.”

■ Trusul pentru mecanizarea agriculturii Suceava: „Conducerea trustului S.M.A. Suceava, analizînd cele sesizate, împreună cu conducerea S.M.A. Rădăuți, au stabilit reincadrarea în cadrul unității a tov. Lupancon Constantin din comuna Satu Mare, județul Suceava.”

Pagină realizată de MARIA BOGDAN RADU

Poșta redacției

Cosmuță Octavian — Cluj-Napoca: Am dat curs scrisorii dv. Din partea noastră — numai bine pentru întreaga familie. ■ Măldis Laura — București: Numai medicul specialist poate hotărî. Mergeți la Spitalul de oftalmologie din Piața Cosmonauților, de exemplu. ■ Titu Viorica — Sighisoara: Da, cu un an mai devreme, cu condiția să aveți 25 ani vechime în muncă (Legea 3/1977). ■ Profir Gh. Marin — București: La împlinirea vîrstei, dar așteptați decizia. ■ Stoian Gheorghe — Chitila: Depuneți cerere la primăria comunei. ■ Chirica Gheorghe — București: Remedierea deficiențelor se va efectua pînă la sfîrșitul acestei luni. ■ Popovici Elena — Huși: Unitățile de învățămînt cu profil special subordonate Ministerului Muncii sint organizate conform Legii 3/1970, privind regimul de ocrotire a unor categorii de minori. ■ Horotan Elisabeta — Baia Mare: Dactilografele încadrează în grupa a III-a a muncii. ■ Dobrian Ion — Rm. Sărat: Cooperativa de credit din comuna Dumbăveni vă va expedia adeverința solicitată. ■ Gavrilă Victor — București: La data cînd s-a majorat sporul de vechime în industria ușoară, dv. nu erăți încadrat în muncă, deci nu erăți îndreptățit a-l primi. ■ Buga Florica — Brașov: Aspectul sesizat de dv. va fi reanalizat de Comisia Centrală de Pensii, care va comunica D.P.M.O.S. a județului hotărîrea luată. ■ Ciobanu Elena — Constanța: După împlinirea vîrstei de 54 de ani puteți solicita pensionarea. ■ Bușoi Lucian — București: Din verificările efectuate s-a constatat că defectivitatea la antena colectivă era produsă în mod intenționat de către colocatarul dv. Pantălache Nicolae. Acum antena funcționează normal. ■ Ciobanu V. Constantin — com. Războieni (Neamț): Pentru a beneficia de lot în folosință, trebuie să realizați volumul de muncă stabilit de adunarea generală. ■ Manea Costache — Brăila: S-ma cu care ați girat pe gestionar constituie garanție suplimentară, prin contract încheiat în scris. Urmărirea recuperării pagubei în limita sumei garantate se face silit pe baza contractului de garanție și a titlului executoriu definitiv obținut împotriva gestionarului (Legea 22/1969, art. 10, 11, 22). După achitarea debitului, aveți posibilitatea să chemați în judecată pe moștenitorii care au acceptat succesiunea pentru recuperarea sumei. ■ Dragotă Ion — Craiova: Avînd în vedere situația deosebită în care vă aflați unitatea va întocmi un referat care va fi examinat cu toată atenția de comisia de pe lingă Comitetul executiv al C.P.M. ■ Todoreanu Vasile — Dej: Cheltuielile pentru plata personalului din cadrul asociațiilor de locatari se repartizează după numărul de persoane (Hotărîrea nr. 30 din 28 decembrie 1980 a C.P.C.P.). ■ Marin N. Maria — com. Bivolari (Iasi): Aveți dreptul la lot de 15 ari, iar grădina este mai mare. ■ Searlat Marinela — Buzău: Aveți dreptul să contestați decizia în termen de 30 zile. ■ Tache Dumitru — Ploiești: Formulați contestație în anularea sentinței pronunțate de Judecătoria Ploiești fără îndeplinirea procedurii de citare conform legii.

REGHINA VARVICI

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

POEM PENTRU PATRIE

Pămîntul patriei

Pămînt crescut pe temple de eroi —
cîreșii ning cu floare peste noi.

Pămînt cernut prin suflet de părinți —
să ne rămînă brațele fierbinți...

Pămînt bătut de grindini și de ploaie —
atît de pure-s cerurile-n noi !...

Pămînt doinit, pămînt înlăcrimat,
eroii noștri-n ierburi s-au culcat,

osteniți de vise și război —
chipul lor se adîncește-n noi

și ne-așează-n inimă prea blind
însuși dorul lor de-acest pămînt...

Riu și ram cît fi-va să foșnească
sub cupola cerului albastru,

dorul lor virtos o să tot crească
miez curat de limbă românească,
miez curat de limbă românească.

EUGENIU NISTOR ■

Cîntarea

României

Față-n față

cu lumea

Poate tocmai excesiva popularitate și accesibilitate la toate categoriile de public fac ca fotografia, chiar cea artistică, să fie destul de neglijată de critica de specialitate, fapt evident și din realitatea că ea nu și-a clasicizat încă un statut artistic inatacabil între celelalte arte, rezistent la competiția cu plastica și filmul, nici nu și-a cucerit în presa de mare tiraj rubricile curente de comentarii pe care și le-au permanentizat celelalte arte. Plasată în categoria activităților ilustrative sau de vacanță, fotografia e subiacentă unei mentalități care o situează cam în același raport cu artele vizuale în care se află romanul de divertisment față de literatura socotită „serioasă”: toată lumea are nevoie de ea mai puțin critica de specialitate. Recentă expoziție „Față-n față cu lumea de la Galeria Artiștilor” fotografi, reunind lucrările a doi excelenți imagicieni ai peliculei foto, vine să confirme cele afirmate mai sus.

Posesor al unei tehnici fotografice competitive la cel mai înalt nivel, Ștefan Biro de la Filiala AAF „Banat” Timișoara, propune o serie de apusuri de soare color, în deltă sau pe munte, în care clarobscurul inserării devine artă poetică în sine prin știința serializării imaginii și a poetizării ei într-o scenografie a norilor asemănătoare cu aceea a spectacolelor moderne de rock. Expoziția pare însă mai puțin unitară din punct de vedere al tematicii. Lingă compoziții romantice („Sărutul soarelui”), eroice („Glorie veșnică”), sau urbanistice („Tulcea anului 2000”) fiind prezente multe alte teme și tendințe care dau seama de posibilitățile sale tehnice dar nu și de sensul în care a optat să se îndrepte autorul ca artist fotograf.

Spectacolul de fotografii alb-negru ale lui Ozolin Dușa de la filiala AAF „Moldova”, Botoșani, debutează cu cinci schițe pregătitoare, detalii proaspete ale realității imediate oferind acea frustrete a minimalului surprins în ipostaza sa optimă. Inconfundabil, însă, este Ozolin Dușa în cele 17 compoziții ale sale care creează atmosfera unei lumi autonome din cîteva elemente recurente, greu de uitat.

Fotografiile lui Ozolin Dușa au totdeauna un scenariu, o idee poetică la bază și chiar un imperativ moral care le organizează dinăuntru. Scenariul conștiinței estetice a artistului vine cu predilecție înaintea declanșării aparatului și intervine în reorganizarea realului care niciodată nu pare a fi pregătit pentru memoria peliculei. De aceea e regizat anume pentru a „fi pozat”, numai că pe măsură ce această aranjare „ca la fotograf” se declanșează, martorul își descoperă vocația propriei teatralități intrînd în febrilitatea înscenării și pîrînd să uite mobilul său inițial. Ozolin Dușa vrea să domine întotdeauna lumea pe care o fotografiază, el nu poate accepta ideea de a fi exclus ca subpersonaj din obiectivitatea absolută a secvenței surprinse și pentru că această secvență este totuși pasageră, o fixează o clipă într-o imagine-metăforă îndelung remanentă care se substituie în cele din urmă realului obiectiv certificînd adevărul lui Bogos conform căruia în substanța memoriei atît realul cît și imaginarul au aceeași consistență.

ION ZUBAȘCU ■

Cea mai de preț lecție a școlii:

Iubirea de patrie

Poate că ar trebui să începem de la propoziția lui Nichita Stănescu: „Limba română este patria mea”. Am putea adăuga — dacă vorbele marelui poet ar suporta adaosuri — „istoria românilor este patria mea”. Am putea așeza în continuare definițiile pe care, într-o oră de compunere, orice clasă de elevi, din oricare colț al țării, le pot da patriei, cu candoarea, cu emoția atît de specială, cu adîncimea fără egal a gîndului tînr. Că patria trebuie așezată fără greș la temelia personalității fiecărui individ, este un adevăr deja vechi. Nu vom risca noi „rețete” de educație patriotică, întrucît tradiția îndelungată a învățămîntului românesc le face oricum inutile. Am încercat, doar, în dialogul purtat cu cadrele didactice din București și din județul Brașov, un schimb de opinii, privind această exigență, a educației patriotice, în relație directă cu principalul instrument de lucru al profesorului: manualul.

Ceea ce urmează nu este așadar, o analiză a manualelor de limba română și istorie, ci doar încercarea de a le considera puncte de plecare — generoase sau încă perfectibile — pentru un complex de acțiuni, atitudini cu valoare de modelare a elevului.

Subsumîndu-și obiectivele instrucției propriu-zise, ale achiziției pur intelectuale, educația, în speță educația patriotică în spiritul valorilor naționale, ale moștenirii spirituale și materiale care vine dinspre trecut, dar și în spiritul prezentului, privind cu responsabilitate cuvenită unui fragment de istorie, devine într-un fel centrul focalizator al oricărui strategii didactice. Intervențiile cadrelor didactice prezente în dezbaterile revistei noastre — învățători, profesori de gimnaziu și de liceu, inspecții de specialitate — subliniază locul și rolul covîrșitor pe care educația patriotică le are în predarea limbii și literaturii române, a istoriei în școala de toate gradele, precum și aspectul unic, de neînlouit al personalității profesorului. Fără îndoială, la intersecția dintre personalitatea dascălului și cea a manualului (pentru că fiecare manual de școală dobîndește, prin consensul intențiilor și al gradului lor de realizare, o personalitate, distinctă) se naște mediul prielnic de dezvoltare a noii personalități: elevul. Răspunzînd unor exigențe stringente ale prezentului, exprimate și în expunerea secretarului general al partidului la recenta Plenară a C.C. al P.C.R., interlocutorii noștri răspund, de fapt, cu calitatea muncii lor, cu justetea opiniilor lor, ideilor de calitate și responsabilitate pe care le presupune profesiunea de educator.

Prof. Iustina Itu, inspector de limba română în cadrul Inspectoratului Județean Brașov — Dacă limba și literatura română ocupă primul loc în catalog, este nu doar o convenție, ci și semnul apăsător al unor reale responsabilități în formarea copilului. Actuala structură a învățămîntului nostru asază acest obiect fundamental la temelia activității de instrucție și educație în școală, transformîndu-l în cadrul cel mai fertil de însușire modelatoare a valorilor naționale. Ne aflăm într-un moment de maximă preocupare față de conținutul manualelor școlare,

în fața unui proces de înnoire a lor, a programelor de învățămînt, în căutarea soluțiilor celor mai eficiente de instrucție și educație. Noi, cadrele didactice din județul Brașov, am fost solicitate de nenumărate ori la dezbateri privind manualele de limba și literatura română, exprimîndu-ne părerile, ideile, în diferite faze de concepere a lor. Putem socoti, deci, că sintem oarecum părtași la realizarea lor și putem vorbi în cunoștință de cauză. Nu se poate face o adevărată educație patriotică fără o așezare a literaturii române, a valorilor acestora în contextul

larg al literaturii universale și al valorilor acestora. Noile manuale pentru clasele de liceu, rezolvă această chestiune într-un mod elastic, inteligent, educînd mindria națională prin relevarea specificului național, a aportului românesc în concertul larg al valorilor universale.

Prof. Cornelia Bularca, Liceul de filologie-istorie „Unirea” din Brașov — Definirea conceptelor de patrie și patriotism îmbracă aspecte diferite în funcție de vîrsta elevilor. Cred că la vîrsta adolescenței, lucrînd, deci, cu elevi de liceu, ideea specificului național este pirghia cea mai adecvată pentru a ajunge la sensul profund al ideilor de patrie și patriotism. Am avut, în acest an școlar, satisfacția de a realiza ore de sinteză, cu clasele a X-a, în jurul literaturii pașoptiste, la un nivel deosebit. Pornind treptat, încă din clasele mici, să subliniem ceea ce este al nostru, specific — istoria, moștenirea folclorică, prelungirea acestora în operele literare și artistice, spațiul românesc cu tot ceea ce oferă el specific ca matrice de creație — elevii devin capabili, la o anumită vîrstă, să definească un fenomen atît de complex și de semnificativ cum este literatura de la 1848, cu argumente și cu putere de sinteză. Educația patriotică nu trebuie făcută, așadar, cu vorbe, cu fraze, ci cu argumentele culturii noastre, mai mult decît suficiente și adînc modelatoare. Nu există creație literară valoroasă în spațiul românesc care să nu poată deveni suport pentru educația patriotică. Este falsă ideea că numai în Serisoarea a III-a, de exemplu, putem vorbi elevilor despre patrie. Este oare mai puțin românească Sara pe deal? Nu este oare vorba de spațiul românesc, de acel spațiu numit mai tîrziu „moritic”? Conexiunile trebuie făcute, sînt la îndemîna elevilor și în de o treaptă superioară a pregătirii lor: de la informație la sinteză. Este apoi cultivarea limbii române, a limbii curate, pure, tratarea ei ca principal factor de continuitate în cultura noastră și în istoria noastră. Noile manuale pentru clasele

liceale au în vedere un mai mare accent pe exercițiile de limbă.

Prof. Iustina Itu — Se pune tot mai mult în fața învățămîntului românesc ideea de a forma nu doar oameni instruiți, ci și oameni cu o cultură solidă, cultură care să se instituie drept criteriu pe scara valorilor, care să dezvolte exigența în modul de exprimare și chiar de gîndire.

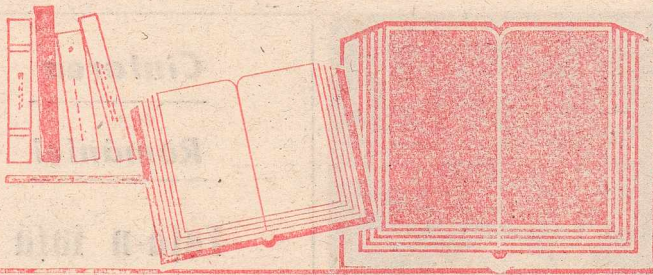
Inv. Emilia Berenghi, Școala generală nr. 24, Brașov. — Preocupările pentru dezvoltarea simțului limbii la copii încep încă de la clasele mici. În această fază, educația patriotică nu se ridică încă la teoretizări sau generalizări, ci se face din aproape în aproape, prin mijlocirea modelelor pe care le oferă literatura cuprinsă în manuale (și nu numai). Abecedarul, prima carte de română a copiilor, cuprinde destul de puține elemente care să permită, în mod direct, educația patriotică, dat fiind că accentul stă aici pe deprinderea scrisului și cititului. În ce mă privește, am găsit însă modalități de a suplini această „lipsă”, să-i zicem, prin alcătuirea unui Caiet de seriery, conceput de mine și folosit mai mulți ani în clasă (între timp, un Caiet de seriery a fost conceput și de către M.E.I.). Prin desene și cuvinte simple putem studia, de pildă, și discuta în clasă elementele stemei țării, pe care, către sfîrșitul anului, le reunim, desenînd stema întregă și comentîndu-i semnificația globală. Copiii înțeleg patria pornind de la cercul cel mai apropiat: școala, orașul, județul, apoi țara întreagă.

Inv. Cornelia Dumitrescu, Școala generală nr. 24, Brașov — Un important punct de sprijin în educația patriotică la clasele I—IV îl constituie selecția de texte literare. Este bineînțeles o idee simplistă aceea că facem educație patriotică numai prin poezii patriotice explicite. Socotesc că la fel de bine se poate discuta despre patrie și patriotism pe marginea poeziilor din clasicii literaturii române. Tre-

(Continuare în pag. 15)

TANIA RADU ■

VITRINA CARTILOR

Mihai, la Guruslău, în ani...

Există imagini legate profund de sufletul și cugetul românesc, există locuri prin care au trecut atâtea generații meditando la idealurile de unitate națională, de independență și neatințare ale românilor. Una din aceste imagini, unul din aceste locuri pe care a ținut să mi-l arate vicepreședintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă Sălaj, tovarășul Onit Alexandru, a fost **MONUMENTUL LUI MIHAI VITEAZUL DE LA GURUSLĂU**.

Se poate ca noi să vorbim convingător fiilor noștri despre momentele deosebite ale istoriei patriei, se poate ca ei să citească tratate, manuale de istorie, cărți și referate. Nimic nu va fi mai convingător însă pentru fiii noștri decât un drum prin locurile legate de marile nume ale istoriei noastre; un drum la Guruslău echivalează cu o lecție adevărată de patriotism, uneori realitatea este mult mai convingătoare decât cuvintele. Monumentul ridicat la Guruslău de artistul legat de Sălaj, Victor Gaga, exprimă în spațiu și timp o amintire scumpă fiilor acestui pământ românesc: amintirea marelui **Mihai Viteazul**, unul dintre numelele polare pentru istoria și destinul nostru în timp.

Purtăm cu noi însemne ale timpului și spațiului în care au trăit și au luptat, au muncit și au visat, au simțit și au gândit înaintașii noștri. **MIHAI VITEAZUL** este un nume scump tuturor românilor și este grăitor faptul că peste ani, pe același loc în care fusese ridicat cindva un monument distrus în împrejurări tragice, în timpul celui de-al doilea război, se

înălță din nou sub cer monumentul închinat lui Mihai. Există în Muzeul județean din Zalău o fotografie a primului monument, imaginea de astăzi o continuă în mod fericit pe cea de ieri, având în același timp propriile coordonate artistice, propria zvornire de măreție și cutezanță.

Pe lângă Cetatea lui Mihai de la Făgăraș, pe lângă imaginea ecvestră a lui Mihai de la București, sau cea a intrării lui Mihai la Alba, lată că în Sălaj există încă o imagine legată profund de sufletul și cugetul românesc, un loc prin care au trecut și vor trece mereu generațiile. Să ducem copiii noștri și în Sălaj, la Guruslău, să vadă și să simtă sub cerul albastru, în apropierea monumentului ridicat în memoria lui Mihai Viteazul, ce înseamnă măreția și cutezanța unui ideal închinat pământului și neamului. Uneori realitatea este mult mai convingătoare decât cuvintele, pe același loc în care fusese ridicat cindva un monument distrus în împrejurări tragice, în timpul celui de-al doilea război, se înălță din nou sub cerul patriei monumentul închinat marelui Mihai. Mihai Viteazul este cinstit de urmașii celor care au luptat alături de el, acest monument face parte, pentru noi, din acele însemne ale timpului și spațiului în care au trăit și au luptat, au muncit și au visat înaintașii noștri. Să ducem copiii noștri și în Sălaj să vadă și să simtă sub cerul albastru ce înseamnă măreția și cutezanța unui ideal.

IOAN IACOB

Cronica literară

de Romul Munteanu

„Visul pe cont propriu...”

Și Daniel Corbu concepe poezia ca un strigăt existențial, bine articulat la modul literar. Dacă „poezia (și) nevindecata rană”, înseamnă că ea se configurează ca o stare de necesitate absolută, ca un mijloc fundamental de relaționare a conștiinței cu existența. Impulsionat de mitul fetei absolute, cogito-ul scriitorului percepe lumea ca o suită de obstacole în trepte pe care le străbate într-o stare de revoltă juvenilă. Un enunț de genul „singurul tău mod de existență e furtuna” indică o temperatură înaltă a resimțirii evenimentelor din viața cotidiană, mereu transformate într-o stare de combustione interioră. Din acest unghi de vedere autorul își consideră cărțile drept „spectacole cu un singur personaj”. Și dacă Daniel Corbu duce „în spate un imperiu de vorbe”, acestea nu fac decât să reprezinte liantul dintre interior și exterior. Poetul observă astfel și lumea ca un imens spectacol pe care îl aude însă din sinele său cel mai adânc, din regiunile uitate ale ființei. Fără îndoială că Daniel Corbu are structura unui poet-reveur. Citindu-se mereu pe sine, cercetându-și cu o vădită curiozitate eul profund, scriitorul își proiectează visele în zonele cele mai variate ale existenței.

Stilul colocvial al poeziei pune în lumină dialogul permanent pe care îl are scriitorul cu el însuși. Enunțuri de genul: / imblinzeste-ți orgoliul / învinge clipa când nu-ți poți aparține / sau / nu renunța niciodată la tine / indiferența apropiere de moarte /... nu dispera / etc. indică o stare de rectitudine spirituală pe care autorul o cere de la sine sub forma unui impestiv categoric universal. Din această cauză versurile lui Daniel Corbu capătă aspectul unor reflecții filozofice și morale. Cele mai multe modalități ale discursului literar sunt structurate ca niște îndemnuri sau ca niște sfaturi ce vizează un comportament existențial, un mod de trăire înscris mereu în matca autenticității. Vorbirea poetului apare mereu ca o doctorie morală: / educă-ți voința coboară în subruile gândului / neschimbă e lupta dintre bine și rău / nu renunța niciodată la tine / orice om își este propria sârbătoare / (Alte sfaturi de amăgii întinerie). Omul văzut din perspectiva unui nou umanism devine astfel măsura tuturor lucrurilor. Modelul acesta uman este canonizat prin poezie, este proiectat în toate dimensiunile timpului, devenind în ultimă instanță literatură. Dar și omul ca literatură se configurează în cele din urmă ca o statuie vorbitoare despre bine, despre ceea ce am numit rectitudinea spirituală. / Plecăm din noi ne întorcem în noi / zilnic aduc dovezi despre inima mea / transformată-ntr-o carte cine suride / cine trădează cine ridică pumnul din manuscrisele mele / pe ascuns cine îmi umple inima de rumegus / războiul continuă, pacea continuă / trece timpul crește iluzia / (Plecăm din noi ne întorcem în noi).

În universul moral al poeziei sale Daniel Corbu lasă liberă circulația stărilor contradictorii de comportament. Între două tipuri de enunț ca: „Nici eu nu voi muri de înțelepciune” și „Știu că n-am fost făcut pentru prudență” nu există nici măcar o compatibilitate psihologică, fără să mai vorbim de o logică severă a modului său de canonizare a vieții în tiparele pe care le-am menționat. Dar toate aceste stări alternative de comportament pot fi în cele din urmă înțelese în cadrul unei gândiri plurale ce depășește opoziția da și nu. Dincolo de aceste ipostaze o altă opțiune posibilă trebuie să rămână mereu deschisă. De altfel, poetul se vorbește pe sine pe zone parțializate ale stărilor sale de conștiință, lăsându-se astfel incitat de stimuli dominanți ai momentului respectiv: / Îmi încurajez visul pe cont propriu / și vorbesc vor-

bese cu acea parte din mine / care mă câștigă zilnic la licitație. / (Ca-n marile tomuri).

Daniel Corbu are comportamentul unui alergător solitar, apăsător de singurătate ca de o stare existențială. Nu este vorba nici de frică, nici de cutremur, ci doar de observarea unui mod de-a fi. Într-o viață privită ca o „misterioasă sincope” poetul intră în stare de alteritate și se vede pe sine așa cum l-ar privi pe altul: / Nu-i bine / mă gindesc tot mai mult la singurătatea ta / lată un enunț care prin focalizarea unei stări poate asocia două ipostaze aparent opuse: / într-o casă singură un om singur / repetă la nesfârșit un singur cuvânt: fericire / (Autoportret în mers). În această cursă aventuroasă de găsire a unor utopice insule de fericire (te-ai născut / nici nu trebuie atita pământ să fim fericiti). Daniel Corbu străbate zone ale existenței în care lumea pare a fi mascată de cuvinte, învaluită în mistere ce nu pot fi dezlegate uneori prin literatură. Între o constatare de tipul: „adevărul se ascunde între cuvinte” și afirmația „serii și cărți și alții fac gargară cu vorbele tale”, distanța pare a fi uriașă. Între existența ce se cere a fi comunicată și expresie se profilează un raport variabil. Dar toate drumurile par a fi făcute pentru a duce la identificarea cogito-ului unui scriitor. Când încearcă să-i spună „frumuseții pe nume”, Daniel Corbu are sentimentul că este „doar o grămadă de vorbe / ce-și caută ieșire la mare”, că cineva seamănă „cu primă vocală din alfabetul secret”, că poezia, în ultimă instanță, reprezintă o undă de transmisie la mare distanță: / cind vei citi acestea cititorule / eu de mult voi fi plecat prin alte poeme / (Încoronarea cu lacrimi). Traseele acestea de căutare a identității eului generează în permanență noi întrebări: / cine sintem perorind în fața bolții ideale / te întreb cine sintem noi Daniel Corbu stăpîn / peste care popoare stelare / și cărei fericiri vom plăti astă seară tribut / (De spus în fața oglinzii).

Limbajul literar al scriitorului este în general auster. Caracterul spectacular al poeziei lui Daniel Corbu rezultă din tensiunea emoțională a versurilor sale, nu din modalitățile de textualizare. Cu toate acestea nu se poate spune că din registrele de limbaj ale poetului lipsesc asociațiile verbale ce conferă un caracter inedit stilului său. Enunțuri ca: „minia ardea cu flacăra mică”, „se năruiau cuvintele-n gură”, „tobele unei neliniști”, „am două miini și o singură inimă”, „suflet de-bejenie” pun în lumină un gen de metaforizare lipsit de stridențe. Dar capabil în general să evite locurile comune.

Pînă și indicarea matricei noastre originare de civilizație este concepută în același limbaj destinat să scoată în evidență starea de austeritate. „Noi toți n-am avut o agoră și grădini suspendate / cu grija de-a nu complica realitatea / am îngrijit fasolea cartoful speranța și optimismul / mai bogății uneori decît toate visteriile lumii / (Retorică).

Din păcate, ultimul ciclu (**Duminică fără sfârșit**) din volumul **Plimbarea prin flăcări** arată o înclinare exagerată spre retorism, o anumită clamare existențială tipică unui copil teribil. Formulări de genul „iubito noi vom mușca din ziua de miine”, „iubito / eu ascult împuscături din memorie”, „mă povestesc mă povestesc imi deseriu uimiriile / deznădejdea neantul” / „și astăzi am uitat să-ți sărut miinile iubito” relevă acte de stridență acumulate în texte lungi cu o încărcătură semantică relativ redusă.

Dar mai presus de toate Daniel Corbu este un poet capabil să facă din propria tinerețe o literatură autentică.

• Cartea de știință • Cartea de filosofie • Cartea de istorie • Cartea de reportaj •

Momentul escului?

De curind, un arhitect — **Dan Păcuraru** — a tipărit la „Albatros”, deci într-o editură pentru literatură și cultură generală, studiul „Arce stilistice sau despre stiluri și dinamica lor”. Pregătit de câteva articole apărute în „Revista de istorie și teorie literară”, tomul arhitectului, absolut, în anii din urmă, al institutului bucureștean de profil are un fel temerar și ambițios și anume, de a analiza critic constituirea marilor epoci creatoare în Europa și de a impune, cu noul concept de „arc stilistic”, o măsură originală a cuprinderii acestora. Nu e numai „o inovație terminologică” — explică Dan Păcuraru — (deși, adaugă el, de multe ori o terminologie confuză și ambiguă poate genera erori importante în însuși fondul problemei studiate). Este vorba aici de surprinderea unui fenomen important în cadrul istoriei artelor”. Dan Păcuraru e de părere că ideile ce dau sensul unei perioade (numite tradițional ev mediu, renaștere, etc.) pendulează de la un pol (caracterizat prin simplitate și staticitate) la polul opus (complexitate și dinamicitate), activitate ce se petrece nu în cadrul unui stil, cum se consideră de regulă, ci într-un complet de stiluri. Grupul de stiluri ce

marchează o epocă poate fi cunoscut printr-un „algorithm de variație a formelor, algorithm compus din zece principii după care se dezvoltă arcele stilistice și pe baza cărora s-a operat la delimitarea lor în arce stilistice complete, incomplete și confuze”.

Cum vedem, s-ar părea că ni se oferă nu doar un studiu, ci și o grilă operativă aplicabilă în toate ariile culturii artistice: plastică, muzică, literatură, arhitectură, mobilier. În realitate, metoda întemeiată pe „zece principii” îngăduie și o renumărare, dar și o adăugare a lor, ceea ce dovedește că, dacă trebuie să remarcăm indemnul, dublat de o substanțială informație, al tinărului arhitect Dan Păcuraru de a desluși o chestiune atât de incilcită (cum e, dealtfel, orice perioadă într-un cadru marcat de dinamism și varietate), trebuie să-i considerăm reușită în termenii rezonabilului. Pînă la urmă, și chiar după lectura cărții, se vede că, de fapt, omeniarea nu greșete prea mult utilizînd împărțirea aceasta criticabilă doar fiindcă nu vede lucrurile în mișcare lor. Vicilele unui sistem, cînd sînt cunoscute de toți, devin, în chip paradoxal, stimuli în constientizarea particularităților sistemului. Complexul de principii stabilit de Dan Păcuraru se lasă cunoscut ca real in-

teres. Cartea are această calitate: îl convinge pe cititor să-i accepte cu plăcere ideile.

Importanța cărții e mai mare decît socotea poate autorul ei. Ea se înscrie în categoria eseurilor pe teme culturale mari — tip de cîrturărie mai puțin încercat la noi, extrem de cultivat însă (fiindcă e adecvat nevoilor spirituale ale omului modern) în lume.

TUDOR OCTAVIAN

Noua în modelarea planificării

Cartea **Metode și modele de planificare**, publicată recent de Marin Andreica la Ed. științifică și enciclopedică, constituie un aport substanțial, alături de lucrări ale altor specialiști, la modernizarea și perfecționarea instrumentarului de fundamentare a planurilor unităților industriale.

Avînd o structură logică, lucrarea abordează o largă paletă de metode de modelare a proceselor de planificare, dintre care amintim metodele statistice,

programarea matematică și simularea numerică. Accentul este pus în special asupra corespondenței dintre problemele utilizatorilor și facilitățile oferite de metodele matematice la fundamentarea deciziilor de plan.

Fiecare metodă în parte este prezentată atît prin prisma limitelor de formalizare a proceselor de planificare, cit și sub raportul posibilităților de rezolvare a metodelor elaborate cu ajutorul tehnicii de calcul. În acest mod, lucrarea depășește tratarea problemelor particulare izolate ale tematicii abordate, ocupîndu-se de fenomene și aspecte de larg interes.

Dintre numeroasele probleme tratate în lucrare, sînt demne de subliniat unele aspecte mai importante, unde amprenta originală a contribuției autorului se face simțită din plin: metodele matematice de diagnosticare a stării sistemelor economice; modelul de armonizare a obiectivelor cu resurse la nivelul centralei; metodele de optimizare flexibilă a planului; modelul de simulare a unor scenarii de dezvoltare a unităților economice; sistemul de modele pentru fundamentarea planului de producție la centrală și întreprinderile subordonate; perfecționarea algoritmului de programare dinamică secvențială; descrierea cadrului conceptual al sistemelor expert în planificare ș.a.

Evidențiem, de asemenea, faptul deosebit de semnificativ că lucrarea nu se oprește numai la metode și tehnici de fundamentare a planului ci cuprinde și propuneri de implementare a lor prin intermediul unor produse-program. De remarcabil interes este reușita autorului în a valorifica propria experiență acumulată în domeniul proiectării sistemelor informatice pentru conducerea planificată a unităților industriale.

Abordarea sistemică și multicriterială a vastei tematici pe care și-a propus-o autorul a necesitat cunoștințe din diferite domenii ale științei — economice, matematice, informatice etc. — ceea ce conferă lucrării un pronunțat caracter interdisciplinar. Ca o notă generală asupra lucrării, se remarcă ținuta științifică a acesteia, stilul clar și cursiv, argumentarea temeinică a afirmațiilor pe bază de experimentări sau lucrări bibliografice.

Autorul a consultat o vastă bibliografie națională și străină reușind să sintetizeze de pe poziții creatoare și să elaboreze interesante și valoroase concluzii, aducînd numeroase contribuții originale în ceea ce privește caracterul aplicativ al metodelor prezentate, calități care recomandă cartea lectorului dr. Marin Andreica beneficiarului

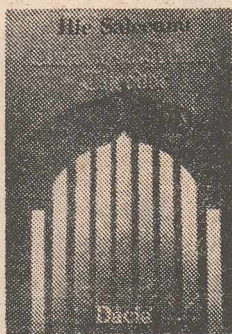
SEMNAL

● Deși titlul cărții lui Fănuș Băileșteanu **AORIST**, apărută la Ed. Eminescu semnifică o formă verbală a cărei acțiune e pusă sub semnul imponderabilului, prezenta în paginile volumului a unor capitole dedicate lui I. L. Caragiale, Jean Bart, M. Sadoveanu, P. Poni, Istrati, Liviu Rebreanu, Geo Bogza, Marin Preda, Laurențiu Fulga, Paul Anghel, Ion Brad și Dinu Sărau, din prima secțiune care se ocupă de prozatori, în timp ce partea a doua **Propilee** cuprinde trei

medalioane de inimă și constiință având pe Vasile Pârvan, Onisifor Ghibu și Ion Vlasu în prim plan, analizele care le sint dedicate și pregnanța cu care sint puse în evidență unele fațete noi ale personalităților studiate reanșează în plină actualitate atât operele asupra cărora se oprește ochiul extrem de atent al lui Fănuș Băileșteanu, pasiunea sa de minuțios cercetător, cât mai ales mesajul de perpetuă durată a valorilor, în general.

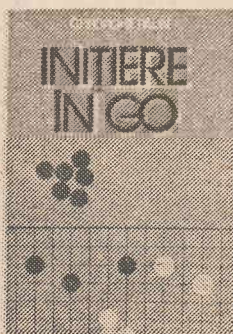
● Debutul prozatorului "Ilie Sălceanu cu volumul **Umbra slugerului Theodor** e un fapt cultural exponențial pentru efervescența climatului literar

din nordul țării. Romanul **Umbra slugerului Theodor** surprinde cu atât mai mult cu cât Ilie Sălceanu își face intrarea în literatură cu un subiect istoric mai puțin cercetat de prozatorii noștri, ca să nu mai vorbim de debutanți. Spre deosebire de majoritatea colegilor de

generație ale căror cărți de debut sint, de cele mai multe ori, recitaluri ale achizițiilor tehnice de ultimă oră, Ilie Sălceanu are curajul să atace cu proza sa epoca circumscriasă de personalitatea legendară a lui Tudor Vladimirescu, reconstituind prin limbaj și atmosferă sudul istoric și geografic al unei istorii pentru care fascinația tinărului scriitor din nordul țării nu poate fi decît de cel mai bun augur literar.

● Apariția celei de-a treia ediții a cărții lui Gh. Păun, **Inițiere în GO** (ediție revăzută și adăugită), scoasă sub patronajul RECOOP-CENTROCOOP, e înainte de toate un semn cert al popularității de care a început să se bucure acest joc și în țara noastră, „poate cel mai fascinant dintre toate jocurile pe care le practică oamenii”. Cuprinzînd o scurtă istorie a jocului, reguli, elemente de tactică și strategii, partide comentate, un glosar de termeni uzuali etc., — cartea este o invitație reînnoită la învățarea și practicarea acestui joc în continuă expansiune planetară, ve-

ritabil test de inteligență, ingeniozitate, creativitate. Succesul de care se bucură volumul unic, deocamdată, la noi este nu numai o victorie personală a autorului lui, multilateralul matematician Gh. Păun, ci și o dovadă convingătoare a popularității pe care o poate avea cea mai strictă specialitate, inclusiv matematica, atunci cînd performențelor ei caută și găsesc forme inteligente de accesibilitate la marea public, făcînd efectiv din cea mai specializată profesiune o jubilație la îndemina tuturor.

● E foarte greu să scrii versuri pentru copii de vîrstă mică, ținînd cont de universul lor restrîns de accesibilitate la resorturile intime ale lumii și fără să trădezi aspirația spre valoare a propriei expresii poetice. Carmen Firan reușește în cartea sa recentă, **Noapți senine pentru tine**, scoasă la Ed. Ion Creangă, o asemenea echilibrată între inocența prealfabetizată a copilului și progresiva inocentizare a literelor sale, care vine după o experiență satura-

tă de poeticitate, în cărțile sale anterioare de versuri. Incantații prin cantabilitate, pline de ingeniozitate și farmec, poemule rezultate din recenta experiență a poetei Carmen Firan deschid porțile unui univers

explorabil în continuare, cu surprize deopotrivă profitabile atât pentru copil cit și pentru resursele nesfîrșite de copilărie ale oricărui creator adevărat: „Dă-mi mina ta, copil din stele / pe frunte, dulce, mi-o așază, / cînd toate gîndurile mele / doar chipul tău îl mai visează”.

● Tot la Ed. Ion Creangă apare culegerea **Dincolo de oglindă**, coordonată de Patîța Silvestru, un nume deja bine cunoscut în sfera literaturii pentru copii. Subtitulată „Primii pași în cunoașterea de sine” și reunind studiile unor apreciați specialiști ai universului psihopedagogic al copiilor, cele zece capitole ale cărții adresează tot atîtea întrebări esențiale unei vîrste aflate la porțile nesfîrșitei cunoașteri de sine: „Te cunoști destul de bine?”, „Cum îți alegi prietenii?”, „Știi să-ți gospodărești timpul?”, „Poți distinge frumosul de urît?”, „Ce jocuri îți plac?”, „Ce profesii te a-

trag?” etc. Atrăgătoare prin ineditul demersului ei, serioasă prin competența și prestigiul numerelor pe care le implică, extrem de utilă cadrelor didactice și mai ales vîrstelor cărora li se adresează, **Dincolo de oglindă** este în primul rînd expresia înaltei responsabilități față de profilul moral și valoarea omului de mîine.

ION ZUBAȘCU ■

Meandrele Poetului

Așezat pentru totdeauna în Pantheonul culturii românești, în rîndul marilor poeți naționali, Octavian Goga continuă să exercite asupra noastră aceeași fascinație alimentată și de meandrele vieții și activității lui complexe. Dacă asupra operei sale s-a spus, s-ar părea, aproape totul, ca exegeză istorico-literară, asupra vieții sale, atât de risipită, trepidantă și contradictorie, măturile timpului continuă să ne aducă la cunoștință noi date despre omul care a fost Octavian Goga.

Viața culturală ardeleană a primului sfert de veac nu poate fi discutată sau scrisă fără referiri directe sau indirecte la poet, chiar dacă el scria și activa pe plan cultural și sociopolitic mai mult dincoace de munți. Aspirațiile lui politice, ce se suprapuneau în bună parte intereselor naționale ale românului nutrit de intelectualitatea din Transilvania, nu au estompat nici un moment poetul din el, sufletul lui rămînînd în permanentă în vibrație pentru binele general uman, manifestînd în relațiile cu oamenii, indiferent de ideile, convingerile acestora, înțelegere, generozitate, spirit de înțelegere. Sperăm ca episoadele pe care le vom relata mai jos să ne îndreptățescă (o dată mai mult) afirmația.

Venirea lui Octavian Goga la Cluj în vara anului 1921, după ieșirea lui din guvernul Averescu, înlocuit de cel condus de de Take Ionescu, a coincis cu arestarea de către Siguranță a militantului comunist, ziaristul Tiron Albani (pe numele lui adevărat, Chirian), vechi socialist, în timp ce acesta conferența la Clubul sindicatelor muncitorești. Colegii lui de la ziarul „Adevărul socialist” s-au prezentat la Octavian Goga și l-au informat că ziaristul român Tiron Albani a fost arestat din ordinul șefului Siguranței clujene, colonelul Rădulescu, cerîndu-i să intervină pentru eliberarea acestuia. Octavian Goga a acționat prompt și arestatul a fost pus imediat în libertate, deși unii politicieni clujeni credeau că Goga nu va da curs rugămintii ziaristilor socialiști, care în frunte cu însuși Tiron Albani, criticaseră în presă în repetate rînduri politica guvernului Averescu față de masele populare.

Prezentîndu-se, la „bardul Goga” pentru a-l aduce mulțumirile sale, Tiron Albani ar fi primit următorul răspuns: **Nu am intervenit pentru comunistul Tiron Albani, ci pentru ziaristul Albani, ceea ce înseamnă, că poetul avea considerații personale față de activitatea ziaristică a acestuia.**

Rămăs în relații bune, amicale chiar, cu „bardul”, Albani a colaborat mulți ani după aceea și la „Tribuna” lui O. Goga din Oradea, vizitîndu-l uneori la castelul lui de la Ciucea.

Intr-una din vizitele pe care Albani le făcea lui Goga la Ciucea, s-au petrecut mai multe lucruri semnificative, credem, pentru personalitatea poetului.

Ziaristul găsise acolo pe fostul prefect de Oradea, George Beisor Ghica, care a protestat asupra faptului că poetul îl așezase la masă față-n față cu el, un comunist, la care Goga a argumentat: **„Și comunistii sint oameni”. Albani, contrariat că grupurile de flori nu erau susținute de pietre albe, ca de obicei, ci de niște sticle înfipte în pămînt, l-a întrebat pe poet de unde are atîtea sticle. „Le-am moștenit de la tovarășul d-tale de idei, Ady Endre, i-a răspuns. Lui îi plăcea mult șampania...”**

Vrînd să dea satisfacție totală curiozității ziaristice a lui Albani, Goga i-a relatat mai multe în legătură cu castelul de la Ciucea și prietenia lui cu poetul maghiar. La întrebarea lui Albani, unde a cunoscut-o pe Berta Bancza, soția lui Ady Endre, Goga i-a dat un răspuns amplu: **„La Paris. Am publicat amîndoi poezii într-o revistă franceză. Ea era la Universitatea din Lausanne. Tatăl ei, castelanul de la Ciucea, a murit de inimă rea, că unica sa fiică s-a măritat fără învoirea lui cu un „coate goale”, ca Ady. Așa a devenit Ady castelan la Ciucea... și-a încheiat Goga relatarea.**

Faptul că soția lui Ady Endre i-a vîndut lui Goga castelul, ea întorcîndu-se la Budapesta, a fost văzut de contemporani și ca o expresie a relațiilor de amicitie dintre cei doi mari poeți, cu toată că poetul maghiar nutrea idei și păreri de stînga.

Marea mobilitate a gîndirii și simțămîntelor sale l-a făcut pe Goga deosebit de apreciat și de stimat printre intelectualii ardeleni, mai ales pentru cei de stînga sau cu idei progresiste. Unul dintre aceștia, poetul, publicistul și omul de cultură Justin Ilieșu, i-a dedicat și un poem de peste o sută de versuri, din care spicim: „Tu singur ți-ai fixat menirea / Și-ai spus-o singur tuturor / Poetul vremurilor noastre / E și artist și luptător / Tu ești aprinsul cîntăreț / Ce luminezi cărări în suflet / Spre-un viitor bogat, măreț”.

MARIN RADU MOCANU ■

• Cartea de știință • Cartea de filosofie • Cartea de istorie • Cartea de reportaj •

specializat cit și publicului larg, interesat de problemele economice actuale, ca pe o valoroasă izbîndă a unui tînar și înzestrat cercetător român în domeniul planificării.

Prof. univ. dr.
M.C. DEMETRESCU ■

Efectele radiațiilor la plante

Cu toate că primele investigații cu privire la efectul unor radiații ionizante asupra plantelor s-au efectuat deja în 1896, la numai un an după descoperirea de către Röntgen a unor raze invizibile (razele X), cea mai fertilă perioadă de cercetare din acest important domeniu aparține ultimilor trei decenii. Rezultatele celor mai importante studii din acest rîstimp au fost sintetizate de dr. Gogu I. Ghiorghita într-o valoroasă lucrare „Radiobiologia vegetală” (154 pp.) apărută în 1987 la Editura Academiei R.S.R.

La începutul prezentării acestei cărți utile pentru specialiști dar de interes mult mai general, relevăm importanța aplicativă a unor cercetări fundamentale cu privire la felul cum variază rezistența la radiații la nivelul regnului ve-

getal: la plantele inferigare scade pe măsură ce grupele sint mai evoluate, algele albastre fiind organisme cele mai radiorezistente din toată lumea vie. La plantele superioare, radiorezistența se pare că este corelată cu vîrsta grupului, unitățile taxonomice apărute mai recent în procesul de evoluție avînd o rezistență mai ridicată decît cele mai vechi. Cele mai radiorezistente plante superioare sint brasicaceele. Pornindu-se de la aceste rezultate s-au cercetat cauzele rezistenței la radiații și s-a constatat că aceasta se corelează pozitiv cu un conținut ridicat în unele substanțe: compusi cu grupări sulfhidrilice (cisteina, glutatîonul, etc.),

acidul ascorbic, substanțe de creștere, lipide, pigmenti, etc. Aceste descoperiri au însemnat o contribuție extrem de importantă în domeniul protecției împotriva radiațiilor și tratării aceluia complex de tulburări biochimice și fiziologice care constituie boala de iradiere.

Radiațiile ionizante exercită asupra plantelor o multitudine de efecte fizico-chimice, genetice, biochimice, fiziologice precum și morfo-histo-anatomice. De cea mai mare importanță sint efectele genetice care constau în modificări ale cromozomilor (purtații informației ereditare) ce se soldează cu apariția la urmași a unor noi însușiri transmisibile (mutații), care se manifestă cu mult mai rar în prima generație decît în următoarele. De obicei marea majoritate a mutațiilor, aproximativ 80 la sută, sint dăunătoare plantelor, unele fiind chiar letale. Dintre cele tolerate numai o mică parte prezintă interes pentru ameliorarea plantelor dar pe baza acestora se pot obține soiuri de înaltă productivitate.

În timp ce efectele radiațiilor dens ionizatoare (razele alfa, neutronii) sint mai puțin influențate de factorii de mediu, depinzînd mai ales de doza și debitul de iradiere, efectele radiațiilor cu densitate mică de ionizare (razele X, gamma) mai sint condiționate de

o serie de alți factori de natură fizică, chimică și biologică. În esență perturbările induse de radiații se amplifică o dată cu creșterea dozei și debitului de iradiere, cu creșterea concentrației de oxigen și scăderea temperaturii în momentul sau după iradiere. Extrem de importanți sint și factorii biologici, radiorezistența-radiosensibilitatea variînd de la o specie la alta iar în cadrul acestora de la un individ la altul. Diferențe există însă și la nivelul organelor și tesuturilor, tesuturile meristematice fiind mai radiosensibile decît cele diferențiate. Dintre organele celulare cel mai sensibil este nucleul care incorporează în structura sa materialul genetic (cromozomii) iar cele mai rezistente sint cloroplastele.

Legat de efectul radiațiilor ionizante trebuie reținută și ideea că, atunci cînd nu depășesc o doză limită, plantele dispun de capacități de reparare unor leziuni genetice și refacerii unor tesuturi pe baza celulelor și tesuturilor cu radiorezistență mai ridicată.

Dozele mici de radiații, în anumite condiții pot stimula unele procese biochimice și fiziologice care uneori se răsfrîng pozitiv nu numai asupra creșterii și dezvoltării plante-

lor dar și asupra recoltelor. Pe această cale, în condiții experimentale, producția de cartofi a crescut cu 18 la sută iar cea de ardei cu 28 la sută. În acest sens se preconizează utilizarea radiostimulării, mai ales în cazul semîntelor, ca procedeu agricol.

Mecanismul intim de acțiune al radiațiilor ionizante la plante nu este încă descifrat în totalitate. Se știe că materialul genetic și celelalte structuri celulare sint afectate de radiații direct sau indirect prin intermediul radicalilor liberi ce se formează în urma absorbției energiei radiațiilor de către apă și alți compusi organici, și a radiotoxinelor rezultate în urma unor reacții radiochimice și chimice. Unele radiotoxine au efect mutagen, altele au acțiune toxică asupra metabolismului celular cu repercusiuni în special asupra permeabilității sistemului de membrane celulare. Din o serie de experiențe reiese că prin înlăturarea radiotoxinelor și radicalilor liberi imediat după iradiere, efectele se diminuează substanțial. Se speră că prin elucidarea mecanismului de acțiune al radiațiilor, în viitor se va asigura o mult mai eficientă folosire a lor în practică.

PANTE GHERGHEL ■

Ideile biruitoare
ale Congresului IX

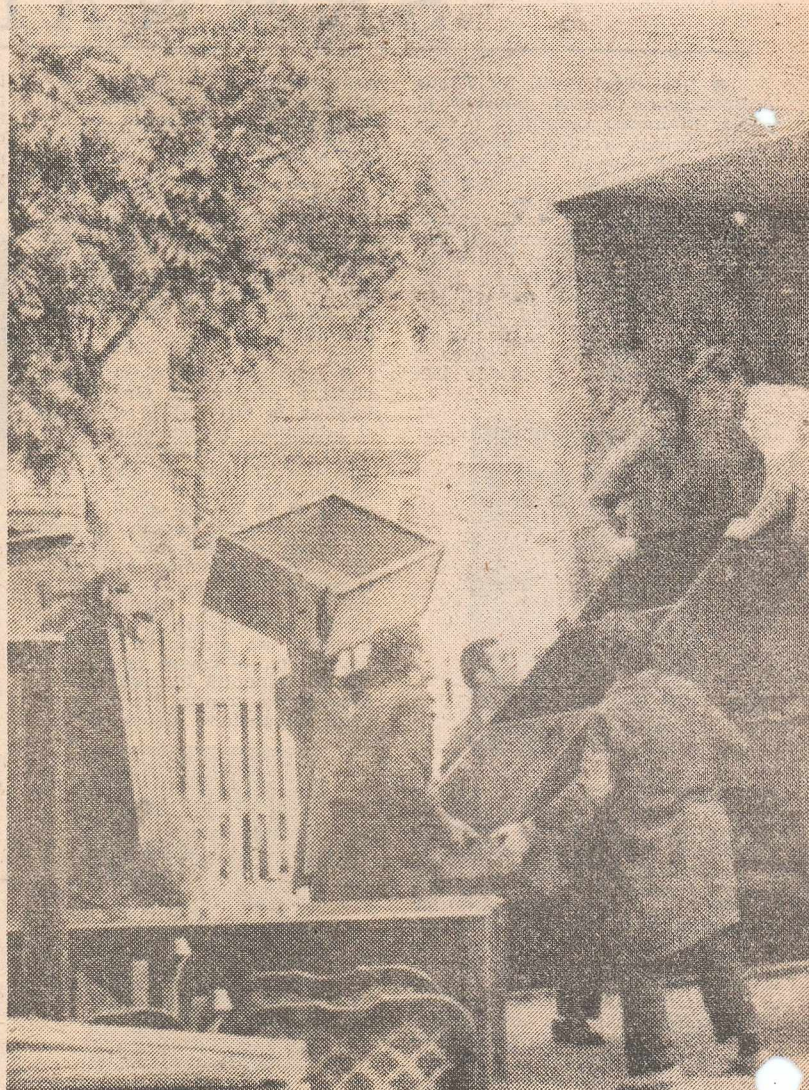
1965 — 1988

ZILNIC

ÎN ROMÂNIA:

cinci sute de familii se mută în casă nouă!

La casă nouă parcă se ce

Fotoreportaj pe strada Pridvorului

Apartamentele sînt gata să-și primească locatarii

...Familia Iordache Turcu se mută din str. Glădiei, dintr-o casă veche, în noul apartament repartizat într-un bloc modern abia dat în folosință pe str. Pridvorului din Capitală. Faptul, pentru noi, ceilalți, pare să nu aibă nimic senzațional: iată încă o familie din atitea altele care își schimbă într-o singură zi adresa în România socialistă! Instantaneul a devenit atît de obișnuit încît, se pare, nu mai impresionează aproape pe nimeni.

Un fapt diurn, simplu, dar cu profunde semnificații.

Construcția de locuințe, elocventă mărturie a preocupării constante a partidului și statului pentru îmbunătățirea continuă a calității vieții tuturor oamenilor muncii, indiferent de naționalitate, este o operă la fel de grandioasă ca și aceea a industrializării sau a noii revoluții agrare, fără de care nici nu putea fi concepută. În pas cu amplele prefaceri înnoitoare ale timpului socialist, orașele și comunele noastre, practic aproape toate localitățile patriei au trăit și trăiesc intens epoca marilor împliniri. În cei 23 de ani care au trecut de la Congresul al IX-lea al P.C.R., țara întreagă s-a transformat radical. În acești ani ai epocii de aur, ce cu îndreptățire și mîndrie o numim Epoca Nicolae Ceaușescu, fiecare oraș, fiecare comună s-a constituit într-un vast șantier edilitar-gospodăresc.

S-au construit și se construiesc multe case, nenumărate blocuri de locuințe. Se construiește nu oricum, ci după o concepție științifică, unitară, privind sistematizarea și noul profil urban al fiecărei așezări ce înglobează armonios și eficient cartiere și zone complet noi, cu funcții edilitare complexe, bine gândite, cu aspect arhitectonic modern. Edificarea aceasta economică și urbanistică poartă amprenta gândirii creatoare, inovatoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ale cărui orientări și indicații, date cu prilejul nenumăratelor vizite de lucru întreprinse în județele țării, se regăsesc pregnant și în această grandioasă operă. Iar ritmul de construcție e de-a dreptul impresionant: la fiecare 3 minute o familie se mută într-o casă nouă; zilnic în România aproape 500 de familii primesc locuințe noi. În perioada 1965—1987 s-au construit peste 3,3 milioane locuințe noi, ceea ce înseamnă că peste 82 la sută din populația țării locuiește într-un nou apartament. În actualul cincinal se vor mai adăuga fondului locativ al țării încă 750 000 locuințe noi, din care 100 000 vor fi construite în comune și sate. Se vor contura puternic noile centre agro-industriale; vor fi alocate importante fonduri pentru construirea a numeroase edificii social-culturale. La sfîrșitul anului 1990, aproape 90 la sută din populația țării va locui în case noi. În perspectiva anului 2000, România își propune practic să rezolve definitiv problema locuințelor. A crescut și va spori în continuare ponderea apartamentelor cu 3—4 și 5 camere. Practic, în anul 1990 suprafața locuibilă va atinge, în medie, 14 metri pătrați pe locuitor.

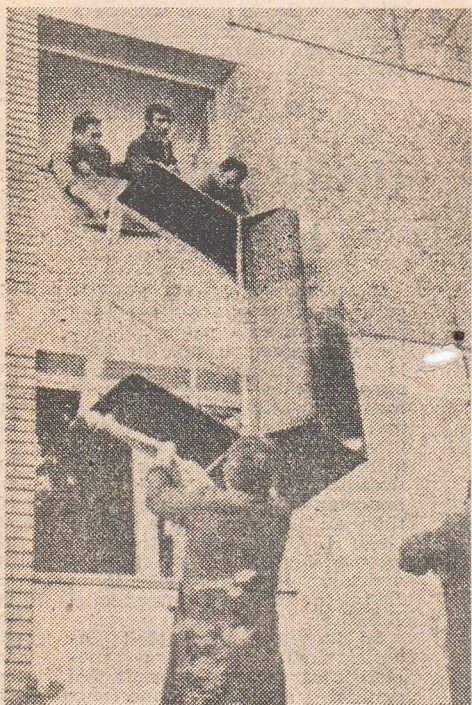
Un adevăr incontestabil: niciodată în România nu au fost înălțate atîtea case ca în acești ultimi 23 de ani. Se poate spune că fiecare oraș, fiecare comună constituie tot atîtea vaste șantiere care asigură ridicarea economico-socială impetuoasă a tuturor localităților patriei, care devin an de an tot mai frumoase, mai civilizate, mai bine gospodărite, asigurînd în același timp condiții de muncă, de locuit tot mai demne pentru toți oamenii muncii. O dovedesc fără drept de apel realitățile ce ne întîmpină la tot pasul, indiferent prin ce județ am trece, indiferent dacă este vorba de o localitate mică sau mare, de un oraș sau de o comună.

Iată, așa vrem să fie localitățile patriei noastre. Așa vrem noi să trăim.

MIHAI STĂNESCU ■

Mușatul antrenează la efort pe

Bucuria de a

„Supra săracilor“ lângă templul bursei

Mulți oameni fără adăpost din Londra sînt siliți să înnopteze sub poduri, ca fostul muzician John Marvi, care are „domiciliul” sub Hungerford Footbridge

În fiecare dimineață, în zilele de lucru, peste 300 000 de oameni se îndreaptă spre City of London. Ei vin din cele 32 de cartiere ale Londrei, din suburbiile ei și din localitățile situate în apropiere. Călătorește uneori 50 și chiar 100 de kilometri pentru a ajunge la locul de muncă. Aici este una din cele mai mari concentrări de capital din lumea occidentală. În jurul Băncii Angliei, bursei de acțiuni (Stock Exchange) și societății de asigurări Lloyd's, își au sediul circa patru sute de bănci britanice și străine.

Umbre ale străducelor

„City of London” este un district, cu o suprafață de o milă pătrată al capitalei britanice, situat la răsărit de centrul metropolei. Cum spunea o oficialitate, acest City „constituie centrul nostru de constituire a celor mai mari bogății”. Într-adevăr, zilnic aici, numai pe piața devizelor, se fac tranzacții în valoare de circa 60 miliarde dolari, obținându-se profituri de milioane numai prin jocul cursurilor. „Facem bani” afirmă fără complexe bancherii și agenții de bursă de cele mai diferite facțiuni, între care cei mai abili reușesc ca în perioade scurte de timp să-și adauge la conturile lor grase zeci de mii, sute de mii și chiar milioane de lire, prin speculații de bursă.

În fiecare dimineață se duce la lucru și Daly Maxwell. Tot în City. De obicei merge pe jos, pentru că locuința sa se află la numai câteva minute de locul unde își desfășoară activitatea. Însă, drumul său nu duce spre palatele băncilor și societăților de asigurări. Daly coboară în cripta bisericii St. Botolph's din Aldgate. De circa o jumătate de secol aici se află un centru de ajutor pentru persoanele fără locuință și pentru săraci. „Mai demult aici se distribuia un pahar de ceai sau o farfurie de supă celor nevoiași” — afirmă Daly. Însă, ulterior, cripta a fost supusă unor transformări care au făcut din ea un azil. Pelerinii au fost zugrăviți și au fost ridicate despărțituri pentru a crea un fel de camere pentru „cei care în mijlocul bogăției din City, sînt nevoiți să trăiască la marginea societății”, cum declara Daly ziarului „Neues Deutschland”. „Zilnic — spune el — aici vin circa 250 de bărbați și femei. Este mult. Spațiul nu este prea mare”. Majoritatea vizitatorilor nu au locuință și nici slujbă. Se așază la mesele lungi, mănincă un fel de mîncare caldă și sandvișuri, care sînt oferite de organizații caritabile. Afluența este deosebit de mare în lunile de iarnă.

Pentru mulți dintre obișnuiții

de la „St. Botolph's Crypt Centre” viața se scurge ziua în încercări disperate de a găsi un loc de muncă sau ceva ocazional de lucru prin care să se procure o sumă cit de mică de bani și noaptea în căutarea unui loc într-un azil. În cazul cînd nu reușesc, ei înnoptează sub cerul liber, adesea într-un adăpost din cutii de carton. Acești NFA (no fixed abode — fără domiciliu fix) au ajuns să-și piardă orice speranță în îmbunătățirea situației lor, fiind excluși din viața socială, uitați de o lume care nu este receptivă la problemele lor.

Daly Maxwell, 34 de ani, cunoaște bine aceste probleme. El provine dintr-un cartier sărac al orașului nord-irlandez — Belfast. Tatăl său, care trebuia să asigure hrană și adăpost unei familii numeroase de zece copii, era mai tot timpul somer. Confruntat de mic cu greutățile săraciei, Daly a hotărât să se consacre ajutorării celor nevoiași. Pentru el este de neînțeles de ce „statul face atât de puțin pentru a rezolva în mod energic problema lipsei de locuințe”. „Mulți afirmă că fiecare este responsabil de modul în care trăiește. Nu este adevărat. Nimeni nu caută fără motiv un culeș provizoriu sub un pod. De vină este societatea în care trăim”, arată el.

„Străzi fără bucurie”

Și în alte state occidentale situația este dramatică, milioane de oameni — copii, adulți, bătrîni — fiind nevoiți să trăiască în condiții nesănătoase sau fiind lipsiți de un adăpost, fără nici o speranță, că situația li se va îmbunătăți în viitor. Se apreciază că în S.U.A. există aproape 4 milioane de oameni fără locuință, în Marea Britanie, circa o jumătate de milion, iar în R.F.G. circa 10 milioane de persoane trăiesc în locuințe improvizate, iar o jumătate de milion în condiții mizere, potrivit experților de la „Neue Heimat”.

Ziarul francez „Libération” dedica un reportaj oamenilor lipsiți de locuință din S.U.A. Mary Boyd declara publicației franceze: „Am locuit în Brooklyn, împreună cu cei cinci copii ai mei. Imobilul a fost reparat. Pentru apartamentul a cărui chirie era pînă atunci de 295 dolari, trebuia acum să plătesc 800 dolari”. De aceea a fost nevoită să-l părăsească și nu a mai reușit să găsească ceva ieftin. Joyce Floyd, mamă a șapte copii, a ajuns și ea în stradă după ce un incendiu a avariat imobilul unde locuia, în cartierul Queens. După o vreme i-au fost interzise apa și electricitatea. Pentru că proprietarii renunță să mai întrețină apartamentele ieftine, pînă la degradarea com-

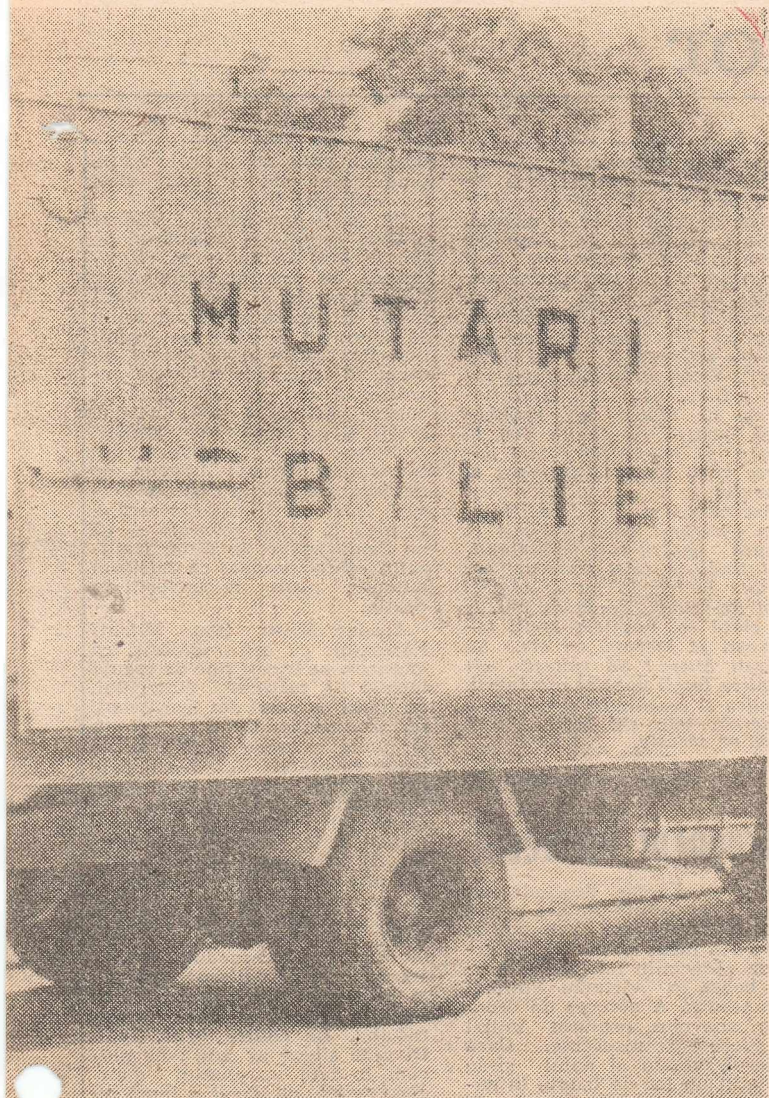
pletă a acestora și, pentru a descuraja pe chiriașii săraci întrerup lumina, apa, încălzirea. „Mulți dintre cei fără locuință din cartierele sărace sînt bolnavi, suferă de tulburări mintale. Dar maladia spiritului care îi distruge este de a-și fi pierdut încrederea”, arată „Libération”.

De exemplu, pentru Jeff acest proces a început după ce s-a întors din Vietnam. Mulți de veterani ai războiului din Vietnam sînt în prezent „homeless”, persoane fără adăpost. La New York, ei formează 80 la sută dintre cei care nu au un acoperiș deasupra capului. Mulți dintre cei care nu dețin o locuință apelează pentru hrană la organizațiile caritabile. Cine sînt cei care sînt obligați să trăiască în aceste condiții? În primul rînd new-yorkezi de culoare sau de origine hispanică, în rîndul cărora șomajul atinge o rată de circa 40 la sută. Mai îngrijorător este faptul că majoritatea asanumitorilor homeless sînt tineri. Un studiu releva că 92 la sută sînt persoane în vîrstă de sub 30 de ani. Trei sferturi dintre cei din cartierul Manhattan, de pildă, care nu dispun de locuință își petrec noaptea pe unde apucă: într-un imobil în curs de demolare, în sălile de așteptare ale garilor sau în dormitoare improvizate oferite de municipalitate. Ziarul „Libération” prezintă drama pe care sînt nevoiți să o trăiască acești oameni lipsiți de dreptul la un adăpost civilizat: „Așteaptă, cu boneta trasă peste ochi, îngrămădindu-se pe băncile supraaglomerate ale unui autobuz, care urmează să-i transporte. Nu știu nici ei unde. În această seară la Fort Washington, poate, unde vor dormi, alături de alte aproximativ 900 de persoane, într-un depozit al unei cazărmi. Voi dormi îmbrăcați (chiar și pantofii trebuie să și-i păzească deoarese se fură). Cei peste 45 de ani sînt de obicei dirijați către fostul spital Bellevue. Întră aici după ce au fost controlați cu detectorul de arme și după ce s-a constatat că nu au adus cu ei sticle de alcool. Se adună cam 1 000, pe cele cinci etaje, în camere ca niște celule, ale căror uși rămîn obligatoriu deschise spre culoarele supravegheate de paznici (și ei prost plătiți și lipsiți de zel)...”

Unul dintre acești nefericiți declara: „A trebuit să string ban cu ban pentru a cumpăra o cuvertură. Sînt aici din februarie 1987. Sînt un „supraviețuitor” al Vietnamului și de aceea nu mă tem să ajung din nou pe stradă, dacă voi fi obligat. După ce stai aici aproape un an și chiar mai bine, mai este oare de mirare că începi să ai tulburări nervoase?” Iar pastorul David Kirk — care de 18 ani trăiește în cartierul Harlem, constata: „Categorica acestor persoane lipsite de adăpost include oameni distruși. Cînd trăiești izolat devii neîncrezător și îți este greu să stabilești relații cu ceilalți și chiar să ai controlul asupra propriei vieți... În prezent, pînă și oameni care au loc de muncă sau sînt studenți pot fi găsiți în azilurile dezastruoase ale orașului”.

Și fenomenul cunoaște o continuă agravare. „Cei fără locuință — evidenția „Libération” — sînt o categorie similară unui aisberg. Provoacă neliniște masa celor care încă nu se văd, care sînt pe punctul de a se alătura celor existenți. În plus nu se poate încerca nimic pentru a-i ajuta pe cei bolnavi mintal, pe drogati sau pe alcoolici, împinși la aceasta și pentru că nu le este asigurată securitatea unei locuințe. Și majoritatea celor aflați de ani de zile în această situație și-au pierdut treptat orice speranță”. Cele câteva aspecte citate din revista franceză justifică simbolicul titlu sub care a fost publicat reportajul: „New York fără acoperiș, străzi fără bucurie”.

ION VIRGIL

bilă nouă. Nu-i așa?

membrii familiei, de la mic la mare, de la bunic la nepot

casă nouă — o bucurie pentru o viață

Fotografii de ELENA GHERA

Vitrina artelor

Muzică

Redescoperirea lui Rossini

O invitație recent primită, ne-a îndrumat pașii către Teatrul Muzical din Brașov cu interes dar și cu o oarecare îndolală. Interes, intrucit tenorul **Cristian Mihăilescu**, solist al Operei Române din București, debuta în calitate de regizor al unei capodopere din patrimoniul literaturii universale; îndolală, deoarece cu toată încrederea pe care o nutrim față de acest artist, ne puneam în treabă: ce s-ar mai putea realiza astăzi cu opera „Bărbierul din Sevilla”, de Gioacchino Rossini, după ce existase deja o echipă de aur în frunte cu **Nicolae Herlea**, **Magda Ianculescu**, **Valentin Teodorian**, **Constantin Gabor** și **Valentin Loghin**? Va merge, oare, **Cristian Mihăilescu** pe aceste urme, sau va încerca să creeze un mixtum inspirat din câteva videocasete reprezentând montări celebre pe principalele scene ale lumii lirice? Apoi, cum va lucra el cu interpreții de cea mai ridicată valoare, ca **Felicia Filip**, **Ion Goncea**, **Margareta Gângă**, **Liliana Dumitrache** și alții, care tocmai cunoscându-și posibilitățile îl vor primi (așa cum s-a și întâmplat) cu îndreptățite rezerve pe tinărul regizor care venea aici să-și ia atestatul? Din fericire, însă, toate aceste probleme pe care ni le puneam inițial, au fost de-a dreptul spulberate de cele trei vizionări la care am asistat, atât din punct de vedere artistic cit și uman; artistic, printr-un spectacol absolut uimitor în ceea ce privește concepția și realizarea regizorală, aproape redescoperind astăzi pe acest mare maestru al belcantoului, care, iată, de 150 de ani încoace ne farmecă continuu, pe numele lui Rossini; uman, intrucit rareori ne-a fost dat să vedem o asemenea manifestare de prietenie între un regizor neiertător și interpreții pe care i-a condus. În rezumat, premiera brașoveană a operei „Bărbierul din Sevilla” constituie o mare izbândă și acest spectacol ar trebui vizionat pe fiecare scenă lirică a țării. El a fost creat de un tinăr care — în penuria totală de regizori de operă — s-a dovedit a fi capabil de concepții noi, serioase și argumentate istoric și muzical; iar dacă **Cristian Mihăilescu** a fost „tatăl”, „mama” spectacolului s-a numit scenografa **Viorica Petrovici**.

Regia. Privind mai atent faptele, piesa lui Beaumarchais are o „cheie” pe care Rossini a intuit-o; falsul soldat intrat în casa doctorului Bartolo, în momentul în care trebuia să fie arestat pentru samavolnicie, prezintă gârzi un inel cu sigiliu; ca urmare, toate personajele încremenesc de mirare văzând că aceia care veniseră să-l rețină îi arată, dimpotrivă, cel mai mare respect. Și aici este momentul psihologic crucial, care naște întrebări legitime: Rosina mai poate crede, oare, că acest fals soldat este iubitul său, Lindoro, acel tinăr sărac descris cu puțin timp înainte de Figaro? Bartolo și Basilio sînt convinși că soldatul este într-adevăr un militar, ori, poate, e chiar contele Almaviva, deghizat și de care ei se tem cel mai mult? Doar aceste două necunoscute (pe care, după cite știm și am văzut, nu le-a rezolvat încă nici o montare), pot duce la însăși revizuirea concepției create până acum asupra operei. În fapt, potrivit premierei brașovene, garda este formată din aceiași muzicanți ai serenadei introductive, de data aceasta travestiți în soldați; iar toți, sint, în fond, oamenii angajați de Figaro pentru a-l sluji pe Almaviva, de la început și pînă la sfîrșit, fie ca trubaduri, fie ca militari etc.; deci, pînă la urmă, toate întâmplările la care asistăm constituie, de fapt, plămînuirile lui Figaro! Dar cine este Figaro? Un simplu bărbier isteț și dornic de bani? Aici, înainte de a răspunde, regia își dă seama că nici Rosina nu putea avea o asemenea comportare de prim plan. Per-

sonalitatea feminină era foarte stearsă în literatura secolului al XVIII-lea, ea dezvoltându-se mai ales la începutul anilor 1810-1820; în acea vreme, nobilimea era la mare preț și este greu de crezut că Rossini a ilustrat un conte născut condus de un bărbier oarecare. La fel, gîndindu-ne la economia mijloacelor de expresie și a rolurilor folosite de Rossini în această operă, ar fi imposibil de acceptat că acest maestru ar fi nascocit rolul Berthei, doar așa, de florile mărlui; atunci de ce a inclus-o în atîtea ansambluri muzicale (sextetul actelor I și II, cvintetul din mijlocul lucrării), dîndu-i, în plus și o arie solistică? Aidoma și Fiorello, care este ba dirijor, ba căpetenie de gardă, ba polițist, ba ofițer; și chiar neînsemnatul servitor — mut Ambrosio, care nu există în partitură (și, din motive necunoscute nouă, nici pe mai multe scene lirice din țară!), dar ființează în libret; să-l fi trecut, oare, compozitorul, în graba scrierii operei (1816, în mai puțin de o lună!) cu vederea? Greu de crezut. Și atunci, revine întrebarea: cine este Figaro? La care regia, de data aceasta, dă un răspuns senzațional: **Figaro este demiurgul!** El recrează astăzi nu o constelație universală, ci o lume a unei epoci trecute, ironizînd-o, plămînd-o, manevrînd apoi toate întâmplările gîndite dinainte; un demiurg care reprezintă **geniul popular** și istețimea, laolaltă cu hazul său! Și, ca pe orice demiurg, regia îl descoperă nu în ceruri, ci în fosa orchestrei, apoi îl urcă pe scenă, privește personajele moarte (stop cadru), le dă viață și le pune în acțiune chiar pe temele muzicale ale uverturii. (Se știe, uvertura la opera „Bărbierul din Sevilla” nu aparține, de fapt, acestei lucrări; Rossini a „lipit-o”, nemaiavind timpul necesar să compună o altă creație). Așa încît, tot regia dă și sensul normal, avut în acea vreme, piesei de orchestră care deschide opera și îl pune pe spectator în atmosferă voită. Aici, fiecare personaj își are tema și acțiunea sa scenică. După primele măsuri, un tinăr urmărit de poliție este transformat de Figaro în contele Almaviva; o novice, însoțită de maica sa îndrumătoare, devine Rosina și, respectiv, Bertha; un paralițic, așezat într-un scaun cu roțile (obiect ce va fi foarte important în desfășurarea acțiunii dramatice), devine Bartolo; și așa mai departe. Închizînd ochii, parcă-l vedem pe Rossini zîmbind pe sub mustață: „m-au ghicit! Wagner spunea despre mine că am transformat opera într-un concert de arii! Iată, că se poate gîndi și altfel”. Poate exagerăm. Cert este că regia a evitat printr-o mulțime de metode, mergînd de la gest și pînă la dans (muzica lui Rossini este plină de ritmuri dansante: cadrul, galop, cvasi menuet etc., pe care caietul regizoral le aplică întocmai); și am putea enumera o multitudine de alte „găselnițe” elegante; spațiul însă ne oprește.

Scenografia. După un mînat Peer Gynt bucureștean, **Viorica Petrovici** demonstrează la Brașov o rară virtuozitate în desen, dovedindu-se, în plus și foarte economică! Liniile sînt moderne, păstrînd însă arhitectonica clasică; culorile sînt vii, expresioniste chiar, rămînd însă la croială și costumația barocă; Figaro are prăvălia sa, ca orice bărbier; casa lui Bartolo are sufragerie, două camere și pod, constituind decorul unic al spectacolului; piața se vede în spate (unde are loc deghizarea viitorilor soldați), costumiarea și travestiul lui Almaviva în Lindoro se face la vedere, cu toată recuzita necesară; luminile dau viață plasticii și acțiunii și totul e făcut pe pînă, iar întreg decorul poate fi împachetat într-o ladă de turneu; prețul de cost a ajuns la 7.000 lei, de la deizul inițial de 59.000! Iată calitatea, direcționalitatea pe intenția regizorală și eficiența economică: asta înseamnă, astăzi, a fi un bun scenograf!

Interpretarea. Din cinci Rossini inserate pe afiș, am văzut trei: **Felicia Filip**, excepțională în tot, voce, culoare egală pe tot ambitusul și interpretare; mezzosoprana **Cristina Soreanu**, foarte bună vocal și scenic, pe-

Cîntă veșnicia lumii românești!

Vin cu el și cu cîntecele lui toate veșniciile lumii românești spre noi, vin să ne spună încă odată că avem în lume o parte de lume, fără egal. Se aud în cîntecele lui cum fug șesurile în soare ca să se rezeme de brațele cerului; se aud în cîntecele lui cum se învîlmășesc apele riurilor și fluviilor și ale mării ca să devină statui de apă, tăcute și imblîzite.

Se adună în stebtele de vis ale cîntecelor lui Dumitru Fărcaș datătoarea noastră moștenire de frumos și îmbucurare de viață, ca și cum toți acei care răsuceau firul doinelor și al horilor celor lungi, pe urmele turmelor și ale roților plugului, s-ar fi adunat la casa lui ca să-i treacă în nemurire, prin deschiderile vrăjite de cînt ale taragotului său. Și i-a trecut ca nimeni altul pînă la el, cîntînd toată osîrdia lor țesută în bucurie-durere, ca să se audă cum în cîntecele lui, cîntă toate lemnele pădurilor românești, legănate pînă la înlăcrimare.

Ascultați-l pe Dumitru Fărcaș. Ascultați-l, ca să înțelegeți cum se poate intra pe drumeașul cîntecelor lui în veșnicia lumii românești, răsădită din dezmărginire de durere și bucurie de viață. Căci Dumitru Fărcaș, cel învăluit de guba dădică a strămoșilor săi și de surisul molcomit în omenie, își trage ființa din stirpea acizilor lumii noastre străvechi, venind prin Pan, prin Orfeu și Dionisos, și după el atîția alții, pînă la el, el, aedul „cărui plecăm a noastre inemi”, cum ar spune poetul.

Ascultați-l pe Dumitru Fărcaș cum vine de pe versantele voievodale ale Maramureșului său mîndru, cu toate rînduiețile de suflet ale Ardealului vechi nețîrmurit și unit în hotarele lui, ale Transilvaniei unite și nețîrmurite în hotarele ei de

cîntec, căci cîntecele erau drepturile noastre nescrise care înviau pămîntul și-l lărgeau țîrmurile de țară veche și stăpînă.

L-am ascultat pe Dumitru Fărcaș, l-am ascultat în casa pictorului de lumini ancestrale, **Mihai Bandac**, acolo unde el, împreună cu poetul-dus, **Nichita Stănescu**, întemeiau cîntecul-rugăciune al lăncului, „eroul munților”. Noaptea de vară și-a întins aripile tăcut și-a lăsat fulgerele de cîntec să spintece zorii, pentru ca ei, ca zeii în Olimp, să poată cînta mai departe zorii de gînd intrupați ai lăncului.

Ascultați-l pe Dumitru Fărcaș cum așterne pacea lumii în frumos pentru toți pămîntenii, amintindu-le cum cîntecele ascultate în leagăn nu se uită și cum de-atunci, de 50 de ani, le tot cîntă ca, veșnicia lumii românești să înceapă cu ele. Să trăiești Mitre! Să trăiești cit veșnicia lumii noastre românești, mîndru și tu, mîndri și noi, că-n cîntecele tale stă lumea toată ca să ne asculte.

VASILE VETÎȘANU ■

Taragotul fermecat

Dumitru Fărcaș descinde din Maramureș, dintr-un sat numit Groși. Numai fibra sa de pui de țărăn l-a făcut să nu se despartă de rădăcinile folclorului nostru bogat în „virtuale simfonii și rapsodii”. A parours un drum greu, anevoios, presărat inițial de succese și insuccese. Dacă fluierul, vioara și naiul și-au dobîndit un loc de frunte în galeria instrumentelor, dacă a pătruns cu chiul, cu vai acordeonul și trompeta, trebuie recunoscut, la drept vorbind, că taragotul avea cel mult sorții de izbîndă ai contrabasului sau ai dubei în această presupusă competiție sau imaginară ierarhie. Iată-l însă pe acest moroșan împătimit, Dumitru Fărcaș, cîntînd Transilvania în lung și în lat, cîntînd piese anume, specifice pentru instrumentul plasat de către unii prea devreme în muzeul instrumentelor. Și, pînă la

urmă, a găsit atît piesele adecvate taragotului cit, mai ales, i-a recîștigat identitatea.

Cu scrisoarea Mariei Tănase plasată grijiului în buzunarul de din dreptul inimii — să reproducem, vă rog, un emblematic pasagiu: „Aș fi fericită dacă mi-ar fi hărăzit să-ți pot ajuta să zbori, nu să calci, pe spinii potecilor care de-a lungul au făcut să singereze sufletele artiștilor și să-i oprească la preocupări jenante ca să-și câștige laurii și existența”. —, așadar, cu tola plină de cîntece din Maramureș, Sătmăr, Bistrița, de pe Someș și de pe tustrele Crișuri, Dumitru Fărcaș încearcă — și pînă la urmă reușește — să ne demonstreze, în plină civilizație contemporană, că folclorul autentic poate fi convertit în destin.

Așadar, Mitru (sau Mitruț) Fărcaș(u), cu ochii spălăciți ca cicoarea, pe care-i ține de regulă închise de plăcere cîntecului, cu părul ca griul dat în răscopt, nu prea înalt de stat și îndesat, de unde se vede treaba că se trage cu obirșia din Groși Maramureșului, prin tonalitățile taragotului său, nepastisabile, ne aduce folclorul valoros în casele noastre și în duminicile sufletului, cu o forță capabilă să exprime o întreagă etnie (acea transilvană și nu numai). Cert este că el și-a dobîndit de-acum și laurii Academiei Charles Cros din Paris, unde rapsodul român i s-a atribuit **Le disque d'or**, iar la Festivalul internațional de la Dijon a cucerit pe merit incontestabil, **Le collier d'or**. Încît îți vine sincer să spui: ne plecăm în fața taragotului dumneavoastră, ați făcut o bună ispravă, ca un mare suflet de român ce sînteți, Dumitru Fărcaș!

Cînd posesorul și minutorul unui atare instrument fermecat a trecut de puțin — cum se spune în limba de performanță — pragul unei jumătăți de veac, se cuvine nu atît să punem borne pentru o mai bună delimitare a fruntariilor cîntecului, ci să aureolăm, așa cum se cuvine, drumul său înflăcărat, izbînditor, în acest sfîrșit de mileniu.

DORIN SĂLĂJAN ■

Plastică

Pictura unui arhitect

Forma și culoarea, perspectiva și rabaterile de planuri, sint modalități comune arhitecturii și artelor plastice. Desenul arhitectural urmărește însă fidelitatea transpunerii actului imaginat într-o realitate tridimensională, de unde apare și riscul unei reprezentări prea picturale în desenul de arhitectură, care poate să ascundă incongruențe și slăbiciuni.

Arhitectul pictor **Laurențiu Vasilescu** a expus recent, în galeria institutului de arhitectură „Ion Mincu”, 120 lucrări în culori de apă și tuș, pictură, grafică și desen. L. Vasilescu a mai expus de 4 ori în cariera sa și am urmărit cu interes evoluția unui confrate care a îndrăznit mult, într-un domeniu aspru unde se rebutează mult. Personal am regretat că portretul satiric și ilustrația sint reprezentate cu puține, dar foarte bune lucrări, cunoscîndu-i umorul și acuitatea percepției. Pot înțelege însă că acestea ar fi un apanaj al tineretii și a unei anumite disponibilități interioare, cînd spiritul critic este îndreptat înspre exterior și că, în timp, meditația creatoare poate suferi mutații. Cercetînd expoziția de mai multe ori, fiindcă am simțit nevoia de a o revedea, am înțeles că ceea ce L. Vasilescu a lăsat de o parte, a cîștigat cu mult mai mult în introspecție. Căci pictura sa are o coerență și un conținut ce denotă o profesionalitate în sensul exact și elevat al cuvîntului. Urmărind cu asiduitate cîteva idei majore pe care le disecă și le reia în ipostaze echivalente dar perfect individualizate, și asta o găsim mergînd pînă la obsesiv la pictori exemplari, ca să amintim doar pe **Țuculescu** și **Marin Gherasim**, descoperim în serii de tablouri o invenție pe cit de dis-

cetă pe atît de pertinentă și convingătoare. Evitînd ceea ce este clișeu și „dēja vu”, are curajul și siguranța de a propune pictură ce cere meditație în fața tabloului. Mi se pare un orgoliu și o vocație de calitate. Uneori în galaxii de puncte, linii și stropi de culoare, care la prima impresie ar părea grafică, sub privirea insistență și iscoditoare a vizitatorului apar ca sub acțiunea reactivei de dezvoltare a filmelor, forme, contururi și idei. Apoi seria de cai și călăreți, de cele mai multe ori cu mișcarea pe aceeași diagonală, nu este un simplu subiect repetitiv, este o fixare de atitudine succesive, sub un timp comprimat, ca la un relanti cinematografic, este o atentă observație și reprezentare. Dar ceea ce mi-a reținut atenția în mod deosebit este seria de picturi egale ca mărime, relevînd o intenție de orînduire, a subiectelor cu „forme organice”. Mărturisesc că autorul picturilor nu socoltește această denumire ca cea mai potrivită, dar așa menține-o pentru că în inscrierea concentrată de forme, cu palete de culori fundamentale, plate, contrastante, inventiv asociate, vîd o germinare, o creștere de forme noi, surprinsă într-un proces de dilatare cu o evidentă forță interioară. Desenele de nuduri, aproape asexuate, elimină cu desăvîrșire sugestii erotice sau sublinieri anatomice, păstrînd ceea ce poate interesa indefinit, altitudinea, mișcarea sau invers, ca în cazul celor expuse de Vasilescu, un repaus total, o liniște binecuvîntată. În sfîrșit, desenul satiric sau ilustrația comică sint ceea ce trebuie să fie, pline de duh, robuste și reconfortante, bucurînd deopotrivă pe copii și pe adulți. Contrar unor versatilități de subiecte sau modalități de exprimare pe care de multe ori le vedem în expoziții personale, lucrările lui L. Vasilescu se rezumă voit la mai puține, ca un act de concentrare temeinică pe o perioadă de 6-7 ani fiind o invitație la meditație.

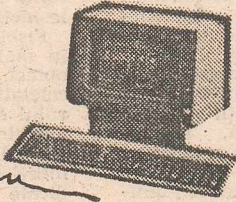
ION MIRCEA ENESCU ■

CLAUDIU NEGULESCU ■

atelier literar

Mihai Păsculescu

Umorul poetic, aceea rară virtute a unor poeți de a-i oferi cititorului numai cuvintele, lăsând sensul și subînțelesul în seama acestuia, pare să fi renunțat în ultima vreme la multe din teritoriile pe care le cultivă altădată cu mult sirg și cu destul folos. Cum era și firesc, nemăfăind ale nimănui, teritoriile acestea au devenit ale tuturor, astfel că fiecare a semănat ce-a vrut și a cules ce nici n-a gândit. Și nu-i nici o bucurie să pui ghindă și să te trezești cu lobodă, după cum nu-i deloc plăcut să semeni o odă și să culegi o amărită de cronică rimată. Și asta încă n-ar fi o nenorocire, dar se mai întâmplă și invers, fiind destui aceia care nu pot să semene decît cronici rimate și lobodă și se laudă peste tot cu minunatele lor ode și nu obosesc niciodată arătându-și minunata lor pădure de stejari, reușind să-și ia în sprijin chiar și critica literară, ocupată din ce în ce mai mult cu poezii și nu cu poezia.

Dar să nu ne înfierbințăm prea mult — în iulie computerul are un randament mai scăzut — și nici să nu depășim limitele „Atelierului”, încercînd să facem ordine acolo unde n-îi treaba noastră și nici nu se mai poate face. Și să constatăm doar că unele din amintirile teritoriilor s-au erodat de mai demult, și nici un poet care știe

ce-i cultura nu seamănă într-un teren prea puțin fertil. Naivii, inocenții, geniali din secolul trecut, cei care se înțelepteau cu cultivarea fabulei, aveau ce culege, dar azi o astfel de preocupare a dispărut, pentru că nu mai există inocenți și naivi, iar ceilalți l-au citit pînă și pe Pascal și au aflat că omul e singurul animal care știe să rîdă — *qui sois rire* — și, deducînd că celelalte nu au umor, ceea ce-i absolut adevărat, le-au abandonat.

Sigur, mai sînt multe alte cauze și explicații pentru efectul în discuție, dar nu avem nici un interes să le menționăm aici. Să reținem, totuși, că marea lor parte izvoarăște din necunoaștere și confuzie voluntară, umorul nefiind tot una cu comicul și nici cu satira. Confuzia s-a făcut, mai ales, cu aceasta din urmă, dar satira și-a pierdut multe din frumusețea ei tînte de odinioară și, subînțindu-se ca idee, a subțiat totul. Lichtenberg, pe care-l cităm după Sigmund Freud (*Jokes and their connection with the unconscious* — computerul nu refuză să traducă, dar nu știe această limbă), avea dreptate: „E imposibil să străbați o mulțime de oameni, ducînd în mînă torța adevărului, fără să pierzi barba cuiva”. Și-atunci, dacă bărbile sînt inviolabile, de unde satiră?

Simplu: nici nu ne trebuie! Dar umorul e altceva. El nu are tîntă, e numai distilare de esențe, subliniere a unui adevăr, joc și deformare de cuvinte. Să se rețină: nu dăm definiții, ci funcții ale umorului. O definiție ne dă Bergson — „Un sentiment care se extinde ca un arc și o idee

care se amuză comprimîndu-l” —, dar ea rămîne clară și valabilă numai după ce ai văzut „Tartuffe”.

Și, totuși, mai există și umor poetic. Deschizînd unele plicuri care intră în „Atelier”, computerului nostru îi e dat să se amuze de multe ori, insatisfacția constînd în aceea că nu se poate amuza mai mult și pînă la capăt. Se prea poate ca textele pe care le-a selectat pe parcurs să nu satisfacă toate gusturile, dar, cum nu-i deloc egoist și rămîne înclinat liricului, chiar și cînd e vorba de umor, le pune la dispoziția tuturor.

DARIE NOVĂCEANU ■

Toaca primăverii

Toaca primăverii bate iar cocoșul,
inima se zbate ca un pui în laț,
ochiul măi cu seamă cercetează roșul,
somnul tatuează venele pe braț.

Timpla-ngenunchează în extaz pe soare
și-ai iubi aiurea, și-ai muri ușor;
goarna dintr-o floare sună a plecare
impletită tandru-n țipăt de cocor.

Florile se-nubibă de polen, albine
tes plase de miere cu parfum gălbui
și pe negîdite fruct în floare vine,
oul se fărîma-n coji pe cap de pui.

Visele-s mai rare, nopțile-s safire,
pielea se tocește de-atîta tumult,
e ca după o boală și-n întreaga fire
primăvara-n vară s-a pierdut de mult.

Gongu Viorel. București

Scrisoare

am luna în cap
și soarele-n inimă

iar tu preamultasteptato
imi vorbești de izvoare curate ca gerul
cînd eu am început cu drag a privi
cum soarecii tircoale-mă dau
să mă citească

Dan Emilian Roșca (Timișoara)

Mandat pentru a uita

Se îngroasă iar cerneala în stilou,
în desfrunzitul zilei, istovite-n frig,
cad frunze ruginite în prelungit ecou;
iubito, este toamnă și încă te mai strig.

Îmbătrinite străzi mă poartă-n orice clipă
și trupul e clepsidră, tremurător nisip,
e-o răzvrătire de-anotimpuri în aripă,
pe caldarimuri, seara, numele țîi-îi țip.

Te duci spre labirinturi de mine prea străine,
mandate de uitare așteptî și nu mai vin,
poștașii nopții tale răzbat pînă la mine
cu plicuri de zăpadă și pleoape ca de erin.

Petrică Ionuț (Caransebes)

Timpul

„Încet și sigur” trebuiau să-mi spună.
Eu m-am grăbit ca oia cînd să pască
și-a înghițit, fatal, o mîtrăgună
de i-a-ncețat talanga să grăiască;
poveste veche și poveste sumbră,
aș da orice ca să mă părăsească,
lăsîndu-mă în tinără penumbră
decît cu soarele să mă topească:
prin carne intuieste deshidratarea
și parcă văd statuia mea de iască
sfîdînd cu mîreție depărtarea,
cînd o să mă satur de Fetească?

Mihai Apostol (Flămînzii)

În urma ta

Doze mari de plictiseală vin mereu să mă inunde,
cu mișcări de mele se duce ora ultimă din zi
și mă-nțreb fără-ncețare unde ești, iubito, unde...
Nu mai cred să am vreodată șansa de a te-nțîlni.

De-ai fi fost și tu aicea ne-am fi plictisit în rate,
sau am fi putut să ștergem praful între noi depus,
ori ne-am fi ghicit în palmă ca țigăncile prin sate,
să vedem la ce necazuri ne supune „Cel de Sus”.

Ți-aș fi spus vreo anecdotă, ai fi ris din
complezență,
sau ne-am fi plimbat cu barca pe vreun lac
de agrement,

ori, de nu, măcar o oră, scumpa, draga ta prezență
m-ar fi defectat, creîndu-mi cel mai bun
divertisment...

Alexia C. (Drobeta-Turnu Severin)

Din aburii Dunării

Cineva alungă aburii Dunării
concertul începe.
Umbrele ruginesc
templele-s mărune
semnele sacre cerșesc în foșnet
pocnetul florilor de tei, asurzesc
numărînd pașii mei.

Stea mea

La mal de iazuri fierbinți
mă spovedesc lunii;
țărîna o calc încet
să n-o trezesc din somn.
Stele colorate pălesc pe boltă.
Mers greu.
Sufletul trece peste umbra
luminii,
Fascinată privește,
Orele se frîmîntă;
mă legitimez;
sînt peregrinul prieten
al tuturor ierburilor
crescute pe piscuri înalte.
De ploaie mă adăpostesc
într-o grotă, întuneric.
Mă închin la fereastra ce
soarele îmi dă lumină,
arătîndu-mi amurgul
ce se hrănește cu steaua mea.

Drum

Curcubeul
din cremenii
și somnul țărîinii
din semeni.

Singele frunzei
grăbește spre lună,
sfredelit este ornicul
de furtună.

Răcoare sub arșiță

Talazul
mării mîngie
culcat pe-o rină perfidă
trupul ei
gol, zvelt și brun.

Sub arșiță
răcoarea caratelor
pătrunde în ochiul meu albastru
stropindu-mi fruntea
cu lacrimile
unei singure nopți de vară.

MIHAI PĂSCULESCU ■

Iubirea de patrie

(Urmare din pag. 9)

buie să spun însă, că după părerea mea, manualele, la ciclul primar, cuprind prea puține texte din această categorie. În schimb, poeziile patriotice, selectate mai ales din autori contemporani, conțin nu puține simboluri groase, foarte dificile pentru vîrstă copiii, astfel încît este îngreunată exact ajungerea la simburile de educație patriotică. În general însă, la clasele I—IV, manualul conține destule texte cu caracter istoric, foarte potrivite pentru a stimula atitudinii și sentimente patriotice la copii. În acest sens, manualul pentru clasa a IV-a este poate cel mai bogat. Ca profesor de limba și literatura română, căci aceasta este profesiunea mea de bază, m-a interesat în mod deosebit efectul modelator al personajului literar la această vîrstă. Deși programa nu prevede în ciclul primar decît elemente foarte simple de caracterizarea personajelor, mi-am propus, încă de la clasa I, să canalizez — sub formă de experiment — atenția elevilor către această problemă de analiză literară. La sfîrșitul unui ciclu, rezultatele au fost mai mult decît mulțumitoare: copiii puteau realiza cu ușurință caracterizarea unui personaj, cu argumente chiar de subtilitate, așa cum mi-am putut da seama organizînd un „proces literar” la lecția Măriuca, de Călin Grui. În plus, ei au distins de fiecare dată mai bine valoarea personajului ca model de viață, de comportare, de gîndire, contribuind astfel la automodelarea lor.

Prof. Ovidiu Moceanu, Școala generală nr. 27, Brașov. — Nu trebuie să uităm însă că valoare educativă, chiar în sensul educației patriotice, are și discuția la nivel estetic a textelor literare. În clasele primare cred că se abuzează totuși de comentarea a ce se spune în text și se analizează mai puțin cum se spune. Există o mică ruptură între manualele de ciclu primar și cele de gimnaziu, în acest sens (deși, de pildă, manualul de clasa a V-a este mai ușor

decît cel de a IV-a!). Valoarea artistică a unui text literar este modelatoare cel puțin în aceeași măsură cu conținutul său, dacă nu chiar mai mult, pentru că, după cum spunea un distins critic chiar în paginile revistei Flacăra, și Lucașăruș poate fi tratat ca operă literară cu valențe patriotice...

Prof. Cornelia Bularea. — Mi se pare firesc, pentru că, vorbind de problema genului, Eminescu pune în fond problema genului național!

Prof. Ovidiu Moceanu. — În această ordine de idei, cred că trebuie mai multă atenție în această selecție. Autori mari — Lucian Blaga, Tudor Arghezi — sînt prezenți în manualele de gimnaziu cu texte prea puțin semnificative, altele numai pe criteriul tematic (Lucășăruș și respectiv, Mamă țară). Nu trebuie să facem nici un fel de rabat în acest sens și nici nu cred că e cazul să apelăm la poeziile unor autori puțin semnificativi, cînd avem în clasici noștri și în literatura contemporană destule texte de valoare. Așa apoi că este binevenită prezența în manuale a textelor cu caracter istoric, pentru că ele dau elevilor, alături de achiziția propriu-zis de literatură, măsura specificității limbajelor: într-un fel este discutat un eveniment istoric în cartea de istorie, și în alt fel într-un text literar.

Prof. Viorel Mailat, directorul Școlii generale din Feldioara, Jud. Brașov. — Mi se pare că manualele noastre trebuie să mizeze mai mult pe interdisciplinaritate. Granița dintre istorie (obiect pe care îl predau) și literatura română nu este un teren arid, ci, dimpotrivă, unul foarte rodnic. A face apel la nivelul global de competență al elevului la o anumită vîrstă este un lucru absolut necesar, care-i dezvoltă capacitatea de analiză și sinteză neabătut de mult. Chiar dacă în manualele de istorie lecțiile privind cultura și arta în diferite etape sînt destul de sumare, etalînd mai mult nume și date, priceperea profesorului le poate transforma în panorame cu mare deschidere. Este, apoi, păcat că nici un ma-

nual de Istoria României nu cuprinde vreun fragment de text din Părvan sau Eminescu (ca autor de texte politice și istorice). De la Iorga, care pune talentul literar în fruntea calităților necesare unui istoric, trebuie să învățăm că nu este indiferentă exprimarea în cartea de istorie. Dacă este seacă, informativă, reduce considerabil puterea de seducție, de convingere a textului. Sînt însă și manuale în care această exigență e abordată cu toată seriozitatea. Profesorul de istorie are, însă, și alte mijloace de educare patriotică a elevilor. Stim cu toții că încă sînt, în Transilvania, case în care pe perete stă portretul lui Mihai Viteazul sau Avram Iancu. Mult se poate clădi pe acest patriotism moștenit! Am făcut cu elevii de la Feldioara o sumară monografie a localității, am deschis niște săpături arheologice numai cu caracter de semnalare pentru specialiști, am alcătuit o colecție de obiecte rare, de relieve istorice din zonă, o altă de carte veche românească. Elevii sînt mîndri că aceste obiecte au aparținut familiilor lor, sînt mîndri de valoarea zonei noastre, ca depozitară de veche cultură și aici cunoștințele devin convingeri și, mai tîrziu, sentimente.

Prof. Norocica Cojescu, Liceul de filologie-istorie nr. 1, București. — Ca știință pluridimensională, explicativă, ordonatoare și profund integratoare, ea depozitară a experienței și valorilor create de umanitate de-a lungul existenței sale, istoria contribuie la înțelegerea profundelor transformări revo-

luționare care au loc în țara noastră și în lume, dezvoltîndu-le sensurile devenirii. În mod firesc, istoria urmărește nu numai dezvoltarea capacităților cognitive ale elevilor, dar și a celor afective, manifestate în sentimente, care, la rîndul lor, generează convingeri exteriorizate în atitudini sociale. De aceea misiunea manualului de istorie, ca și a profesorului de istorie, este una de mare însemnătate și răspundere. Cred că trebuie contat mai mult pe posibilitățile de sinteză ale elevilor, pe capacitatea lor de a integra cunoștințele într-un tot cuprinzător. O mai apăsătoare integrare a istoriei României în istoria universală ar răspunde, cred, acestei necesități. Predînd istoria la clasele unui liceu de filologie-istorie am ajuns la ideea că este necesară realizarea unui manual de Probleme fundamentale ale istoriei României, mai ales că acest obiect figurează în programele de învățămînt. Manualul ar fi destinat liceelor cu acest profil și celor cu profil pedagogic. Această disciplină oferă posibilitatea tratării procesualității istorice, efectuarea unor noi ierarhizări. Evidențierea globalității unor procese istorice, posibilitatea sublinierii elementelor calitative noi față de perioadele anterioare, dar și a celor de continuitate, integrarea experienței istorice românești în experiențele universale — sînt numai cîteva din posibilitățile ce s-ar deschide discuției la clasă. Această disciplină, dotată și cu un manual, este de natură să contribuie la dezvoltarea gîndirii materialist-dialectice a elevilor.

Evident, schimbul de păreri ar putea continua, cu atît mai profitabil cu cît cercul interlocutorilor s-ar lărgi. O primă concluzie (socotînd că această dezbatere poate continua, în numere viitoare, antrenînd și cadre didactice care predau alte obiecte de învățămînt) o primă concluzie deci, este aceea că educația patriotică în școală, în speță prin intermediul manualelor de limba și literatura română și istorie, se află în acest moment în posesia unor soluții noi, creatoare, rezultate din experiența și calitatea muncii profesorilor și învățătorilor și care decurg firesc din modul în care este concepută, în actualul sistem de învățămînt, predarea acestor obiecte. O școală nouă, modernă, nu se poate concepe în afara preocupărilor creatoare ale celor care o slujesc. Cercetarea didactică — incununată de realizări importante chiar în județul Brașov, de pildă, prin realizarea unui Dicționar de personaje, despre care am consemnat la vremea respectivă — acționează ca un stimul și ca un ferment prețios în ecuația prezentului școlii românești.

Ce mai e nou în acupunctură? La un an de la înființarea Laboratorului de cercetare, diagnostic, orientare și terapie în acupunctură și homeopatie, am considerat întrebarea ca oportuna, având mai multe motive. În primul rând, prin această reorganizare — departe de a fi doar administrativă — acupunctura înceta de a mai fi apanajul câtorva persoane. Supervizat de un institut de cercetare cu tradiție — este vorba de „Institutul de medicină internă N.G. Lupu”, în cadrul Spitalului Colentina, beneficiind totodată de un prețios sprijin din partea Ministerului Sănătății, Laboratorul din strada Visarion demonstrează prin întreaga-i activitate, încă o dată, faptul că într-o vreme a rapidelor transformări, pentru știință un an se poate constitui într-un interval foarte larg de timp.

Ce este, așadar, nou în acupunctură? Sintetizat, răspunsul doctorului Florin Brătilă, coordonatorul Laboratorului de cercetare, diagnostic, orientare și terapie în acupunctură și homeopatie, ar suna cam așa: „Nou în acupunctură este faptul că multitudinea de cunoștințe cu o vechime de 4—5 000 de ani intră pe făgașul unei metodologii științifice, date de medicina actuală și nu numai de medicină, pentru că în cercetare, acupunctura nu poate fi abordată decît interdisciplinar”.

Înainte de a consemna progresele înregistrate în ultimul timp de laboratorul bucureștean, vom încerca să reamintim principiile acupuncturii, extrem de succinte, se înțelege, pentru că, fără a mai pune la socoteală lucrările timpurilor din urmă, cartea de bază în medicina chineză NEI JING SO WEN scrisă pe vremea împăratului Galben, acum 4 000 de ani, și ea s-a dovedit valabilitatea în timp, conține, ea singură, 82 de volume. Ideea de bază a milenarei terapii ar fi aceea că ființa umană, ca parte a Universului, posedă o participare din energia primară. Omul sănătos se află în armonie cu tot ceea ce-l înconjoară. Alterarea stării de sănătate are drept cauză perturbarea produsă de circulația energiei. Această energie umană are două componente: Yang — pozitivă, corespunzând activității, sensibilității, căldurii, uscăciunii, luminii zilei și Yin — negativă, adică inactivitate, atonie, frig, umiditate, întuneric, noapte. Deși antagoniste, cele două componente sînt complementare. Cîmpurile electromagnetice ale organismului se interferează, apărînd rețeaua meridianelor de acupunctură, în număr de 12: 6 meridiane Yang și 6 meridiane Yin. Pe traseul acestor meridiane se găsesc punctele de acupunctură, prin înțeparea cărora poate fi influențată circulația

energiei în organism și restabilirea echilibrului energetic, deci a stării de sănătate. În cazul unui deficit energetic, punctele de acupunctură sînt tonificate, în condițiile excesului făcîndu-se, dimpotrivă, dispersia surplusului de energie. Toate cercetările moderne, cu aparatură din cele mai sofisticate, au confirmat concepția tradițională chineză, după care la originea oricărei boli se află o modificare a echilibrului energetic. Acupunctura nu este, desigur, un panaceu universal, dar în anumite afecțiuni și-a dovedit eficiența deosebită, evitînd în cea mai mare măsură administrarea în exces a medicamentelor și, deci, abuzul de substanțe chimice. O listă a Organizației Mondiale a Sănătății precizează, de altfel, care sînt bolile în care se poate beneficia de terapia prin acupunctură. La cele 43 de puncte

acupunctura din punct de vedere al medicinei, dar și prin prisma cunoștințelor sale de specialitate, înregistrînd astfel, pași înainte pentru fiecare domeniu în parte, toate servind acupuncturii și, în final, pacientului.

Deși Laboratorul bucureștean a decis de la bun început să meargă pe trei direcții — terapia prin acupunctură, învățămîntul, deci pregătirea cadrelor și cercetarea, cea din urmă pare a absorbi în mod deosebit gîndurile oamenilor de aici. Terapia prin acupunctură întemeindu-se astăzi pe cele mai noi cunoștințe din fizică, electronică, biologie, fiziologie, informatică, această echipă complexă interdisciplinară și-a asumat răspunderea unor cercetări reunite. Cu certitudine, pentru a descrie în amănunțime ceea ce se petrece și, mai cu seamă ceea ce s-a realizat în ultimul timp la Labo-

contraindicațiile, așa încît, consultînd fișa respectivă, pentru orice medic stabilirea tratamentului eficient devine extrem de lesnicioasă.

Fișele din sala calculatoarelor își mai dezvăluie, simplu și la obiect, tot ceea ce se petrece în celelalte cabinete ale Laboratorului de acupunctură, ca și progresele înregistrate la fiecare disciplină în parte. Fitoterapia, ramură străveche a practicii medicale populare, este tot mai mult studiată, pentru ca plantele singure sau în combinații să ajute la tratarea diferitelor boli. Pentru fiecare plantă eficientă din flora spontană și cultivată a României se întocmește o fișă ce pune în evidență compoziția chimică, acțiunea farmacodinamică, indicațiile și contraindicațiile, încercîndu-se cu bune rezultate adaptarea plantelor din flora noastră la

troluminiscentă, care vor stabili în ce măsură pot fi utile în tratament evidențierea punctelor de acupunctură pe aceste căle. Lui Augustin Cambosie i-ar reveni, în cadrul Cabinetului de psihologie, sarcina diminuării anxietății pacientului, legată de actul medical al acupuncturii și evaluarea obiectivă a dispozițiilor afective creată de maladiile. În paralel, tinărul psiholog lucrează la o temerară lucrare. Despre ce este vorba? Între limbajul de specialitate oriental și cel european există niște inadvertențe, aceleași noțiuni desemnînd stări de lucruri diferite. Este posibil ca, de-alungul timpului să se fi strecurat greșeli, chiar și numai prin traducere, este de părere specialistul, dar este absolut necesară o punere de acord a limbajului, ceea ce și încearcă să facă.

Dacă s-a crezut o vreme că important este acul, drept pentru care s-a folosit silexul, apoi aurul și argintul, gîndindu-se că natura metalului da efectul stimulator, ulterior s-a stabilit că de cea mai mare importanță este diagnosticul și punctul de acupunctură asupra căruia trebuie acționat. Așa încît, astăzi, acele sînt făcute din aliaje inoxidabile, dar și din raze de lumină. Pentru „fricoși” doctorul Gheorghe Ion a experimentat și pus în aplicare laserul cu heliun, realizat la Institutul de Fizică Atomică. Se mai practică magnetoterapia, auriculoterapia, mesoterapia etc.

Una din marile reușite ale Laboratorului românesc de acupunctură rămîne însă, vizualizarea pentru prima dată a „invidibilului”, adică fotografierea meridianelor în totalitate, la omul sănătos. Prin injectarea cu tehnici radioactive, care a migrat în conformitate cu traseul indicat pe statuetele de bronz făcute acum 3 000 de ani, s-a descoperit că un meridian corespundînd unui organ sănătos este diferit de cel al organului bolnav. Considerîndu-se că „prerea românească reprezintă” în aport deosebit în domeniul acupuncturii, la sfîrșitul anului trecut, era medaliată la prima Conferință mondială de acupunctură de la Beijing.

„Cercetarea rămîne”, declară doctorul Florin Brătilă, preocuparea de fond. Numai cercetînd vom duce acupunctura mai departe cu loc important în terapie, fără a intra în opoziție cu celelalte metode medicale, ci completîndu-le armonios. Nici o metodă terapeutică nu s-a verificat pînă acum într-un timp atât de îndelungat și pe un număr atât de mare de oameni. Dar chiar dacă are milenii în spatele ei, știința de astăzi poate aduce acupuncturii valențe noi”.

LIANA MOLNAR

Noutăți în acupunctură

pe care le cuprinde sînt înscrise, printre altele, afecțiunile reumatismale, gastro-intestinale, tulburările nervoase, alergiile, afecțiunile ale aparatului respirator ca bronșita, astmii, rinitele acute etc.

Din vechime este știut că nu poți înlătura efectele dacă nu cunoști cauza, așa că, înainte de toate stă stabilirea diagnosticului, cu investigații din cele mai moderne: de laborator, electrocardiografice, ecografice, electroencefalografice. La prima vedere, ar părea că laboratoarele înființate în strada Visarion lucrează separat. Este doar o părere, repede de spulberată de discuțiile cu medici, biochimisti, fizicieni, matematicieni, psihologi, ingineri, oameni de specialități diferite care au făcut efortul de a depăși granițele cunoașterii lor, de a înțelege funcționalitatea organismului uman din unghiuri de vedere cu totul noi pentru fiecare dintre ei. Înainte de a folosi ecograf, scintigraf, termograf ori computerul, trebuie să știi, indiferent care-ți este specialitatea, cît mai multe despre ac, punct și meridian. Fiecare specialist al colectivului și-a propus să privească

ratorul de acupunctură, ar mai trebui adăugat un volum zecilor de cărți ce s-au scris din antichitate pînă în zilele noastre despre acupunctură. Nici spațiul tipografic, nici cunoștințele personale nu permit așa ceva. Și pentru că din ce în ce mai multe profesii apelează la serviciile minții ordonate a calculatorului, nu vedem nici un motiv pentru care reporterul n-ar putea proceda la fel. În Sala calculatoarelor, inginerul Neculai Paraschiv își prezintă sintetizat, pe baza unor fișe, realizările entuziaștilor informaticieni de la Centrul de calcul al Centralei de automatizări — INFA, care lucrează la un amplu program de cercetare reprezentînd prima încercare de monitorizare și automatizare a diagnosticului în medicina asiatică realizat în Europa. Tînînd cont că punctele de acupunctură sînt în număr de 365, ce pot fi luate cîte două sau mai multe, rezultă un număr de combinații terapeutice pe care doar mintea calculatorului le poate reține după programul făcut de mintea omului. Informaticienii s-au apucat să întocmească fișa fiecărui punct, punînd în evidență localizarea, indicațiile și

specificul terapiei extrem orientale, pentru ca, în final, aceste plante să aducă un real folos în tratament. În cadrul iridologiei se analizează părțile componente ale fiecărui ochi: pupila, iris, caracteristici ale acestora — relief, culoare, semne organice ale irisului, permițînd obținerea unor prețioase informații în legătură cu posibilele tulburări ale organismului uman. Adeverată „oglină genetică”, irisul reflectă punctele slabe ale organismului, în relație directă cu manifestările patologice ale organelor și funcțiunile acestora. Cabinetul de biochimie, hematologie și imunologie, pe lîngă preocupările cotidiene de precizare și confirmare a diagnosticului, a inițiat un plan de cercetare privind studiul unei enzime Ceruloplasmina, cu mari implicații în suprasolicite psihofizică. S-a constatat că prin acupunctură poate fi modificată, în sensul normalizării ei. Laboratorul de biofizică, cercetătorul Ioan Mamulaș cu deosebire, este adîncit într-o serie de căutări ce pornește de la electronografie, metoda românească derivată din tehnica fotografiei „Kirlian”, permițînd înregistrarea pe peliculă a unor imagini de bioelec-

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Alte file din epopeea zborului

Am depănat în două articole succesive, din 15 și 22 aprilie 1988, realizările din numai trei ani ai glorioasei epopei a aeronauticii românești (1908—1910), mărturie a nivelului înalt la care s-a ridicat creația noastră tehnică în trecut, într-un domeniu de avangardă. Ne vom opri acum, tot cu titlu exemplificativ, asupra altor trei ani, și anume: 1927, 1928 și 1929.

Sîntem deci în 1927. Este anul în care pe plan mondial asistăm la evenimente importante. Astfel, în luna mai, pilotul american Charles Lindbergh traversează în premieră Atlanticul, decolînd de la New York și aterizînd la Paris. Și tot acesta este anul în care România, considerată o citadelă a progresului aeronautic, este vizitată de Louis Blériot, cel care în 1909 traversase, pe un monoplan construit de el, Canalul Mîneci.

În ce privește performanțele românești, ele sînt demne de toată atenția. În luna august a aceluiași an, căpitanul aviator Romeo Popescu (brevetat ca aviator în 1919), stabilește recordul de înălțime al României, atîngînd 9403 m, nu departe de recordul mondial — 11 700 m. Să amintim că în același an George Valentin Bibescu este ales vicepreședinte al Federației Aeronautice Internaționale (în 1930 va deveni

președinte al ei). Anul este fecund și pentru aerodinamicianul-aufodidact Ion Stroescu. El obține în 1927 două brevete, pentru un dispozitiv destinat „intensificării sustentăției prin mîntuirea depresiunii dorsale a aripilor de avion” (nr. 13 677) și un altul pentru „un dispozitiv rigid de canalizare a fluxurilor aeriene” (nr. 13 678). Aceasta se întîmpla la doi ani după ce Ion Stroescu fusese premiat în 1925 de Academia Română pentru lucrarea sa *Noi perspective în aerodinamica avionului*; tot în 1925, construise, în sala de gimnastică a liceului unde era profesor la Rimnicu Sărat, prima suflerie aerodinamică din România (un tunel de lemn, unde curenții circula cu viteze variabile); colegi invizibili și iresponsabili au sfîrșit cu topoarele instalația, poreclită în deridare „butoiul lui Stroescu”. Ulterior, inginerul și perseverentul inventator a devenit un specialist de renume european, deținător a numeroase brevete.

Un original planor biplan — M2 — este construit, tot în 1927, de către inginerul Radu Adrian Manicatlă, fiul cunoscutului medic pediatru Mihail Manicatlă; planorul a fost experimentat cu bune rezultate la Sinaia, pe cînd inventatorul avea... 15 ani, în cadrul „Primului concurs de aeromodels

și planoare.” (În total, R. Manicatlă a conceput și construit 25 tipuri de avioane, din care după 1944 s-au fabricat în serie mai bine de 400 exemplare). Să încheiem bilanțul (incomplet, desigur) al anului 1927 arătînd că atunci își deschide porțile Școala de perfecționare a piloților de la Buzău și se înființează Secția de Aerofotogrametrie în cadrul Direcției superioare a aeronauticii.

Ajungem astfel la anul 1928. Un eveniment în învățămîntul tehnic: este creat *învățămîntul superior aeronautic în cadrul Școlii Politehnice*, primul titular de curs fiind viitorul academician Elie Carafoli care în același an devine directorul Industriei Aeronautice Române — cunoscută mai ales prin inițialele I.A.R. După cum ne asigură tratatul *Istoria Aviației Române* (1984), în 1928 Ion Stroescu, deja amintit, devine colaborator al profesorului E. Carafoli, începe construirea, la Politehnică, a celei mai moderne suflerii aerodinamice din sud-estul Europei (terminată în 1930).

Și o performanță de zbor: trei entuziaști ai aeronauticii, căpitanul Traian Burduloiu, locotenentul Gheorghe Iacobescu și ziaristul Mihail Negru efectuează un memorabil „raid al capitalelor”, de răsunet european. Tot în 1928, un moment eroic: căpitanul Gheorghe Bănculescu, cel dintîi pilot din lume care a zburat cu proteze la ambele picioare, se plasează pe locul întâi la un concurs aviatic internațional de la Băneasa.

În același an, se deschide o interesantă școală la Tecuci: este destinată inițierii și perfecționării în zborul de noap-

te. Tot atunci, la Societatea pentru exploatare tehnice (S.E.T.) din București, devenită după scurt timp fabrică de construcție și reparație a avioanelor, se realizează un original avion-scoală, denumit S.E.T.-3, creația inginerilor Grigore Zamfirescu și Dumitru Baziliu. Și pentru a confirma încă o dată interesul nedezmîntit al publicului și specialiștilor pentru aeronautică, ia naștere „Cercul aerotehnic București”.

Iată-ne în anul 1929. În mai multe centre din țară, printre care Lugoj și Codlea, se înființează centre de planorism, care atrag mulți tineri, ca astăzi mirajul deltaplanului. Primim și o vizită ilustră: o escadră italiană, alcătuită din 35 hidroavioane, amerizează în portul Constanța.

În S.U.A. inginerul inventator George Fernie realizează cel mai original dintre avioanele sale, „Fernie IX”, experimentat la 29 septembrie 1929, pe aerodromul Roosevelt Field. Agenția de presă „Rador” transmitea: „Peste 100 de aviatori asistau sceptici, îndoiindu-se că bizarul tandem bi-aparat va părăsi pămîntul. Ei s-au arătat însă foarte entuziaști cînd Fernie a pornit, evoluînd într-un zbor perfect” (aparatul cuprindea numeroase inovații, printre care un „tandem de planuri”, adică un plan obișnuit, prins în corpul aparatului și un plan mai mic, fixat în partea din față a fuselajului); presa americană considera avionul „unic în concepția sa”, iar Fernie a fost supranumit „un Lindbergh al României”. Aviatorul român proiectase și un raid fără escală New York — București, dar a decedat prematur, la 37

de ani, într-un accident de avion, cînd unul din motoarele aparatului său a explodat în aer. Anul 1929 este și anul în care pionierul astronauticii, transilvăneanul Hermann Oberth, publică volumul său *Wege zur Raumschiffahrt* (Căi spre navigația spațială), tradus apoi în numeroase limbi ale lumii.

Să încheiem cu o nouă performanță românească de nivel mondial. În august și octombrie 1929 este experimentată, cu succes deplin la București și apoi la Paris, cea dintîi celulă parasută (cabină eșapabilă) din lume, menită să salveze pasagerii unui avion aflat în primejdie (scaunul fiecărui pasager este cuplat în cabină cu o parasută proprie și un sistem de ejectare pentru caz de accident). Inventatorul este Anastase Dragomir, care în anul următor (1930) a și obținut brevetul corespunzător; abia în 1938 un brevet similar a fost acordat și italianului G. Gabrielli. Invenția aceasta salvatoare de vieți nu s-a aplicat încă, companiile aeriene socotindu-o prea „costisitoare” (!). Abia astăzi este introdusă (fără menționarea paternității lui A. Dragomir), la aparatele de luptă supersonice, unde scaunul ejectabil a salvat multe vieți de piloți. Nimic nu e prea scump cînd e vorba de bugetele militare ale marilor puteri ale planetei...

I. M. ȘTEFAN

Erată. În articolul nostru consacrat Sonicității (1 iulie 1988), la coloana ultimă, rd. 8—10 de sus, a apărut „transmiterea cunoașterii științifice în vibrații sonice”, în loc de „transmiterea căldurii la distanță prin vibrații sonice”, cum figura în manuscris.

0 şansă generoasă pentru viitoarele orașe: energiile neconvenționale

dar proiectanții trebuie să apeleze mai hotărât la soluțiile viitorului

Omul a redescoperit energiile neconvenționale abia cînd a înțeles — cam târziu ce-i drept — că rezervele de hidrocarburi și combustibili solizi ale planetei se apropie de sfîrșit. E adevărat, la început a fost supraestimat aportul acestor resurse potențiale, conversia s-a dovedit sub așteptări, dar cercetătorii nu s-au descurajat continuînd să perfecționeze captatoarele solare, turbinele de vînt, instalațiile pentru valorificarea apelor termale și cele de obținere a biogazului. În țări ca S.U.A. și Japonia, energiile neconvenționale contribuie într-un procent apreciabil la echilibrarea balanței energetice. Succese remarcabile au fost dobîndite și în România, unde, de altfel, cercetările de profil au debutat aproape concomitent cu cele din marile țări industrializate. În mii de apartamente, pe litoral, la Timișoara, în Capitală și în alte locuri, apa caldă este un dar gratuit al Soarelui, energia acestuia fiind folosită constant și în diverse unități industriale. Există deopotrivă un program de lungă durată dedicat utilizării forței vîntului, apa geotermală este și ea o prezență permanentă în multe locuințe, iar biogazul aduce inestimabile servicii în special omului de la țară.

Această realitate de fapt ne-a îndemnat să ne punem următoarea întrebare: în ce măsură, în cadrul amplului program revoluționar de remodelare urbanistică a satelor și comunelor noastre, energeticienii au consimțit să întindă o mînă de ajutor proiectanților și constructorilor de locuințe, astfel încît viitorii locatari să beneficieze și de o energie ieftină, ușor de obținut prin mijlocirea Soarelui, vîntului, izvoarelor termale și biogazului.

Ei bine, cerind informații din partea Comitetului Național pentru Știință și Tehnologie, am aflat cu bucurie că numeroși specialiști au ținut nu numai să anticipeze conceptual asemenea instalații de produs energie, ci și să ofere deja soluții concrete. Am mai fost înștiințat însă că, din păcate, constructorii nu s-au arătat în toate ocaziile la fel de încințați de aceste perspective. Vom avea de data aceasta în vedere numai soluțiile propuse pentru valorificarea energiei solare și a biogazului.

Satul a fost întotdeauna un leagăn de soare

Pe lângă importanța lor mereu de înflorire a satului și traiului tîrînilor, centrele agro-industriale au la bază o concepție modernă și de mare complexitate. Tocmai de aceea, din viața lor nu pot lipsi economicele energii neconvenționale și, în special, cea solară. Din totdeauna satul românesc a fost un leagăn de soare care a cîntat grîndele, a pîrîit merele, a încălzit apa din copale pentru scîldatul pruncilor. Acum, cînd lumea a învățat să stoarcă eficient energie din razele lui, aceste noi entități de civilizație rurală trebuie să fie în măsură să gospodărească kilocaloriile pe care natura le oferă gratis. Cercetătorii de la INCERC și proiectanții de la Institutul de Proiectare pentru Construcții Tipizate — I.P.C.T. sub coordonarea Comitetului Național pentru Știință și Tehnologie și a Institutului Central de Cercetare, Proiectare și Directivare în Construcții au pus la punct o serie de soluții tehnice pentru utilizarea energiei astrului zilei atât pentru prepararea apei calde menajere cît și pentru încălzirea clădirilor.

Centrul agroindustrial cu clădirile lui alcătuite din parter și unu sau două etaje reprezintă locul unde se pot pune în evidență cel mai bine avantajele oferite de unitățile solare de preparare a apei calde pentru consum, spune inginerul Gheorghe Savapol. O instalație deservește un singur apartament și este întretinută chiar de beneficiarul ei fără să mai fie necesare puncte termice comune. Ea este deosebit de simplă și se compune din 2 captatori tip registru fabricați la Alexandria, două conducte care se racordează la instalația clasică de apă caldă și un rezervor deschis de 300 de litri, puțin mai mare decît un butoi, ce se plasează în pod. Funcționează pe principiul termosifonului fără nici o pompă consumatoare de energie. Cei doi captatori se montează pe șarpantă în dreptul apartamentului respectiv. Dintr-o socotecală simplă se poate trage concluzia că 12 panouri aferente celor 6 apartamente dintr-o construcție parter plus două etaje pot fi amplasate pe o singură latură a acoperișului și anume cea spre sud, sud-est sau sud-vest favorabile incidenței razelor de soare. Tot aici se află și o mică pasarelă pentru întretinerea captatorilor, operație de altfel foarte simplă, constînd dintr-o aerisire o dată pe sezon, golirea de apă în preajma iernii și spălarea lor din cînd în cînd. Ei se pot monta chiar pe parapetul balconului, pe acoperișul anexelor gospodărești sau chiar în curte. Instalația costă puțin și se amortizează în 10 ani din economiile de combustibili.

O miniunitate energetică, o jucărie, ce se poate schița din câteva trăsături de contouri, care produce kilocalorii neconsumînd nimic. Face treabă invers proporțională cu simplitatea ei. Într-o zi insorită poate furniza 300 de litri de apă caldă la 45 de grade și asta din aprilie pînă la sfîrșitul lui septembrie. Smuigînd energie calorică din razele de soare, ea economisește pentru un apartament 230 de kilograme de combustibil convențional pe an adică echivalentul unui metru cub de lemn sau a 1,5 mc de lignit. O familie are astfel asigurat de la soare un confort necesar fără decontul prețios în combustibil. Cu toate aceste avantaje, în cadrul sistematizării comunelor din Sectorul Agricol Ilfov nu s-au montat încăieri astfel de instalații solare. Implementarea lor parcă se desfășoară cu firea de mină trasă. Unii specialiști manifestă o prudență exagerată și au rețineri în fața generalizării acestei experiențe pe care numeroși țărani și-au grefat-o deja în gospodăriile lor din proprie inițiativă. INCERC-ul și IPCT-ul pun la dispoziție proiecte tipizate și detalii de amplasare a captatorilor pe șarpante. Bine înțeles că, o montare a lor mai atentă de către constructori ar preîntîmpina spargerea țiglelor și alte inconveniente care oricum nu pot constitui piedici în calea apei calde via soare ce va curge aproape 3 anotimpuri în noile locuințe ale satului. Există condiții ca viitoarele centre agroindustriale să stea cu fruntea sus în fața marilor cartiere din Băneasa și din Timișoara care deja au contracte cu soarele pe tema energiilor neconvenționale.

Dar gîndirea solarilor de la INCERC și IPCT nu s-a oprit aici, ci a avut ambiții mai mari. După cîțiva ani de calcule, schițe și proiecte, ei au realizat o așa-zisă casă solară care prin soluțiile constructive adoptate este ea însăși un foarte bun receptor al energiei razelor de soare în vederea încălzirii spațiilor de locuit în sezonul rece. Arhitectul Adrian Cristescu ne demonstrează cum o clădire parter cu una sau două etaje poate deveni un fel de captator solar de mari dimensiuni: „Fațada expusă spre soare este dotată cu vitraje duble, cu alte cuvinte, o latură a clădirii mai are un perete suplimentar din sticlă care creează un spațiu de seră tehnologic unde energia provenită din radiația solară se transformă în căldură și se cedează încălzitorilor de locuit. Efectul de seră permite astfel încălzirea supraîncălzirii pereților luminați de soare, deci direct a apartamentelor. Acest sistem pasiv, căci nu are nevoie de pompe și ventilatoare, îndeplinește funcțiile multiple de captare a ra-

diațiilor solare, conversia lor în căldură, stocarea ei și distribuția la consumatori. El cooperează cu încălzirea clasică funcționînd cu pondere mare primăvara și toamna. Pentru ca această căldură obținută atât de simplu să fie împiedicată să se disipeze înapoi în natură trebuie îmbunătățită protecția termică a clădirii prin unele măsuri necostisitoare cum ar fi: încă o foaie de geam la ferestre, etanșarea rosturilor din tîmplărie, utilizarea unor materiale termoizolante eficiente (vată minerală) și o configurație volumetrică a ansamblului astfel ca suprafața elementelor exterioare să fie cît mai mică. Camerele de locuit vor fi dispuse spre părțile captatori, iar bucătăria, camera, baia spre zona nemîngîiată de soare, ele constituind astfel și un tampon între dormitoare și latura mai rece a clădirii. Bine înțeles că în dispunerea în ansambluri a acestor

atit de scumpi și prețioși. Sistemul poate fi aplicat cu succes și la clădirile industriale mici, la școli, grădinițe etc.”.

Din păcate, deși citeva modele funcționează iar proiectele de execuție așteaptă în rafturi, nici casele solare nu și-au găsit încă loc în peisajul nou al comunelor noastre.

Biogazul o sursă energetică mereu prezentă și mereu uitată

Despre biogaz a fost vorba nu o dată în aceste pagini, dar apreciem că azi, mai mult ca oricînd, problema revine în actualitate, deoarece această sursă ieftină de combustibil ar putea fi de un mare folos în economia localităților rurale supuse, cum se știe, unui amplu proces de reconstrucție socio-edilitară. Doi specialiști în materie, inginerii

centrale agroindustriale vor fi deschizătoarele de drum spre viitoarea civilizație a satului românesc. Ele trebuie să se afle și în primele rînduri ale strategiei energetice care este mereu o problemă la ordinea zilei.

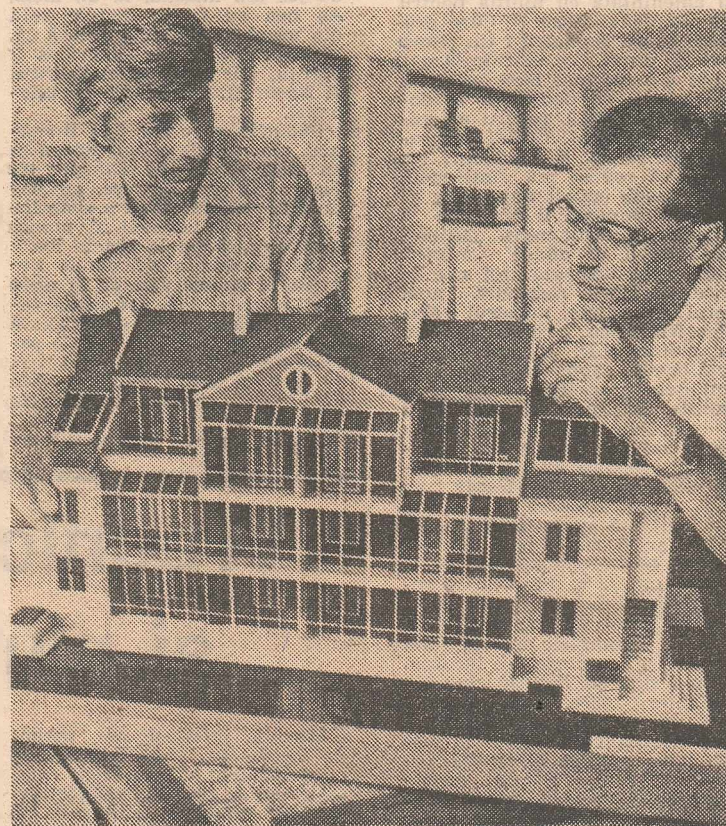
cantități suplimentare de gaz combustibil, 23 metri cubi și, respectiv 47 metri cubi la cele două instalații de capacitate mijlocie.

Interlocutorii noștri ne-au reamintit, totodată, un lucru foarte important: dejecțiile animale, sursa principală pentru obținerea biogazului, nu se depreciază prin fermentare, ci, dimpotrivă, acest proces chimic face să dispară microorganismele dăunătoare, îmbogățind nămolurile rezultate cu azot și potasiu. Cu alte cuvinte, instalația realizează și o îmbunătățire a calității îngrășămintului natural.

Vorbindu-se despre acestea, gazdele noastre ne-au invitat să ne aruncăm ochii și în dosarul „fișelor de constatare”, documente întocmite cu prilejul controalelor de verificare desfășurate la fața locului. Scriptele poartă, cum se obișnuiește, semnăturile proiectantului și beneficiarului, dar din păcate ele nu oferă o imagine globală pe măsura așteptărilor. În foarte multe localități, instalațiile au funcționat cu intermitență, iar aceasta nu din lipsă de materie primă, ci din lipsă de interes și simț gospodăresc. Pentru unii e mai simplu și mai ușor să recurgă la energia din rețea, la centrala de imbuteliere a aragazului, sau la combustibilii clasici. În toate aceste cazuri, pentru alimentarea și evacuarea cuvelor de fermentare, ar fi fost necesară prezența unui ingrijitor, dar acesta, se pare, este „greu” de găsit. Comentariile sînt de prisos. E locul de asemenea să amintim că, acolo unde există mari complexe zootehnice, se pot amenaja chiar și instalații industriale de biogaz. Asemenea veritabile unități energetice există deja în mai multe locuri din țară. Iată citeva exemple: La Ioșia (județul Bihor) funcționează în apropierea unei ferme pentru creșterea porcilor o instalație cu un fermentator de 1400 metri cubi. La Sântăul Mic, în același județ, a fost construită o instalație cu capacitate de 2000 metri cubi (care aici furnizează curent electric). La I.A.S. Săscut, există o instalație de 1400 metri cubi, iar în comuna Tinca din Bihor, două fermentatoare, fiecare de cite 3000 de metri cubi. Să ne oprim puțin la acest din urmă exemplu. Cu o asemenea instalație (deci de 6000 metri cubi) se poate obține zilnic o producție netă de 8600 metri cubi de metan, mai mult decît suficientă pentru a alimenta cu energie calorică piteile de aragaz într-o localitate cu 2000 de locuințe, considerînd că în fiecare gospodărie va funcționa, timp de 10 ore, un aragaz cu 2 ochiuri.

Intr-o precedentă relatare, intitulată „Să apărăm sănătatea pămîntului”, am arătat cum nu puține ferme zootehnice depozitează la întîmplare dejecțiile animale poluînd solul și atmosfera, fără să întreprindă măsurile necesare pentru transformarea gunoierului de grajd în îngrășămint agricol de bună calitate și pe această cale să obțină și însemnate cantități de biogaz.

Concluzia interlocutorilor noștri, care nu poate fi decît și cea a bunului gospodar, ne îndeamnă să reconsiderăm această resursă potențială de energie, ieftină și ușor de produs. De la caz la caz, alături de celelalte izvoare de energie, biogazul poate contribui la ieftinirea vieții și sporirea confortului în noile locuințe din satele și comunele noastre.

Fotografie de ELENA GHERA

construcții trebuie avut în vedere ca ele să aibă o orientare favorabilă față de soare și să nu se umbrească între ele.”.

De altfel, aceste case ale soarelui nu fac decît să continue tradiția arhitecturii vechi rurale, căci țărănul a intuit „mina caldă de ajutor” ce i-o oferă soarele construindu-și locuința cu prispă și geamlic, cu acele verande cu flori care utilizau de fapt efectul de seră. Avantajele? „Această încălzire a incintelor de locuit și cu ajutorul energiei solare conduce la o economie de combustibil de 30-40%, spune inginerul Dan Constantinescu. Costul unui apartament astfel conceput crește doar cu circa 10% dar amortizarea lui se face rapid, în 8 ani, din reducerea consumului de energii clasice. Printr-o construcție simplă se obține un plus de confort din kilocaloriile oferite gratis de soare pe care trebuie doar să știm să le gospodărim. Casa solară din curtea INCERC-ului și clădirile parter cu un etaj construite ca receptori solari în Balotești și Medgidia au condus la rezultate bune și constituie o experiență reușită. De altfel, în Franța, Japonia, S.U.A., China, etc. sînt milioane de astfel de locuințe. Modelul casei solare românești a fost deosebit de apreciat de specialiștii americani prezenți la seminarul științific privind problemele energiei, ei avînd cuvinte de laudă la adresa soluțiilor tehnice adoptate. Dacă acestor clădiri li se atașează și captatorii pentru producerea apei calde, ele devin adevărate unități de folosire economică a energiei neconvenționale, obținîndu-se o reducere importantă a consumului de combustibili clasici

Vasile Nicolici și Alexandru Grigoriu de la Institutul de chimie alimentară din București, au ținut să ne înfățișeze citeva instalații realizate în acest scop, îndeosebi pe cele cu volume de fermentare de 5, 10, 25 și 50 metri cubi, proiectate și omologate de amintitul institut. O asemenea instalație este extrem de simplă, fiind alcătuită dintr-o cuvă cilindrică pentru fermentație (cu partea de jos îngropată în pămînt). Ea mai conține un „preaplin” pentru evacuarea automată a nămolului fermentat. Proiectanții au gîndit-o astfel încît pentru construcția ei să se recurgă la materiale locale în special pentru termoizolația cuvei de fermentare.

În țară, la ora actuală, se află amplasate aproximativ 4000 de asemenea instalații, cele mai multe în județele Olt (peste o mie bucăți) și Bihor (circa 400). Iată și indicii de conversie: la o instalație de 5 metri cubi se obțin zilnic 1,6 metri cubi de biogaz iar la cea de 10 metri cubi, 3,2 metri cubi biogaz (suficient pentru a face să funcționeze, timp de 4-5 ore, arzătorul unei plite de aragaz). Instalațiile de mai mare capacitate, cum sînt cele de 25 și 50 metri cubi, își sporesc sensibilitatea deoarece proiectantul a prevăzut de data aceasta incorporarea unui cazan cu ajutorul căruia se încălzește materia primă aflată în cuva de fermentare, obținîndu-se deopotrivă și apă caldă. În felul acesta, prin potențarea procesului de fermentație metanogenă, se realizează

Respectul se câștigă numai prin respect

Comertul, prestările de servicii și alimentația publică sînt, fără îndoială, unele dintre cele mai dezbătute probleme ale rubricilor cetățenești ale presei. Fiecare, veți spune. Le vom înțeli — nu știu dacă s-a efectuat vreun studiu sociologic în acest sens, dar dacă el există, cu siguranță va certifica faptul — și în capul listei celor mai frecvente subiecte ale discuțiilor particulare. Și iarăși nu gresim afirmînd că cel mai adesea cei ce atacă subiectul o fac adeseori de pe poziția critică a solicitatorului nemulțumit.

Un asemenea interes general, chiar și de pe poziția arătată, a devenit, firesc, un factor motor în ridicarea calității muncii în cele trei domenii de activitate vital implicate în existența noastră cotidiană.

Există, totuși, încă un aspect al problemei, ce apare imediat ce o privești din alt unghi. Din unghiul celui alt, nu al tău, solicitator exigent și veșnic nemulțumit, ci al lor, al celor care te servesc și care, ei înșiși, știu că munca lor se cere continuu perfecționată, că este încă foarte mult loc pentru mai bine. Vorbim tot timpul despre nevoia — reală — a unui comerț, a unor servicii, a unei alimentații publice moderne, despre importanța unei serviri prompte, amabile. La nivelul fiecărei întreprinderi ai cărei lucrători au contact direct cu publicul funcționează, de ani de zile, cursuri de perfecționare în care cunoștințele strict profesionale sînt dublate de prelegeri și seminarii avînd drept temă ținută și atitudine ce se impun lucrătorilor în relațiile cu solicitatorii. Și trebuie s-o recunoaștem, tot mai des înțilim, printre cei cărora ne adresăm, persoane amabile, a căror competență e însoțită de maniere elegante, de un suris, de un sfat care ne ușurează opțiunea.

Am răsfoit cîteva zeci de condici de sugestii și reclamații. Fără a avea cifra lor exactă, numărul reclamațiilor depășea cu mult pe cel al cuvintelor de felicitare sau de mulțumire, chiar și în unități în care acest din urmă erau deplin meritate. Mi-au revenit în minte, odată cu această constatare, cuvintele unui specialist al cooperativei „Radioprogres” rostite într-o adunare a oamenilor muncii în care se dezbătea calitatea reparațiilor asigurate de cooperativă: „întilnim, nu ra-reori, situații în care înainte de a repara radioul sau televizorul clientului, ar trebui să putem repara, măcar parțial, atitudinea sa față de noi, față de munca noastră”. Trebuie să adaug că era vorba despre unul dintre cei mai corecți și amabili angajați ai cooperativei.

Mi-am reamintit cuvintele sale asistînd la cîteva scene petrecute în diverse unități din Capitală în această vară. Le-am reprodus întrebîndu-mă de cite ori autorii lor principali își vor fi pus iscălitura sub însemnări critice în condici de sugestii și reclamații.

Magazinul de confecții, tricotaje, încălțăminte din Bd. 1 Mai. În raionul de confecții pentru femei îmi atrag atenția două persoane îmbrăcate modern, cu gust, care probează metodic, cu o răbdare de invidiat, fiecare model de rochie, jachetă, compleu, fustă ce se află pe umeraș în sala de autoservire. Vinzătoarea le urmează atentă, îndatoritoare. Se hotărăsc să încerce și cîteva perechi de pantaloni. Într-un tirziu, cum magazinul se aglomerase, sînt întrebate dacă doresc să și cumpere ceva. Indignate, se adresează sefei de raion, Sabina Constantin. cerînd și condica de reclamații. Au fost jignite, pretînd, bătute de neseriozitate, și ele nu permit așa ceva. Tonul protestului urcă mereu. Urmează o adevărată „lecție” împotrivă de comerț civilizată, încheiată deci și fără drept de replică: „Aveți datorie să ne serviți, de aia sînteți plătiți, iar noi avem dreptul să probăm și toată marea din magazin, dacă avem chef”.

Restaurantul „Carul cu bere”, renovat, oferă consumatorului o ambianță elegantă, discretă, relaxantă. La mese, lumea discută pe un ton ce la nivelul sălii se transformă în murmur, fie-

care înțelegînd să respecte liniștea celui de alături. La o masă, însă, se instalează un grup de bărbați a căror discuție riscă să se transforme într-o adevărată înfruntare. Șeful unității, Constantin Florea, îi roagă să nu-i deranjeze pe ceilalți consumatori, să păstreze o atitudine decentă sau să părăsească unitatea. În sfîrșit, lucrurile par a se liniști. Continuă, însă, să răsune comentariile: „La uită-te la el, parcă ar fi patron, să ne spună nouă cum să ne purtăm!”

Unitatea 26 „Radioprogres”, 2 iunie, ora 20.15, puțin înaintea închiderii, V.D. din Bd. Moghioros, înmînează operatoarei Mihaela Luca 261,50 lei. „Este de-a dreptul revoltată”, spune. Nu mă așteptam la o astfel de comportare din partea dumneavoastră. Vă credeam un colectiv serios. Altă dată mă voi adresa altei unități. Cum este posibil să fii deranjată acasă și amenințată cu miliția pentru un asemenea fleac?” Care era, însă, cauza supărării? Cu cîteva zile în urmă, mai exact în 29 mai, unul din cei mai buni lucrători ai unității se deplasase la domiciliul lui V.D. pentru a-i repara televizorul. Costul reparației, 261,50 lei. N-am bani, i-a spus, vă rog să mă înțelegeți, promit sub cuvînt de onoare că miine dimineață îl aduc. Și a semnat în acest sens. „Miine”, sună că îi va aduce „miine”, după care urmează trei zile în care lucrătorul respectiv, apoi șeful de unitate, maestrul Marius Niculescu, o sună continuu la telefon. V.D. este rugată, atenționată, apoi anunțată că unitatea va apela la organele de miliție. Relatarea cazului n-ar fi completă dacă n-am adăuga că în anii trecuți alți doi lucrători ai aceleiași unități avuseseră exact aceeași problemă cu V.D. Avea dreptate, sîraca, să fie supărată pe colectiv, care firesc ar fi să-i mulțumească pentru generozitatea de a nu fi consemnat și în condica de reclamații felul în care s-a comportat față de un client serios (!)

Reale, exemple nu sînt, din păcate, și singulare. Le întilnim încă destul de des în multiple variante, toate, însă, pîrlînd, declarată sau numai implicită, convingerea că toate drepturile din lume aparțin clientului, că singura deviză valabilă în comerț este „clientul nostru, stăpînul nostru”. Să fie oare chiar așa? Respectul poate funcționa într-un singur sens? Am învățat perfect, lecția „vinzătorul trebuie să aibă față de client o atitudine civilizată, respectuoasă”. E timpul să le atragem atenția celor care încă mai uită, că și reciproca este la fel de valabilă, pentru că, se știe de cînd lumea, respectul numai prin respect se câștigă.

ROXANA PAICU ■

După o absență de o lună din țară, după ce am văzut în lume orașe a căror frumusețe nu poate fi pusă la îndoială, de la Borș la București, privesc însetat trecători, case, pămînt, cer, ascult zgomotele vieții românești, inconfundabile.

E minunat! Dorul de casă nu-mi schimbă perspectiva, nu-mi dilată, cituși de puțin, cuvintele. Obiectiv, matematic, totul este încărcat de siguranță și poezie, de adevăr și trăire autentică.

La Oradea, multe elemente noi, de civilizație, de gospodărire statornică, așezată, care-i stau alit de bine... Centrul s-a împințit cu spații comerciale, care sînt reprezentarea, la scară, a valorilor industriale din oraș și țară.

Mirosul anunță, înainte să apară în cîmpul vizual, holdele. Zeci de oameni se pierd în grandoarea peisajului arămiu. Nici celei mai grăbite priviri nu-i scapă disciplina gesturilor, statornicia tradițională a meseriei de agricultor, care se sprijină azi pe tehnică modernă a lucrării cîmpului. Casele din satele și comunele din Bihor, înalte cu cite un etaj, au, toate, pridvoarele colorate cu flori, vită de vie, blide de lut afîrnate pe stîlpi. La ora amurgului, cîrezile de vaci opresc circulația pe șosele. Nimeni nu se supără, nu claxonează. Orășenca s-ar da jos din mașină, la un muls. Aș bea cu nesaț laptele cald din vasul de lut. Sint sigură că, la orice poartă m-aș opri aș fi poftită, dar se lasă întinerul și, Bucureștiul e la 500 de kilometri.

Pădurile, care fac fala României, sînt drepte și mlădioase ca un tînăr la 18 ani. Dinspre ele vine aerul tare și rece, iar pădurarii ostensiți, după o zi în trecere cu kilometri și munca grea, reintră pe la casele lor.

Mă gîndesc la Toledo, la Veneția, la Amsterdam ca la niște cărți poștale. Aici pot atinge totul, pot să mă culc în iarbă, să mă așez pe bancă la poarta săteanului fără să fii avertizată de nici un anunț sec, cu care nu-i de glumit, „domeniu privat”.

Plouă, nu alit de tumultuos

cum cer respirațiile noastre fierbinți și gradele încinse ale termometrului... Tărîncile, copile sau bunici, brodează, la porți, neasemuite fețe de masă, fără să le pese de răpălna de vară. Întinse pe frînghii, „expozițiile” lor sînt acoperite cu folii de plastic.

De la Oradea pînă la Cluj-Napoca este un spectacol unic. Miinile cusătoarelor aleargă pe pinza fină și, la fel de fără odihnă, se rostogolesc cuvintele lor despre vecini, despre evenimente din sat.

În Cluj-Napoca era să mă ră-tăcesc prin cartierul nou din

În miez de vară...

Mănăstur, un imens șantier în care sînt alături schele și clădiri finisate. Tot alături, într-o simbioză perfectă, la unele etaje se aranjau perdelele, pe unele scări se căutau noile adrese, din camioane se descărca mobila, cu grijă împachetată. Nu-mai prezenta „muntelui” cu reziduuri de la construcții, din mijlocul acestui cartier, m-a nedumerit. Într-un oraș, atît de riguros în ordine, curățenie, interes pentru detaliul arhitectonic, cîteva basculante ar curățî locul într-o după-amiază?!

Valea Oltului, la ingineria dintre zi și noapte, capătă proporții de basm. Aburii se înalțau ca o perdea... Sălbăticia creștelor și perfecționările tehnice, aduse la zi prin fortarea apei să producă energie electrică, podurile măiestre care traversează, din loc în loc, Oltul, mantiile de sîrmă, aruncate ca o hlamidă peste munți, pentru a le opri eroziunea, totul este

gigantic, este munca omului și natura i s-a supus.

Calimăneștiul e transformat într-un imens bulevard. Lume multă în concediu, la tratament, în sanatorii și case de odihnă. Plimbarea turistică, hoinărele pentru cumpărarea acelor nimicuri, trimiterea de gînduri bune prin ilustrate și nelipsitul pahar cu ape din izvoarele care refac stomacul, ficatul, sînt preocupările senine, așteptate și gustate, după un an de activitate.

Piteștiul mi s-a înfățișat iar ca o cetate a petrochimiei. N-am trecut pe lîngă fabrica de autoturisme, dar strada era o defilare de Dacii, unele supraetajate, cum pleaseră pregătite pentru lungul lor drum de sute de mii de kilometri, prin lumea largă. Piteștiul, un oraș al formulelor chimice, al matematicii, al mecanicii, este și o grădină botanică. Nici o floare nu se mișcă de la locul ei, își trăiește viața, cită o are, pe tulpină, îngrijită, admirată. Nu amenziile îi sperie pe piteșteni, civismul e intrat adînc în ființa lor.

Autostrada, complet refăcută, ușurează mersul în viteză, reglementar al mașinii, reducînd cu fiecare kilometru distanța de casă, micșorînd neastîmpărul inimii, punînd o surdină dorului. Bucureștiul e capitala sufletului meu. Nu compar, nu judec, ci simt. Acasă ești numai pe teritoriul unde dînd bună-zua ți se răspunde la fel, unde mîntea și brațele se pun de acord într-o simfonie pe care o compui și o ascuți alături de alte milioane de suflete.

În miez de vară, cînd grîul se pîrguiește, cînd pămîntul e prea plin de seve și cite ne poate dărui, un drum din nordul către sudul țării e nu numai tonic, ci și dătător de orizonturi. Geografia economică, studiul moralei, analiza hîrniciei, starea de spirit, dorințele și nădejile noastre îmbracă forme simple, de fiecare zi, pe care le „citim” ușor cu puterile modeste ale fiecăruia. România pitorescă e legată de numele lui Vlahuță. România anilor 1990 se leagă de numele tuturor.

CARMEN DUMITRESCU ■

Vrednici urmași ai plutașilor

Discuția începuse pe peron, de vreme ce, abia instalați în compartiment, îl și aud pe unul dintre cei doi călători urcați la Buhuși, adresîndu-se tovarășului de drum. „Îl știu de pe timpul cînd lucra la Săvineșii. Îi tare muncitor s-are mină de gospodar. D-apoi se vede, confirmă celălalt, că numai în cîteva luni de cînd îi primar la Piatra, o și remediat gîturirea ceia de drum din fața muzeului și or lărgit și podul. Am dat și eu o mină de ajutor la refacerea spațiului verde, reia primul. O venit și deputatul și asociația m-o fost

notat cu trei zile din cele după lege”...

Mărturisesc că cele auzite mi-au stîrnit mai întîi bucuria unor vorbe de bine, apoi evaluînd valoarea unei „cărți de vizită ad-hoc” conturată în absența subiectului, mi-a încușit ideea unei convorbiri cu tovarășul Gheorghe Munteanu, primarul municipiului Piatra Neamț, căci despre dînsul fusese vorba.

În scurtul răgaz de care am dispus, l-am căutat de cîteva ori la primărie, dar de fiecare dată se afla în locurile în care Cetatea îi reclama prezența. La o întîlnire cu reprezentanții asociațiilor de locatari, la o întreprindere să vadă ce-i cu planul, la cooperativa agricolă de producție unde ploile, în trecerea lor, lăsaseră nedorite urme. Mereu în mișcare. Cum nu intenționam o discuție „cu cifrele pe masă”, au fost de ajuns cîteva minute, la unul din punctele fierbinți din agenda unei zile, în fața complexului „Pietricica” — unde prelungirea căii de acces dinspre Bacău impunea lucrări de modernizare — pentru a consemna cîteva din preocupările imediate și în perspectivă ale primăriei municipale.

Pentru că tot ne aflăm în acest punct de lucru v-aș ruga să vă referiți la cîteva inițiative ale consiliului popular în domeniul înfrumusețării orașului.

„Preocupîndu-ne de perfecționarea activității de autogospodărire, componentă a principiului autoconducerii în profil teritorial, căutăm permanent să găsim noi modalități, în consens cu cei care ne-au ales, de folosire eficientă în interesul acestora a fondurilor de care dispunem. Pornind de la teza secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, potrivit căreia construim socialismul cu poporul pentru popor, purtăm un permanent dialog deschis cu cetățenii, în întîlniri cu temă, ori fără ordine de zi, într-un

perfect spirit de înțelegere, în care ne punem de acord asupra urgentelor ce se impun a fi realizate. Așa am reușit să mobilizăm forțele, pentru înfrumusețarea orașului prin întîrînirea străzilor, crearea de spații verzi, plantarea de puieți — 2.000.000 în acest an. Cetățenii participă entuziașt la acțiuni de folosire a celor 6 zile de muncă prevăzute de Legea nr. 1/1985, cînd se conving de utilitatea prestației. Căci ce valoare ar avea o acțiune dacă nu-i în folosul, deopotrivă al cetățeanului și al colectivității? Programele de lucrări practice, cu termene și responsabilități, sînt analizate permanent la biroul municipal de partid. Acum direcționăm activitățile pentru o mai bună gospodărire a zopelor de agrement Cîrlomanul, Doamnei, Cozla, iar copiii se vor bucura de caracterul permanent al orașelului lor”.

Rămînînd în perimetrul acțiunilor de înfrumusețare vă rog, tovarășe primar, cîteva cuvinte despre tot mai dese construcții noi, cu șarpante.

„Măsura a pornit de la faptul că locuințele cu acoperiș cu terasă erau mai costisitoare, mai ales prin cheltuielile de întreținere și nu în puține cazuri priceau necazuri celor de la ultimul etaj. Pe lîngă înlăturarea acestor neajunsuri construcțiile cu șarpantă aduc o notă de specific zonei de munte în care trăim, iar diversitatea dispunerii acestora nuanțează sub raport estetic”.

În finalul discuțiilor cu tovarășul Gh. Munteanu am reținut nu numai ca o aspirație, ci mai ales ca o acțiune hotărîtă, revoluționară, de deplină încredere în reușită, strădania municipalității de a reînnoia firul frumoaselor tradiții, adică de a „prinde o treaptă — și de ce nu pe cea mai de sus — a podiului”, în întrecerea dintre consiliile populare municipale din întreaga țară”.

Fără îndoială, că vrednici urmași ai vestiților plutași, ai tăietorilor de lemne și ai vechilor breslași, specializați astăzi în cele mai diverse profesii, născute în înaltul proces al industrializării socialiste, pot fi siguri că oamenii din fruntea obștii si-au înțeles bine rosturile și militează pentru a da noi străluciri acestor meșteșuguri de legendă.

MARIAN TEODORESCU ■

Indreptându-și cu un oftat adinc trupul slăbit de viață și trudă, Ana Dinoci se sprijini cu o mină de peretele casei din fundul ogrăzii și își aruncă privirea spre ușa mare ce trecea prin fața gospodăriei ei din marginea Suseilor. I se păru-se iar. Dezamăgită, cu speranța îngropată adine în sufletul ei, își mută privirea mai departe, și mai departe, spre orizonturi în care nu mai deslusea nimic și, în clipele acelea, toată lumea parcă se scufunda cu ea și nu mai știa unde se află și, așa cum i se petrecea mereu de cităva vreme, când își revine nu știe cît a fost plecată cu gîndul și, dacă de față se afla vreo vecină sau altcineva, cum s-a întimplat să fim noi, niște străini nepoștiți dar primiți cu suflet deschis pentru un pahar de apă rece, se precipită vizibil și nu știe cum să facă să nu se bage de seamă că în clipele acelea ea nu vorbea cu cel de față, ci vorbea de una singură. Și nu spusese decît atât: „Nu se poate, trebuie să vină...”

Tibi, fiul cel mai mic și singurul ajutor pe care-l are în gospodărie de cînd soțul a apucat altă viață într-o comună din cealaltă parte a Piteștiului și de cînd celălalt fiu a plecat în excursia din care îl tot așteaptă să se întoarcă; el, Tibi, știe totul, el a primit vestea aceea și toate amănuntele legate de ea și, deși are o cameră la Pitești unde lucrează, acum face mai mult naveta, și fiindcă s-a atîtă treburi în gospodăria părintească dar mai mult ca s-o apere pe mamea-să, s-a n-ajungă la ea vorbe despre ceea ce lui îi macină sufletul, dar pe ea, ca mamă, ar doborî-o! De-asta și nouă ne vorbește în șoaptă. În camera pe care o împărțeau ei, cei doi frați, pe care-i recunoaștem în fotografia tablou de pe timpul pantalonilor scurți, cuvintele lui își sporesc parcă și mai mult tristețea.

...Ovidiu era mai mare cu doi ani, s-a născut în 1959. Lucra ca electrician la Institutul de reactori nucleari. Cîștiga bine avea categoria șase cu doi, lua peste 4.000 de lei pe lună. Făcuse o călătorie în Iugoslavia. Acum, în 1985, s-a înscris pentru excursie în Maroc, Via Lisabona. Aici, la înapoiere, ce-o fi fost cu el, ce i-o fi dat prin cap, nu a mai urcat în avionul spre țară. Avea niște cunoștințe, niște frantuzoaice, o canadănească pe care o întîlnise la noi, pe litoral, căci lui tare îi plăcea la mare, îi plăcea să stea de vorbă, știa, pentru că învățase cu ambiție, franceza foarte bine. Am crezut că-i așa, o aventură, o întîrire la prieteni și că o să-i vină mințile și-o să se întoarcă. Nu-mi cereti să-l condamn, e fratele meu, n-a făcut bine, dar știu ce era în mintea lui?! Poate vroia să se însoare, așa ne-a lăsat să înțelegem.

În primăvara lui 1986 ne-a scris din Canada. Ne-a scris că lucrează la o firmă de produse din lemn și că s-a apucat să învețe engleza ca să poată lucra ca electrician.

Serisori, să știți, nu ne-a prea trimis. Ne telefona însă, așa, cum avea ocazia, ne dăduse și niște numere pe unde-l putem ciuta. Ne asigura el că se descurcă, cum și în ce fel nu pot să vă spun. Știu eu ce făcea? Cum o ducea?

Prin octombrie 1986 ne-a dat de veste că a ajuns la Montreal, că a început să lucreze ca electrician la o firmă, că are un prieten profesor. E ultima scrisoare, uități-o. Avea niște speranțe. Zicea că se descurcă deocamdată mai greu, dar că în curînd crede că va fi bine. Ca electrician o să cîștige. Vedeti, se gîndea și la noi: „bani am să vă pun în fiecare lună, începînd din octombrie”. Și să știți că ne-a trimis o dată. Două sute de dolari. Nu ne trebuia asta, dar, cum să vă spun, într-un fel ne-a bucurat gestul. Îndoielile noastre se mai risipeau parcă, însemna că s-a aranjat el cumva, că nu ne-a zis ce ne-a zis doar așa, ca să suferim noi mai puțin, gîndindu-ne la ce face el printre străini. Și, dintr-o dată n-am mai știut nimic de el. În septembrie trecut am vorbit ultima dată. Adică nici n-am mai vorbit. Văzînd că el nu ne mai sună l-am sunat eu la numărul pe care mi-l dăduse. Mi-a răspuns, mi-am dat seama imediat, robotul: „Domnul nu este acasă, lăsați mesajul”. Ce mesaj să-l las? Vroiam să-l aud, să știu ce face, să vorbim ca frații, ce i s-a întimplat? Am așteptat am încercat iar, nici un răspuns. Am căutat și la niște adrese pe care mi le dăduse mai înainte.

Și la canadănească. În zadar. Pînă cînd, după citeva luni, în februarie anul ăsta, am primit o scrisoare. De la unul Adrian M. Citiți-o dumneavoastră, vă rog, eu nu mai pot”.

Ne-aruncăm privirea peste hirtia ce ni se întinde și lucrul ei uimitor ni se pare ca o subliniere cinică:

„Sînt un prieten al lui Ovidiu, am tot 27 de ani. Știu că suferiți foarte mult pentru că și eu sînt singur printre străini. Eu l-am cunoscut pe Ovidiu la 3 săptămîni după venirea lui în Canada. Eu nu aveam decît citeva zile de cînd sosisem și ne-am întîlnit la biroul de imigrație...”

Prin luna martie sau aprilie anul trecut el s-a mutat la Toronto în dorința de a-și obține permisul de electrician în Canada și de a cîștiga mai bine. El își punca mari speranțe în acest schimb.

Rămășițele fratelui dvs. au fost identificate cu ajutorul unor radiografii dentare.

Autopsia s-a făcut pe rămășițele mortuare iar moartea a fost cauzată de multiple lovituri de cuțit în cap.

Investigația a identificat 3 suspecți, dar datorită întîrzierii începerii investigației credem că aceștia au părăsit Canada. Au fost emise mandate de arestare lor în toate țările cu care avem înțelegere.

Referitor la bunurile lăsate de Ovidiu, acestea sînt foarte puține, anume un TV color, radiocasetofon, curea de ceas și citeva nimicuri. Acestea se găsesc la poliție și le vom înapoia. Cînd a murit fratele dvs. avea 300 de dolari în bancă pe care cei ce l-au omorît i-au retras după moartea lui. Alți bani nu mai există.

Un certificat de deces poate fi obținut de la Oficiul General

Metropolitan Toronto Police

860 Jarvis Street, Toronto, Ontario, Canada M4Y 2J6

(416) 967-2222

JACK MARKS, Chief of Police

File No. 5683/88

April 28th, 1988

Tiberiu DINOCI
Village of Susei
District of Arges
Postal Code 0322
ROMANIA

Dear Mr. DINOCI:

I am directed by the Chief of Police to reply to your letter dated March 10, 1988.

On December 22, 1987, the lifeless body of Ovidiu DINOCI was discovered in his apartment in the City of Toronto. Since that time, members of the Metropolitan Toronto Police Force have conducted an extensive investigation into the circumstances of his death.

It has been determined Ovidiu met his demise in the early part of September of 1987. At that time his assailant(s) were successful in their efforts to deprive some assistance to you.

Sincerely,

David BOOTHBY
Staff Inspector
HOMICIDE AND MISSING PERSONS

AP

După cite imi spunea la telefon îi mergea bine, în schimb cred că se simțea puțin cam singur. Stăteam de vorbă foarte mult la telefon. Ne căutam reciproc însă de pe data de 11 sau 12 septembrie 1987, cînd am vorbit ultima dată cu el, nu am mai fost capabil să-l contactez pe Ovidiu pînă în ziua de azi. Pe 21 decembrie Ovidiu a fost găsit mort, iar doamna la care a locuit în Montreal a primit vestea pe 22 decembrie. Eu am aflat după o săptămînă pentru că am fost puțin plecat și nimeni nu m-a găsit.

Sînt lucruri pe care nu le știu deoarece Ovidiu era foarte închis ca persoană, nu-mi vorbea niciodată despre activitățile lui personale, ci numai de muncă...

...Cum puteam să cred?! Fratele meu mort? Mi s-a părut o farsă sinistă. Ovidiu, cînd am vorbit ultima dată, mă asigură că e bine, că e pe cale să-și rezolve problemele. Poate că nu-mi spunea adevărul, poate că era în cine știe ce incurături și el înfloarea lucrurile, ca să se grozăvească, ca să nu ne întristeze prea tare sau ca să-și dea chiar lui curaj. Dar cum, să dispară așa dintr-o dată, să nu mai fie, să nu mai am frate?! Și-atîtea luni de zile să nu se întrebe nimeni unde e?, cînd el zicea că are deja cunoștințe, prieteni? Am cerut sprijinul autorităților noastre, am fost în audiență la Ministerul de Externe. Trebuia să găsească, să afle adevărul. Am fost ajutat să mă adresez oficialităților canadiene. Răspunsul primit de la Metropolitan Toronto Police n-a fost altul decît cel din scrisoarea pe care v-am arătat-o. Doar că rîndurile lui David Boothby, inspector la serviciul persoane ucise și dispărute, ne-au luat și ultima speranță:

„În 22 decembrie 1987 corpul neînsufletit al lui Ovidiu Dinoci a fost descoperit în apartamentul său din Toronto. Pînă la această dată, pînă la sfîrșitul lui aprilie adică, poliția din Toronto a desfășurat o activitate intensă de descoperire a corpurilor în care a murit.

S-a stabilit că Ovidiu a decedat la începutul lui septembrie 1987. În acest timp criminalii au făcut tot ceea ce a fost posibil pentru a întîrzia găsirea corpului și începerea investigației.

de Înregistrări al Provinciei Ontario etc.

Cu sinceritate, cu antet, cu dată, cu semnătura de rigoare.

Tiberiu își șterge scurt lacrima strivită în colțul pleoapelor, reprimîndu-și orice exteriorizare a durerii, așa cum face, tot mai greu, din clipa cînd i s-a confirmat că nu mai are frate. „Vă rog să nu afle mama. Ea bănuie ceva, dar mi-e teamă să știe tot adevărul”.

Ana Dinoci, sprijinită cu o mină de peretele casei din fundul ogrăzii, privea departe, mult mai departe de ușa mare, incit nici nu ne-a băgat în seamă cînd i-am părăsit gospodăria lăsînd-o să-și consume în taină, cu cei ce l-au mai rămas din familie, tristețea după un fiu plecat să-și afle fericirea pe meleaguri de-aiurea și de la care nu va mai primi nici o veste. Niciodată. Fiindcă în urma lui, ca-n urma altor vieți călăuzite de desarte iluzii, n-au rămas, în afara citorva nimicuri, decît mărturia unui pretins prieten care înțelegea ceva fiindcă, cum spune el însuși „și eu mă simt singur printre străini”, un proces-verbal al poliției și un certificat de deces care, eventual, poate fi obținut.

Și nici măcar un mormînt. pe-a cărei înexistență lespede cuvintele scrise de Ovidiu Dinoci pe spatele unei ilustrate viu colorate trimisă acasă la nici o lună de la înstrăinarea de-ai săi și de țară, ar fi putut suna ca un avertisment: „Aici, portocalii sînt mari ca prunii de la noi și galbeni de multime fructelor. Dar în fața lor n-am nici o poftă cum aveam în România”.

Dumitru Marius Remus Romeo, piteștean și el, era cu totul altă fire. Lui îi plăcea să povestească, să scrie, avea imaginație, fantezie și stăpînea îndeajuns de bine și arta de a-i face și pe alții să-i creadă poveștile.

N-am să mă apuc acum să-l dărim statuia de vorbe pe care și-a ridicat-o astfel, în fața alor săi, a părinților și surorilor sale, dar nu mă pot lăsa

nici într-atît de înduioșat de rugămintele tatălui său, care-l plînge ca pe un unic fiu ce l-a avut și ține să nu i-l facă nimeni de rușine, incit să ascund faptul, lesne de probat, că el, D.M.R.R., n-a fost decît un trișor de duzină.

Las la o parte întîmplările mai vechi, cele de dinaintea de-a o șterge, cînd a fugit de la o școală la alta, prin nu știu cite, fără să termine nici una, las la o parte chestiunea cu felurile datorii pe care bieții părinți, ce să facă, le-au achitat în numele fiului și am în vedere doar faptele de dincolo, doar faptele pe care nimeni din ai săi și nici noi dealtfel nu i le-am putut cunoaște decît din spusele lui, din poveștile lui.

Pe la început, adică prin 82-83 cînd, proaspăt fugăr dintre ai săi, abia începea să cunoască adevărata viață din lumea zisă liberă, avea o oarecare sinceritate. Scrisorile din lagărele de emigranți prin care s-a perindat în Italia, în R.F.G. erau oarecum cinste: viață de azi pe mîine, munci de salahor, o, ce fericire cînd, pentru cite o săptămînă, ajungi să lucrezi ca ajutor în bucătăria vreunui restaurant, ca să nu mai spun de bucuria pe care o ai cînd poți trimite acasă o fotografie color care te arată pe tine, între mai mulți ospătari, purtînd o tavă cu fel de fel de bunătați pe care le servești altora!

Dezamăgirile și trezirea la realitate au venit pe parcurs.

Viața era cu totul alta decît și-a închipuit mintea lui ne-coaptă de tînăr cu școala neterminată și fără de meserie. N-a avut tăria să recunoască sau n-a vrut asta, n-are importanță, cert este că odată trecut, prin

împrejurări pe care nu le cunoaștem, dincolo, peste Ocean, mesele sale încep să se distanțeze tot mai mult de realitate. Povestile sale despre modul cum el, piteșteanul DMRR, cucerește America sînt cusute cu ață albă.

Scrie mult, scrie colorat, scrie uneori și cite 10-12 pagini relatînd palpitantele întîmplări ale unei vieți de lapte și miere pe care ar duce-o, cine altul?! — decît el, ins fără școală, fără meserie, fără pasaport, căruia America, în generozitatea ei, nici nu știe ce să-i mai ofere.

Mă las condus de reveriile tatălui, prin albumul familiei, pe urmele fiului rătăcitor și, impresionat numai de durerea părintească, iau de bun tot ce-mi spune: „vedeți la început a făcut doi ani la Marina Comercială, la marina de pescuit. I s-a părut greu și a trecut la oceanografie, așa mi-a zis el, e mai pe lîngă uscat. Băiat bun, n-a rămas nici aici, că l-au primit la Academia maritimă a Californiei. O, ce viață, o ce voiaje, ce croaziere de studii, de antrenament, de plăcere. Nu credeți ce vă spun, dar uitați scrisoarea rectorului, uitați vederile, fotografiile”.

Văd, privesc și nu știu ce să fac. Bine, zic, dar acum s-a terminat totul.

— Da, s-a terminat, continuă tatăl cu aceeași voce. Pe 21 februarie, la ora 3,00 noaptea, ne-a sunat la telefon cineva din statul Washington, a zis că e de la poliție, vorbea englezește. Dimineața la 6,00 a revenit, mi s-a părut că-i aceeași persoană, s-a recomandat Miclea și ne-a spus că e prieten cu Romeo al nostru și ne-a spus ce și cum s-a întimplat.

Romeo venise la Olympia, la niște prieteni, s-a despărțit de ei, da' n-a mai ajuns unde plecase ca a doua zi a fost găsit mort, sugrumat cu un cablu, într-o cabină telefonică, la o sută de kilometri.

Ce căuta el la Olympia? Cum au putut să-l omoare așa, cînd el era un flăcău de 1,87 și putea rezista la trei înși?

O, dar cite întrebări de felul acesta nu-și pune bietul părinte. Nu reușește nici una pentru că

n-am să fac pe detectivul într-o astfel de cauză sortită să nu i se afle niciodată adevărul. Eu mă întorc la teancul de scrisori, și-mi sar în ochi felurile inadverente pe care, involuntar, le descoperisem, pretinsa scrisoare a rectorului nu e decît un formular tipizat adresat tuturor posibililor candidați, multe vederi poartă alte ștampile postale decît localitățile de unde ar fi chitpurile expediate; în sfîrșit, din atîtea și atîtea fotografii și vederi ilustrînd ba o clădire, ba o curte, ba o navă, ba niște elevi la plimbare în uniformă, în nici una nu apare Romeo piteșteanul, care, într-o modestie inexplicabilă, în astfel de argumente incontestabile se rezumă la rolul de comentator: „tată, asta-i clădirea școlii noastre”, „asta-i vasul pe care ne instruiți”, vezi, tinerii aceștia sînt în uniforma academiei noastre” etc. etc. Bine, imi vine să întreb, sau ar fi trebuit s-o facă tatăl, dar tu unde ești? Pe tine nu te vîd. Tu n-ai uniformă? Te-acoperă vorbele.

Dar, nu pentru asta mă întorc la scrisori, ci pentru faptul că, în ciuda strădaniei de a clădit castele de nisip pentru amăgirea celor de-acasă, adevărata stare sufletească a celui pornit să-și caute fericirea pe alte tărîmuri răzbate și aici, nu o dată. Iată, citeva spicuri: „Sînt bine și fericit cînd am bani”. „Un lucru mă cam supără și ăla este că nu vă am lîngă mine cînd am nevoie de un sfat mai bătrînesc”. „Practic cheltuiesc toți banii pe strictul necesar. Chiria la hotel e 60 de dolari pe săptămînă deci îmi mai rămîn bani de mîncare. Trebuie să mă mut”. „Astăzi mi-am cumpărat un aparat de prăjit pine și o tîgăie de la Thrift Store — un fel de conștinție, dar cu prețuri mai scăzute. Am cheltuit 2 dolari...”. „Ramona, dacă mama nu i-a spus, aș vrea să-ți spun eu, fratele tău, că viața e cu mult, mult mai scurtă decît crezi”. „Singur e foarte rău. E foarte ușor să te descurajezi aici și dacă te-ai descurajat e rău. Practic n-ai nici o cale de ales. Trebuie să faci totul singur și e greu cînd vii dintr-un sistem care-ți asigură cele necesare și-ți ia problemele de pe umeri. Aici ai posibilități, dar nimeni nu se interesează de tine, nu-ți caută de muncă, casă, ocupație. Ești lăsat să alegi, să trăiești sau să mori. Cred că e bine așa, dar e prea crud”. „As dori așa de mult să gust niște roșii proaspete, cu ceapă și brînză”.

Ciudad, nu?! Cu America la picioare să rivnești asemenea lucruri pentru care, acasă, nu trebuia decît să dai o fugă pînă în grădină sau pînă la piață. De mort, numai de bine, dar de ce mintea oare Remus Romeo? Ca să-i inițiească pe cei de-acasă sau ca să-și dea lui însuși liniștea și curajul pe care începea să nu le mai găsească?

Tatăl exclude sinuciderea și se întreabă cine l-a ucis. Cine stă însă să asculte astfel de întrebări într-o lume în care crima e un eveniment de fiecare clipă. America e mare.

Singurul răspuns pe care-l poate primi îndurerata familie a lui DMRR ar fi urma aceea, deși de-atîtea luni nu s-a găsit încă cineva să le-o trimită.

Întîmplător, despre sfîrșitul tragic al celor doi tineri fugari mi-a fost dat să află la citeva zile după ce terminasem lectura unei cutremurătoare cărți despre viața emigranților „Oamenii cu patru degete”, de Mioldrag Bulatovic, apărută nu de mult la Editura Univers.

Lectura aceasta m-a făcut să înțeleg mai mult decît imi puteam îngădui datele documentării și adevărurile cutremurătoare pe care le transcriu, din filele ei pot deslusi resorturile profunde ale faptelor diverse pe care le-am relatat: „Prin străini nu știu niciodată unde-i răsăritul și unde-i apusul, așa că rătăcești, mergi în urma unor oameni pe care ca nici un chip nu-i poți iubi, nu neapărat pentru că știu punctele cardinale, pentru că au o cale a lor, o casă cu o cruce a lor înăuntru... Te trezești înghețat, flămînd și însetat, ucigaș, călău, satrap emigrant! Pune foc, deci, la puținul ce-ți-a mai rămas după toate naufragiile, pune foc gleei părintești! Cu pumnul înăbușă-ți inima chinuită! Aruncă-te asupra vieților altora, asupra capului tău nenorocit, înnebunit de dor și înstrăinare!”

Si-n urmă, nici măcar un mormînt.

NICOLAE ARSENI

● La Stockholm a avut loc cel de-al 29-lea Congres al Alianței Cooperatiste Internaționale (ACI). Au participat 1100 de delegați reprezentând peste 500 de milioane de membri din 80 de țări. Congresul a dezbătut Raportul de activitate al Comitetului Central și al Secretariatului ACI, rapoarte privind situația financiară a Alianței, probleme ale cooperării între organizațiile cooperatiste, cooperative și dezvoltarea etc. În cuvântul său, reprezentantul român s-a referit la aplicarea în cadrul cooperății a principiilor autoconducerii, autogestiei și autofințării, la democrația cooperatistă ca parte integrantă a democrației socialiste în țara noastră.

● În capitala Cehoslovaciei a avut loc cea de-a 44-a sesiune a sesiunii CAER. Au fost adoptate documente în problemele aflate pe ordinea de zi, a fost semnat protocolul celei de-a 44-a sesiuni și a fost adoptat Comunicatul comun. Se-

siunea a salutat semnarea Declarației comune privind stabilirea de relații oficiale între Consiliul de Ajutor Reciproc și Comunitatea Economică Europeană. Prin aceasta, apreciază Comunicatul, s-a făcut primul pas în dezvoltarea relațiilor dintre cele două organizații economice internaționale, care deschide calea colaborării reciproce în domeniul de interes comun.

● Oficial pentru problemele bugetului al Congresului SUA a dat publicității raportul intitulat „Forțele armate terestre ale Statelor Unite ale Americii și echilibrul militar în Europa”, în care sunt cuprinse, între altele, o serie de recomandări de modernizare a armamentelor clasice de care dispun trupele americane aflate pe continentul european, sub pretextul că recentul acord sovieto-american privind eliminarea rachetelor nucleare intermediare din Europa ar afecta potențialul general de apărare al NATO.

Se apreciază că o atare modernizare ar urma să coste Statele Unite câteva zeci de miliarde de dolari în următorii 20 de ani. Numeroase personalități politice și organizații obștești din SUA și din țările europene se pronunță împotriva „compensării” reducerilor de arme nucleare prin sporirea altor tipuri de armamente în Europa.

● La Geneva a început a 10-a rundă a negocierilor sovieto-americane în problema armamentelor nucleare și cosmice. În cadrul acestei runde va continua pregătirea proiectului tratatului privind reducerea cu 50 la sută a armamentelor ofensive ale URSS și SUA, în condițiile respectării tratatului privind apărarea anti-rachetă, ținând seama de înțelegerea complementare realizată în cadrul înfățișării la vîrf de la Moscova.

● Ministrul de externe al RFG, Hans-Dietrich Genscher, s-a pronunțat în favoarea finalizării cât mai grabnice a ne-

gociilor dintre SUA și URSS cu privire la reducerea cu 50 la sută a armamentelor strategice ofensive, ca și pentru încheierea unui acord privind interzicerea totală a armelor chimice și distrugerea lor. Genscher a exprimat dorința guvernului său de a se încheia cât mai curînd posibil consultările de la Viena pentru elaborarea mandatului negocierilor vizînd reducerea trupelor și armamentelor în Europa, de la Atlantic la Urali.

● Regimul militar din Haiti, condus de generalul Henri Namphy, care a preluat puterea la 19 iunie, în urma unei lovitură de stat, a hotărît abrogarea constituției aprobate prin plebiscit la 29 martie anul trecut. După cum se știe, constituția interzicea prezentarea la alegeri a personalităților cu funcții înalte în perioada duvalieristă.

ION CODRU

Comentariul săptămînii

Dezvoltare prin dezarmare

Cu toate că drumul spre dezvoltare este întortocheat, spinos și accidentat, problema dezvoltării, una dintre cele mai complexe și mai dificile ale contemporaneității, este finalmente solubilă. Nu ne vom ocupa acum de propunerile, planurile și programele care s-au făcut în acest sens, de mersul lucrurilor, de stadiul în care se află întregul proces, ci vom avea în vedere un singur aspect — raportul dintre dezvoltare și dezarmare. Între cele două fenomene există o condiționare reciprocă. Este evident că înarmările constituie una din cauzele principale ale menținerii și adîncirii subdezvoltării și decalajelor, un obstacol major în procesul de restructurare a economiei mondiale, de înfăptuire a unei noi ordini economice internaționale și că, avînd aceasta în vedere, înfăptuirea dezarmării, reducerea cheltuielilor militare și folosirea resurselor eliberate prin aceasta pentru dezvoltare reprezintă cerințe de stringență actualitate. Fără îndoială, sumele rezultate din reducerea cheltuielilor de înarmare nu reprezintă unicul izvor de mijloace pentru dezvoltare. Sursele de bază trebuie să fie date de eforturile proprii ale țărilor care parcurg procesul dezvoltării. Însă cea parte a fondurilor care poate fi obținută în folosul dezvoltării de pe urma dezarmării are o pondere importantă, fiind vorba nu numai de sume ce ar rezulta din acțiunile de dezarmare ale țărilor bogate, ci și de cheltuielile de înarmare ale țărilor în dezvoltare înseși, cheltuieli care au ajuns la 20 la sută din totalul mondial.

Cînd se vorbește de reducerea cheltuielilor militare, în contextul dezarmării, se dau de regulă exemple — pe baza calculului făcute de specialiști — de ce s-ar putea realiza cu cutare sau cutare sume. Astfel, dacă cheltuielile dintr-un an, care sint, după cum se știe, de 1000 de miliarde de dolari s-ar reduce cu un sfert, resursele eliberate, în sumă de 250 de miliarde de dolari, ar asigura creșterea venitului național, pînă în anul 2000, cu 21,3 la sută în țările Americii Latine, cu 47,6 la sută în țările cele mai puțin dezvoltate din Asia și cu 166,7 la sută în țările sărace din Africa; cu 10 la sută din cheltuielile anuale de înarmare (100 de miliarde de dolari) s-ar realiza sporirea investițiilor în economia de pace cu 28 la sută în țările dezvoltate și cu peste 60 la sută în statele în dezvoltare; 5 la sută (50 de miliarde) ar fi de ajuns pentru stimularea dezvoltării industriale a țărilor rămase în urmă, astfel încît acestea să-și poată ridica, pînă în anul 2000, ponderea în producția industrială a lumii de la 12 la sută, cît este în prezent, la 25 la sută; cu 3 la sută (30 de miliarde) s-ar putea înfăptui modernizarea și sporirea eficienței agriculturii în vederea satisfacerii nevoilor alimentare în toate statele lumii a treia. Am putea continua cu multe alte exemple.

Nu e greu însă de observat că toate aceste calcule și, în general, tot ce se referă la utilizarea în folosul dezvoltării a resurselor devenite disponibile prin dezarmare se prezintă doar la stadiul de doleanțe, de evocare a unei posibilități. Faptul, în condițiile reglementărilor de acum, economiile rezultate din reducerea cheltuielilor de înarmare ar putea lua altă destinație decît dezvoltarea. Nu există nici o prevedere clară și solidă, într-un document de referință, care să asigure exclusivitatea sau măcar prioritatea procesului de dezvoltare în ceea ce privește accesul la resursele eliberate de dezarmare. Iată de ce România, președintele ei, ale căror acțiuni și demersuri în favoarea dezarmării și dezvoltării sint cunoscute și apreciate pe toate meridianele, au făcut propuneri concrete în această problemă. „Propunem ca fiecare măsură de dezarmare — spunea președintele Nicolae Ceaușescu — să ducă la suplimentarea corespunzătoare a resurselor disponibile pentru programele de dezvoltare. În general, ar trebui ca în toate acordurile de dezarmare să fie înscrise clauze care să prevadă că resursele eliberate vor fi folosite numai în scopuri pașnice. Pe această bază ar putea fi creat un fond internațional de dezvoltare, sub egida O.N.U., care să fie alimentat în mod continuu din economiile rezultate prin înfăptuirea măsurilor de dezarmare”. În felul acesta, resursele eliberate prin dezarmare și-ar găsi adevărata lor menire — sortirea eforturilor de lichidare a subdezvoltării, asigurarea progresului și dezvoltării tuturor popoarelor, valorificarea mai bună, în interesul omului, a marilor posibilități ale globului.

ION D. GOIA

Țară nestrimtorată (IV)

Este un lucru unanim recunoscut că în istoria poporului român rolul determinant, de-a lungul multimilenareii noastre istorii, l-a avut Țăranul. Pentru cine îl cunoaște nesuferit, nu va fi o surpriză să vadă că acest țăran condensează în geometria unei simple fraze un concept filosofico-juridic aparent atît de specios cum este buna vecinătate.

Țară nestrimtorată (vezi Flacăra, 3 iunie 1988, p. 20) este aceea în care un țăran poate și a spune în secolul XX că atunci „cînd nu va mai fi cărare de la vecin la vecin — va fi sfîrșitul omului”!

Acest motto — de o profundă simțire politică și omenească reprezentînd răspunsul dat unui străin care vroia să afle cînd va fi sfîrșitul lumii — prezidează Introducerea în Tratatul Vecinătate și bună vecinătate în dreptul internațional, care face obiectul comentariilor noastre în acest colț de pagină. Gîndul Țăranului român este metafora emblematică a bunei vecinătăți intrucît cărările libere, deschise permanent comunicării între vecini sint în lume precum vasele ce adăpostesc în trupul ființei călătoria singelui purtător de viață. O lume a națiunilor care s-a viețuită în liniște, armonie și pace este idealul căruia buna vecinătate îi slujește. Condițiile umane, istorice, social-politice, economice și juridice care fac buna vecinătate viabilă și necesară sint analizate cu pertință și rigoare în tratatul lui Iftene Pop.

Structurată în două părți — Vecinătate în dreptul internațional și Bună vecinătate în dreptul internațional, cartea beneficiază de o introducere generală — bună călăuză pentru înțelegerea vastei materii dezbătute de autor.

Desprindem ideile cardinale. În condițiile amplificării raporturilor internaționale de vecinătate (tot mai mult: dincolo de factorul geografic), studiul normelor de vecinătate și a principiului general de bună vecinătate este utilă pe plan teoretic și necesară pentru umanizarea relațiilor concrete dintre state. Prezîntînd bogatul conținut de totdeauna al vecinătății, autorul constată că în literatura juridică — românească și străină — lipsește un studiu specific de drept internațional, deși realitatea impunea de mult elaborarea și conve-nirea unor norme diriguitoare. Vecinătatea are aspecte nefavorabile pentru o țară dacă ve-

cinul său practică o politică ilegală, de forță și dominație, de amestec în treburile interne, sub diverse pretexte, inclusiv pentru așa-zisa protecție a unor minorități; vecinătatea aduce avantaje multiple statelor, o stare de securitate și încredere, dacă își întemeiază relațiile pe justiție. Autorul sintetizează: vecinătatea geografică este un fapt, un dat al naturii, vecinătatea politică și juridică reprezintă opera statelor și a popoarelor. Frontiera este nu numai separare, ci și loc de contact. Frontiera dă naștere la raporturi reglementate juridic. Dreptul internațional de vecinătate este o consecință a instituirii frontierelor între state și a apărut în zonele de frontieră. Vecinătatea naște și alte titluri de drept justificate (platoul continental, zona economică exclusivă); dar și „titluri” abuzive („dreptul” de urmărire a răufăcătorilor în teritoriul vecinului) și chiar de dominație imperialistă, neocolonialistă, de afectare gravă a independenței vecinilor prin stabilirea de zone de influență. Vecinătatea este la originea a circa 90 la sută din disputele internaționale, căci aceasta reprezintă principala bază obiectivă a înfățișării de interese contradictorii.

Autorul arată că accentuarea colaborării între state în condițiile politico-strategice și tehnico-științifice actuale face mai necesară ca orîcînd conferirea de substanță reglementelor, juridică vecinătății. De altfel, este surprinzător că vecinătății internaționale — fenomen născut odată cu statele — nu i s-a acordat de către doctrină atenția cuvenită, pe măsura importanței sale excepționale. Lucrul este cu atît mai paradoxal cu cît istoric, faptic și cu intensitate, primele relații juridice reglementate ale oricărui stat, fiind întîi cu vecinii, relațiile dintre aceștia stau la baza însăși a formării dreptului internațional.

Făcînd un istoric al preocupărilor de abordare a vecinătății, autorul constată că se află în fața sarcinii de a realiza prima tentativă, pe plan internațional, de explicare a ansamblului conceptului de bună vecinătate internațională și a legăturii sale cu vecinătatea în sens juridic. Și acționează în convingerea justificată că regulile generale ale bunei vecinătăți nu pot fi înțelese fără pătrunderea în bogăția de fapte, acțiuni, evenimente, atitudini, reacții, conflicte, cooperări, raporturi, rivalități, prietenii, dușmăniile ce există în zona de vecinătate a două țări limitrofe, fapte care permit deducerea de norme generale obligatorii de conduită pentru cei ce vor să fie buni vecini; vecinătatea este geneza materială, factorul prim, esențial al normelor de bună vecinătate.

În fine, dr. Iftene Pop ne previne că lucrarea sa este „un studiu de drept pozitiv, bazat pe surse juridice internaționale, pe tratate mai întîi și mai ales, adică pe practica convențională a statelor”, la care se vor adăuga cutume, principiile generale de drept internațional, jurisprudența, rezoluții ale organizațiilor internaționale, declarații ale statelor, lucrări teoretice ale specialiștilor. Va fi luată în seamă și comportarea efectivă a statelor, concordanta dintre aceasta și regulile de drept, ideea de justiție și echitate.

În acest fel se organizează materia cărții și vom vedea că, enunțată în introducere, problematica vecinătății și bunei vecinătăți găsește la autorul român o tratare de înalt nivel politic și juridic.

LIVIU PETRINA

În brațele caracatiței

S-au scurs 500 de zile de la răpirea lui Marco Fiora, 8 ani, victima celui mai lung sechestru la care a fost supus vreodată un copil în Italia. În lungile luni care au trecut din dimineața de 2 martie 1987 cînd micul Marco a dispărut, tatăl său, Gianfranco i-a implorat pe răpitori să-i redea fiul pentru că nu are cum plăti cele trei miliarde lire pretinse ca plată a vieții copilului. Pretențiile ticăloșilor au fost micșorate la un miliard de lire cînd au realizat că n-au de-a face cu un bogataș ci cu un obișnuit salariat care și-a ipotecat toate bunurile pentru a obține suma necesară. De la bietul copil părinții au primit o scrisorică (Tată, mamă, vreau să mă întorc acasă!) și patru imagini Polaroid cu un copil palid, mereu mai slab, cu părul mereu mai lung și două case cu vocea puștiului care-și imploră părinții să-l ajute și declară că-i e groaznic de frică. Ultima probă că Marco e în viață a fost găsită într-un cîmîtîr din Torino — o fotografie în care copilul ține în mînă ultimul număr din „Stampa Sera”.

Îndelungatele cercetări ale poliției au scos la lumină o pistă care duce în Calabria, în zona Locri, centru de tristă faimă al Mafiei calabreze cunoscută în dialect sub numele de 'ndragheta. Pe 13 decembrie 1987 tatăl, Gianfranco, a fost chemat în Calabria pentru plata primei rate a șantajului. Un voiaj halucinant cu o mașină indicată de răpitori, de-a lungul căruia Fiora a fost manipulat ca o marionetă de la un telefon la altul, dintr-o localitate în alta pînă la o răspîntie marcată cu un crucifix. Aici bandiții după ce au luat 290 de milioane, cit strînsese bietul părinte disperat, l-au bătut sălbatic, acuzîndu-l că are proprietăți ascunse și au cerut alte 700 milioane, altfel „Marco îți va fi restituit în bucăți”. E o zonă unde 'ndragheta are controlul absolut al teritoriului, aprecia Marcello Maddalena, magistrat care preciza că Mafia controlează nu numai răpirlile ci și traficul de droguri. Se știe de altfel că la Locri există o rafinărie de heroină, că se practică vinzarea ostacelor între bande. De 21 de ani, spunea același om al legii, în această provincie se petrec răpirlile de persoane și încă nu există o structură care să se intereseze într-o manieră organică și permanentă de acest grav fenomen. Iar faptul că un copil se află în mînile răpitorilor de 15 luni spune foarte mult despre eficiența organizațiilor criminale și despre incapacitatea statului de a le combate, încheia magistratul italian.

IOAN ROȘCA

Lumea se amuză

După N.B.I.

Din milă sau din teamă?

„Haide, cuctană, dă-mi ceva! Trebuie să mîncîc și eu, nu? Am fost concediat!” Cuvintele de mai sus sint rostite de un bărbat ce-și ține mîinile cufundate în buzunarele blugilor soioși, în timp ce privirea îi este atîrnată asupra unei potențiale victime; o femeie bine îmbrăcată. Speriată, aceasta scotocește degrabă după măruniș. Fără să mulțumească, Richard Demar, unul din cerșetorii din orașul american Seattle, îi întoarce spatele,

bombănînd: „Trebuie neapărat să le atragi atenția”.

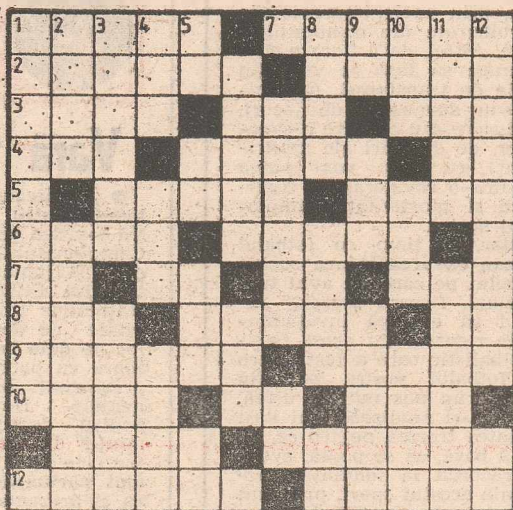
Față de situația existentă, merită a fi consemnată opinia unui locuitor: „Între sentimentul de milă și acela de teamă (să nu ți-se dea cu ceva în cap), nu mai există nici o contradicție”. În Seattle sint relativ puțini oameni fără adăpost (circa 3000) comparativ cu alte orașe americane, dar cu toate acestea se remarcă, în ultima vreme, o recrudescență a cerșetoriei. Numeroasele plîngeri și reclamații adresate primăriei au condus la adoptarea unei măsuri: „cerșetoria agresivă” este considerată infracțiune fiind pedepsită cu închisoare (90 de zile) și amendă (500 de dolari). Măsură a creat unele probleme organelor de execuție (poliție, justiție) care nu știu cum să

interpreteze denumirea de „cerșetorie agresivă”. Legislația în materia cerșetoriei este foarte diversă: la New-York se interzice cerșitul în metrou, în California se pedepsește „acostarea de persoane pentru a obține bani, în public” etc.

Problema constă, după cum afirma la Conferința primarilor Patrick Murphy, în a le găsi un adăpost celor peste jumătate de milion de americani lipsiți de așa ceva (nemaivorbind de locuri de muncă). Pînă atunci vor fi întîlniți oameni ca Danny LaJoie care, la colțul străzii, cu o cutie goală în față, așteaptă ceva măruniș în timp ce pe o vedere stă scris „Salutări din Seattle, cel mai de viață oraș american!”

DAN DĂNUȚ DORU

Estivală

ORIZONTAL : 1) Poet român prezent în acest decor estival cu poezia „Seceta” (Ion; 1895—1964) — Îi aparține poezia „În vară” (Ion; 1914—1987). 2) Poet rus sovietic, semnatarul poeziei „Griul să se legene încercă” (1895—1925) — „Holde aurii”, melodie aparținând acestui compozitor român (Elly). 3) „La malul mării”, melodie de Sile Dinicu — Fluviu în U.R.S.S. — Localitate în S.U.A. 4) Localitate în India — Liric român, semnatarul volumului „Dimineți de vară” (Nicolae) — Telur. 5) A compus melodia „Noapte de vară” (Gheorghe; 1905—1959) — Alabastrul cerului de vară. 6) Semnatarul coloanei muzicale la filmul „Zile de vară” (Tiberiu) — Rudă apropiată. 7) Vasile Ene — Andrei Marin — Ori (var). — Gresat. 8) Locală din limbile indo-europene — Farmecul unor „Nopti de vară” a fost descris și de acest liric român (St. O.; 1875—1913) — Rocada mică. 9) Compozitor și folclorist, autorul piesei corale „Secerisul” (Dumitru Georgescu; 1866—1923) — Prietenul tinereii Kerstin din romanul lui Per Olof Ekström „N-a dansat decît o vară”. 10) Străvechi locuitori din Filipine — Abis! — Legumă cu rădăcina comestibilă. 11) Creatorul tabloului „În lanul de griu” (Theodor; 1831—1891) — „...al meu de astă vară”, melodie din repertoriul Anei Pop-Corondan (dim.). 12) Din repertoriul acestei interprete de muzică ușoară (Stela) face parte și melodia lui Florin Bogardo „Soare, soare, numai soare” — Pictor francez, autorul tabloului „Pe plajă” (Edouard; 1832—1883).

VERTICAL : 1) „Vara nu are sfîrșit” se intitulează o melodie din creația acestui compozitor român (Vasile). 2) Pictor și grafician, prezent în contextul nostru tematic cu tabloul „Plaja” (Iosif; 1881—1958) — „Seară de vară” și-a intitulat una din pinzele sale acest pictor peisagist rus (1860 sau 1861—1900). 3) Poet ceh (Jan; 1834—1891), care a inclus în volumul „Versuri” un ciclu de 11 poezii dedicate verii — Autorul volumului „Ne cheamă marea” (Ion). 4) Fluviu în Peru — Interjecție — Îi aparține poezia „Seceris” (Emil; 1886—1954). 5) Alin faneu — Nicolae Nasta — Oaie tinăre — Nina Hogas. 6) Creatorul melodiei „Foc de tabără” (Mircea) — Veche măsură de capacitate. 7) Autoarea poeziei „Mai sînt cîteva veri” (Magda; 1916—1944) — Primele la alfabet. 8) Arătură — Boltă (inv.) — Antemeridian. 9) Peon! — „Curs de apă” în toponimia celtică — Actor american, protagonistul filmului „Solstitiul de vară” (Henry). 10) „Uzina de medicamente București” (singlă) — Fiul lui Odin (mit.) — Orășel în Elveția. 11) Poetul care a semnat o „Dimineată de iunie” (Nicolae; 1919—1972) — „...de vară în București”, melodie de Florentin Delmar. 12) Actriță suedeză care a jucat în filmul „O vară cu Monica” (Herriet) — Alice Toma.

Dictionar : EIA, BUD, ERU, SVA, ITAS, ENI, CRIG, AAH, ZIU, RAÎN.

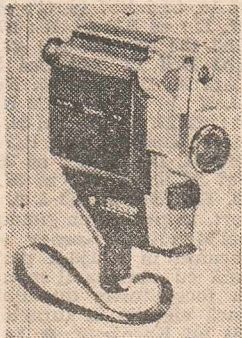
MARIAN FIRIMIȚA ■

Dezlegarea carucului „Navală”

CAPITANII ; DB ; AMIRAL ; VAPOR ; LANSĂ ; C ; COCA ; ARZA ; NAZ ; N ; U ; AE ; CABESTAN ; PT ; PAVILION ; O ; MARIN ; INCA ; RC ; REGATA ; ON ; TITINA ; I ; ORI ; RAMA ; ATAMAN ; IMNE ; CORSARI ; BAC ; CATARGE.

Miniaparăt de filmat

„Fujica P2” este numele unui aparat de filmat, cel din imagine ce cîntărește numai 265 grame și este deocamdată cel mai ușor din lume. De altfel nu

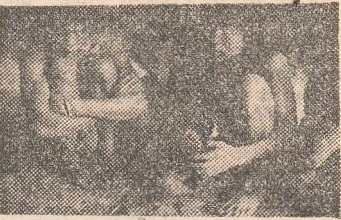

este numai ușor dar și foarte mic, avînd dimensiunile de 11x46x120 milimetri. Nu dispune de butoane pentru reglaj, deoarece o celulă îi asigură diafragmei luminozitatea necesară. Producătorul susține că, fără cunoștințe tehnice, un amator poate obține cu acest miniaparăt filme de calitate.

Un trib în epoca de piatră

Mindanao este cea mai mare insulă din sudul statului filipinez. Pe coasta occidentală a

acesteia, în provincia Cotabato, în plină junglă, a fost descoperit un trib necunoscut, format din 26 membri, ce trăiesc în epoca de piatră și care a primit numele de „Tasada”. Grupul nu are o structură socială, deci nu este condus de un șef sau vrăjitor, iar membrii lui sînt lipsiți complet de îmbrăcăminte, spre deosebire de populația băstinașă din jur. Lingviștii, ce i-au vizitat, au plasat magnetofone, care să funcționeze și în lipsa lor, pentru a înregistra zgomotele și „discuțiile” acestui ciudat trib. Limba deși săracă se apropie de dialectul folosit de populația din regiune. De aici s-a tras concluzia, deocamdată neconfirmată, că tribul s-ar fi izolat, încă de acum 200 de ani, în împrejurări necunoscute, de un grup etnic mult mai important, ca de exemplu cel cunoscut sub numele de Tbolis, și care apoi s-a sălbăticit complet. În prezent teritoriul, pe care trăiesc membrii Tasada, este păzit de o gardă armată, care să împie-

dice năvala curioșilor și mai ales a civilizației, care aplicată brutal ar duce la distrugerea micului grup. În imagine o familie de „Tasada”.

Universul muzicii

Videoclip

Televizorul a devenit în ultimul timp cel mai bun prieten al omului, atît de bun, încît a reușit să-i modifice existența. Omul modern nu-și concepe viața cotidiană fără conectarea la antena micului ecran. Această comuniune statornică își găsește o explicație și în faptul că prin televizor omul și-a redescoperit bucuria de a privi. Se pare că nimic și nimeni, nici chiar ființa cea mai dragă nu este atît de îndelung și cu nesat privită ca acest mic dreptunghi luminos. Industria muzicii comerciale a răspuns demult acestei preferințe pentru imagine a omului modern și a inventat videoclipul. Este vorba de suportul de imagini care însoțește partitura muzicală pe durata a aproximativ 3 minute. Imaginile respective pot fi din orice domeniu, cu condiția să stabilească o legătură sugestivă cu textul sau melodia respectivă. În majoritatea cazurilor, clipurile au un „story”, o povestioară care dă un farmec aparte cîntecului. Aici intervine meritul regizorului în asemenea măsură încît un clip poate ridica mult valoarea piesei muzicale. Marile vedete ale muzicii au regizorii lor sau apelează la mari regizori de film atunci cînd își lansează cîntecele pe micul ecran. Există clasamente separate pentru videoclipuri și, chiar dacă un cîntec nu se ridică la valoarea de nr. 1 în topurile muzicale, el poate deveni la fel de valoros dacă ocupă locul 1 la secția videoclipuri. Nu mai este la modă ca un interpret să fie filmat plimbîndu-se prin parc sau stînd în studio în fața microfonului. În scurtul interval cit durează partitura muzicală pe micul ecran trebuie să se întîmple ceva. Nu este nevoie pentru aceasta de imagini șoc și niți de efecte realizate cu mijloace sofisticate. Un regizor inspirat poate alege cel mai simplu și decent subiect pentru a realiza un videoclip. Important este ca ansamblul de imagine și sunet să aibă valoare artistică.

Salutăm inițiativa televiziunii noastre de a se alinia acestei noi mode. Am urmărit cu plăcere săptămîna trecută pe micul ecran videoclipul cîntecului „Nu-ți spun adio” în interpretarea lui Gabriel Cotabiță. Inițiativa trebuie continuată și n-ar fi rău ca măcar o dată pe săptămîină să putem viziona un videoclip, urmînd ca la sfîrșit de an să aibă loc un concurs cu cele mai frumoase videoclipuri realizate de regizorii noștri pentru cîntece de muzică ușoară românească.

MIRCEA ZANE ■

Cronica șoselei

Pățania unui șofer de Trabant

Inspirîndu-se probabil din arsenalul de arme ce omoară fără zgomot (nu e vorba de pistoale cu amortizoare), folosite încă de unele triburi din Asia, Africa, Oceania, la vînațoare, faimosul Charles Bronson, ca întotdeauna în rol de apărător al dreptății, își confecționează în lipsa revolverului fără de care rămîne în urma unor palpitante aventuri, o armă extrem de originală. Demontează tîja lustră din camera de hotel și o transformă într-o țevă de suflat niște cuie extrem de ascuțite. Face proba eficacității expedind un asemenea proiectil într-un bec din apartament, bec care explodează în mii de fărîme. Apoi, pe parcursul a 45 de minute, cit mai rămîne din film, el utilizează cu spectaculozitate această „teribilă” armă, răpunîndu-și toți adversarii. Nu credem că tuciuriul cam de 10 ani s-a inspirat din arsenalul lui Bronson sau al triburilor amintite. Cert e că Sile și-a confecționat și el un „dispozitiv” de aruncat... ace cu gămalie. Pentru o mai bună direcționare a minusculelor țije de metal ascuțite, puștiul utilizează un fel de conuri de hirtie aidoma micilor pungi ce servesc drept ambalaj pentru semințe. „Bătăia” acestei miniarme artistice atinge șapte-opt metri. Sile expediază proiectilele sale, de regulă, în direcția colegilor de joacă și a copiilor mai mici. Cîți prunci nu s-au dus plîngînd în hohote la mamele lor, finîndu-se de braț, de lobul urechilor sau de fundul pantalonilor. „Ce-ai pățit, dragă, de urli ca mușcat de șarpe?”, întrebă intrigată mama. „Uite cu ce m-a înțepat Sile, fiul bîșnițarului de pe strada Kent”. Și picul arată corpul delict, conul de hirtie cu acul în virf, mlaică-si.

În timp ce puștii fug ca arși să se jeluiască de loviturile încasate, în cel mai mișelesc mod, Sile, înconjurat de acoliții săi, să prăpădește de ris. Cînd unele mămici s-au adresat tatălui, tuciuriul major le-a trimis la plimbare. „Învățați-l, doamnă, să se apere. Mai tîrziu, cînd dv. veți fi în vîrstă, la cine se va mai plînge? Obîșnuți-l de pe acum să se poarte ca un bărbat”. Încurajat de toleranța lui taică-său, Sile a trecut la o utilizare mai calificată a temutei sale arme. A pariat cu colegii săi că va reuși să expedieze proiectile ascuțite în direcția posturilor de pilotaj ale autoturismelor, autocamioanelor. S-a postat după niște lăzi, pe trotuar, în dreptul automobilelor care așteptau, la semafor, culoarea verde. Un prim test a fost făcut cu pasagerul unei furgonete. Miniproiectilul expediat cu dibăcie, s-a infipt în obrazul bărbatului ce ocupa locul

din dreapta șoferului. A dus fulgerător mîna dreaptă spre colțul gîurii unde se implantase minusculul obiect. Cu batista și-a șters apoi îngerle care începuse să cîrăgă din locul respectiv. „A dracului m-a mai mușcat o muscă ori țîntar, Mariane. Mi-a dat singele”. „Cred că a fost un ac expediat de puștii de pe trotuar. Acum se prăpădește de ris, uitîndu-se la tine, cit de speriat ești”. Pasa-gerul vrea să deschidă portiera, să coboare pentru a le aplica o corecție micilor amatori de glume proaste. Apare însă verdele și șoferul îl reține în mașină pe insoțitorul său. „Ce, vrei să începi să te fugărești cu împelițații ăștia? Îți pierzi timpul. O să le dai un motiv în plus să facă haz pe socoteala ta”.

Ulterior, Sile a trecut la „atacul” șoferilor. Eminența cenusie a grupului lor, un puștii de 14 ani, incitîndu-l, i-a spus: „A lovi un om care stă, de la cîțiva pași, e un fleac, o chestie simplă. Să te vîd dacă poți nimeri o țîntă, cum se spune, în mișcare. Mai bine zis, să ochesti capul unui șofer, prin geamul deschis, în timp ce mașina se apropie de semafor. Nu-ți cer să-l atingi cînd automobilul ateargă cu 80 peoră, ci cînd se apropie încet de incrușare”. Primele încercări s-au soldat cu insuccese. Boldurile cu parașută nimereau în capotă, în portiere, în oglinzile retrovizoare, în caroserii. Distanța era prea mare, iar locul trăgătorului nu era, se pare, prea bine amplasat. Au fost făcute corecturile necesare. Primul succes fu un ac trimis cu dibăcie, exact în nasul unui șofer ce conducea un Trabant. Omul, speriat la culme, reuși cu greu să stăpînă ască mașina, ce se îndrepta spre trotuar. Opri, își scoase teribilă săgeată din partea proeminentă a feței, tîmpunîndu-și nasul cu batista. Ei era clar că cineva expediase de pe trotuar proiectilul. „Cine, mă a „sufiat” acul?” (Cunostea sistemul, îl descriese un prieten). „El, nene, ăla negricios, de-l cheamă Sile”, îl arătă pe autor, un puștii ce suferise probabil și el usturimea virturilor de bold. Cînd mai avea doi, trei pași pînă la „sufiator”, apărură doi tuciuri. „Ce ai dom-le cu băiatul?, se răoiu unul din ei la trabantist. Te pui dumneață, înalt de 1,80, cu un copil de 10 ani?” „Bine, dar joaca asta periculoasă poate provoca accidente. Dacă intram cu mașina pe trotuar și omoram pe cineva?” „Vezi-ți dom-le de treabă. Te-ai speriat de o înțepătură de ac, un om cit un munte. Du-te la caricatura dumitale de mașină, pînă nu e prea tîrziu”.

VICTOR BEDA ■

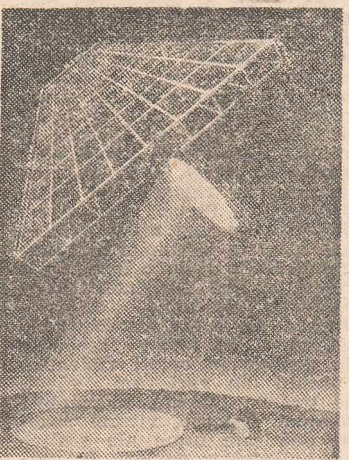
Centrală solară cosmică

Oamenii de știință studiază azi posibilitatea construirii unei centrale solare geostaționare, respectiv plasată la 36 000 kilometri altitudine, de la care să se poată primi energia necesară funcționării uzinelor și

BREVIAR

iluminării pe timp de noapte. Din calcule a rezultat că o asemenea centrală are o masă de 10 400 tone, ceea ce este enorm avînd în vedere că cea mai perfecționată navetă spațială nu poate plasa pe orbită decît 20 tone. Asamblarea în spațiu se va efectua pe măsură ce modulele vor fi transportate. Mai există și ideea construirii unor uzine pe Lună, de unde să se extragă materia primă și să se confecționeze părțile centrale, iar de aici să fie expediate pe orbită. Centrala solară cosmică va fi de forma unei dreptunghi, cu laturile de 10,5 și 15,25 kilometri, respectiv cu o

suprafață de 50 kilometri pătrați (Fig. 1). Puterea de captare a platformei, ce va cuprinde celule fotovoltaice, va fi de 9 miliarde wați (9 gigawați) deoarece se speră că în următorii zece ani acestea să-și mărească randamentul de la 12—15 la sută la peste 21 la sută.

Energia captată va călători de la centrala solară pînă la Pămînt fără un suport fizic, transmisia fiind asigurată de tuburi amplificatoare speciale, ce emit unde electromagnetice ultracurte, foarte puternice, cu un randament de 90 la sută,

numite magnetroane, cu frecvența de 2,45 gigaherti, prin intermediul unei antene de emisie, de un kilometru diametru, careia pe Terra îi va corespunde o antenă de recepție de 7 kilometri în diametru. De reținut este faptul că cea mai mare antenă construită pînă azi are doar 300 metri, este în formă de paraboloid și se află la Arecibo în Mexic și că una de 7 kilometri ridică numeroase probleme, printre care și aceea a plasării ei din punct de vedere geografic. De aceea unii specialiști inclină ca ea să fie așezată în plin ocean. Răcirea magnetroanelor în spațiu ridică probleme, deoarece aerul extrem de rarefiat nu permite pierderi termice, fiindcă nu există nici o materie care să poată absorbi aceste calorii, ce rămîn captive în magnetron și duc la distrugerea lui. Soluția s-a găsit prin crearea unui fel de radiator ce înmagazinează căldura, asigurînd magnetronului o funcționare de 60 ani. Unii specialiști propun ca energia produsă de centrala solară spațială să fie transmisă prin fascicule laser în loc de microunde, în care caz, în loc să se întindă antene pe 7 kilometri ar fi suficienți doar cîțiva zeci de metri, singurul inconvenient fiind norii care le antrenează puterea.

AUREL DIANU ■

Există un redresor bun la care „bateriile” interesului față de fotbal se reincarcă de fiecare dată încet dar sigur: acesta e timpul. La nici o lună de zile după încheierea campionatului, fotbalul reîncepe să fie privit cu încredere, cu speranță de mai bine, cu nerăbdarea de a șterge și-a lua de la capăt șirul sinuos al trăirilor săptămânale pe care ni le provoacă fiecare etapă. Fusesse un campionat despre care s-a putut spune mai degrabă „bine că s-a terminat” decât „păcat că s-a terminat”. De o competitivitate mediocră, cu multe echipe lipsite de aplombul unor ambiții sportive firești, cuprinzând destule jocuri cu deznodământ previzibil din cauza diferențelor mari de valoare și de dorință de victorie a combatanților, având și un sfârșit confuz, în chiar ultimele lui secunde (parcă pentru a pune cap la tot ce se întâmplase până atunci), sezonul fotbalistic precedent n-a avut calitatea de a contribui la prograssul general al fotbalului nostru. Un progres necesar, așteptat și dorit de toată lumea, în condițiile în care echipa națională ratase calificarea la turneul final european, iar „pfe”-olimpicii capotasera lamentabil în cealaltă campanie de anvergură internațională — un progres care nu putea și nu poate fi prefigurat decât de valoarea competiției interne. Or, cernind meciurile recentului campionat prin sîta normală a realismului și obiectivității, prea puțin s-ar aduna în beneficiul general al fotbalului. Însăși lectura clasamentului final (care oferă cîteva date în premieră europeană despre cum se poate închela o competiție) sugerează marile discrepanțe valorice, mediocritatea și chiar resemnarea majorității echipelor, absența unui echilibru în întrecere, „deplasarea spre negativ”

Campionatul Europei, ediția nr. 8, a rămas în urmă. Știm că echipa Olandei „răzbură” necrușitele ei din finalele C.M. 1974 și 1978 și oferă experimentatului ei antrenor Rinus Michels satisfacția de a fi, în fine, victorios într-o mare competiție inter-reprezentativă. După ce a cucerit tot ce se putea în materie de cluburi. Știm că Euro '88 a înregistrat cel mai mare succes de public din toată istoria întrecerilor de anvergură (campionate ale lumii sau campionate continentale): aproape 950 000 spectatori pentru 15 partide (în numai patru cazuri, tribunele nu au fost ocupate pînă la ultimul loc!), o medie de 63 000 de prieteni al fotbalului prezenți la fiecare joc! Știm că C.E. nr. 8 a realizat și un (onorabil) record al sportivității: nici un cartonaș roșu în 1 350 de minute (apri-ge) de joc! Și nici o altercație, nici un incident în teren în cele 20 de zile de competiție. Știm că Euro '88 a reprezentat consacarea unor echipe ca Olanda și U.R.S.S., declinul (iremediabil?) al altora (Danemarca sau Anglia) și afirmarea unor selecționate noi, cu forțe proaspete (Italia) sau reînscute din propriile (vechi) forțe (Irlanda). Pentru ultimele două, neenumerate, R.F. Germania și Spania, campionatul a lăsat un mare semn de întrebare privind viitorul, adică C.M. 1990: garniturile lor actuale nu sînt nici tinere dar nici bătrîne, în schimb forța de joc nu reprezintă o garanție pentru „Coppa del Mondo”. În fine, afirmăm cu siguranță, în ce ne privește, că finala a prezentat în arenă cele mai bune echipe ale turneului final. Nu facem, de altfel, altceva decât să exprimăm opinia — cvasi unanimă — a celor prezenți privind concurențele care și-au disputat trofeul european. Știm însă mai puțin despre unele lucruri de după imensele decoruri ale stadioanelor. Cîteva din intimitățile acestui campionat continental încercăm să vi le prezentăm în rîndurile care urmează.

Printre „hooligans”

in gara Düsseldorf

În ajun, vineri 10 iunie, asistasem pe Rheinstadion din Düsseldorf la o simplă dar emoționantă festivitate de deschidere a campionatului. Foști mari jucători din cele opt țări — Iașin, F. Walter, B. Charlton, Cruyff, Di Stefano, Don Givens, Riva, Simonsen — adresaseră salutul cald și urări de sportivitate și corectitudine în teren și

a prestațiilor realizate de peste două treimi din numărul com-petitoarelor. Desigur, prin vasele comunicante ale campionatului, ce s-a scurs la un pol, s-a adunat la celălalt. Dar ușurința cu care Steaua și Dinamo au absorbit resursele de competitivitate ale echipelor de sub ele, nu poate fi pusă numai pe seama forței acestor două cluburi fruntase, ci și pe a slăbiciunilor multiple existente la celelalte grupări sportive.

Situația generală a fotbalului nostru evidențiază, așa cum s-a apreciat la încheierea campionatului, grave lipsuri în munca tuturor celor care se ocupă de

sau altul sînt răspunzătoare conducerile tehnice sau administrative respective (de unde și cunoscutul carusel al schimbării de antrenori și conducători), pentru eșecurile loturilor reprezentative răspunzătoare este federația; o federație căreia, tot-mai pentru asta, trebuie să i se acorde în schimb posibilitatea reală de a-și întocmi și respecta planuri de muncă, de a lua decizii și opțiuni cărora este necesar să li se subordoneze toate cluburile, fără excepție. Or, în activitatea din sezonul trecut a federației, s-au strecurat destule fisuri, care au avut rola unor precedente ce n-au adus nimic

nostru, prin apele imprevizibile și involburate ale competițiilor interne. Altfel, dacă fiecare club va ajunge să facă ce vrea (în materie de transferări, de aminare sau devansare de jocuri, de reducere sau anulare a sancțiunilor, de delegări ale arbitrilor etc.), cu greu vom putea spera într-o revigorare a credibilității și sportivității campionatului nostru.

Așadar, în timp ce fotbalul european savurează încă succesul deplin pe care l-a avut turneul final, fiecare „soccer” încercînd să extragă învățămînt de rigoare din acest festival fotbalistic care a fost „Euro '88”, fotbalul nostru se află iarăși cu un pas mai în urmă, obligat să-și analizeze mai întîi activitatea trecută pentru ca, pe această bază, să se poată, eventual, racorda la tendințele actuale ale acestui sport, pregnant manifestate pe parcursul turneului „celor 8”. (În această paranteză fie spus, la 4 iulie a început la Baden-Baden un congres al tehnicienilor din Europa la care s-au dezbătut tocmai concluziile lui „Euro '88”, dar nici-un antrenor din țara noastră n-a participat la această manifestare!).

În paralel, deci, cu acest moment organizatoric foarte important, viața fotbalului nostru cunoaște trepidările obișnuite acestei perioade: transferări, numiri de antrenori noi, turnee în curs de perfectare și, nu în ultimul rînd, comentarea șanselor pentru toamna competițiilor europene, în urma recentei tragedii la șorți. Acest proaspăt episod ne-a îndemnat la o trecere în revistă și o caracterizare succintă a „potențialului de start” pe care-l au cele patru reprezentante ale fotbalului nostru în cupele europene.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Patru pentru Europa

acest sport. De aceea federația și fiecare organism al acestui for sportiv au fost chemate să-și facă o analiză severă a întregii activități, ale cărei concluzii urmează să fie dezbătute într-o plenară a comitetului federal ce urmează să aibă loc în 18 iulie. Vor fi multe probleme de adus în discuție, dar, dintre ele, cel puțin una are o importanță majoră: raporturile dintre cluburi și federație. Clarificarea acestor raporturi este decisivă pentru o pregătire corespunzătoare a echipei naționale în vederea apropiatelor preliminariilor ale campionatului mondial — și fără o ierarhizare corectă a priorităților față de obiectivul calificării la „Coppa del Mondo 1990”, realizarea acestui obiectiv n-are cum să fie posibilă. Spunem acest lucru intrucît, dacă pentru neîmplinirile la un club

bun: amînarea jocului unei echipe a determinat pe alta să procedeze la fel, apariția, în etapa de duminică, a unor jucători anunțați cu o zi înainte ca fiind suspendați n-a putut decât să stîrnească nedumerire și confuzie, redelegările „cu perseverență” a unor arbitri compromisi etape în șir au condus la... arbitriul cunoscut — ș.a.m.d. „Forfecată” de sus (conducerea C.N.E.F.S. nu de puține ori a orientat altfel sau a infirmat decizii luate de federație în consens cu prevederile regulamentelor) și de jos (presiunea cluburilor a fost adesea irezistibilă pentru „verticalitatea” coloanei vertebrale a federației); activul retribuit și obștesc al F.R.F. trebuie să-și regroupeze serios forțele pentru a avea personalitatea necesară pilotării după regulament a navei fotbalului

în afara lui. Vocile cristaline ale corurilor de copii și tineri veniți din țările finalistelor au intonat splendide cîntece populare, prinziind și tribunele în exuberanță sinceră a manifestării lor. Totul era senin și frumos, promițînd un campionat fără nici o pată de violență. Ne înșelam. După nici 24 de ore de la stingerea reflectoarelor de pe Rheinstadion...

După nici 24 de ore de la stingerea reflectoarelor de pe Rheinstadion treceam prin gara Düsseldorf... Puternice forțe polițienești invadaseră perioanele. Imensele uși ale intrării în gară erau complet distruse. Călcăm pe cioburi din geamurile acestor uși iar încordarea polițistilor, echipați ca pentru un

mas izolate. Nu doar intervenția organelor de ordine a asfixiat, în fașă asemenea acte. Ci, mai cu seamă, atitudinea marii majorități a simpatizanților reprezentativei engleze. Cu unii dintre ei am stat de vorbă a doua zi, chiar pe „terenul de luptă” de la Düsseldorf. „Am venit cu o mare bucurie și speranță la acest campionat, ne spunea chimistul Brian Robins din Liverpool. Știm că avem de apărut și onoarea suporterilor englezi atât de mult și de grav terfelită în ultimii ani. Sînt pur și simplu deprimați de ceea ce s-a întimplat. Dar, vă asigur, asemenea exemplare își fac tot mai puțin loc în rîndurile noastre. Veți vedea. Din ce în

timele etape. Știți că a fost grav accidentat și s-a refăcut cu greu. „Motivația selecționerului nu a reprezentat o totală justificare a modului cum el l-a tratat pe veritabilul „spărgător de fronturi” care este Marco Van Basten. Colegii olandezi pretindeau că la mijloc era și un motiv, să-i spunem, sentimental: Michels dorea să-i dea o satisfacție și lui Bosman, care a jucat mult și cu folos în preliminarii.

Atunci, cum s-a produs, totuși, schimbarea de opinie de 180 de grade a lui Michels? La origine pare a fi o intervenție a lui Gullitt în fața antrenorului său. Cum s-au petrecut faptele? După primul meci al „portcaliilor”, eșecul cu formația Uniunii Sovietice, Michels a lansat un atac public la adresa căpitanului olandezilor: „Gullitt trebuie să arate că este cu adevărat fotbalistul nr. 1 al Europei și să scoată echipa din impas prin clasa lui de joc”, a afirmat Michels. Într-o discuție îndelungată cu antrenorul său, Ruud a ripostat: „Da. Voi încerca să repar defecțiunea de start. Dar avem datoria să aliniem cea mai bună echipă. Din ea nu poate să lipsească Van Basten”. Chiar dacă nu a efectuat imediat mutarea cerută de căpitanul formației, Michels și-a reparat pe parcurs eroarea și atât de puternicul virf de atac și-a făcut pe deplin datoria. De altfel, în privința lui Basten nu sînt puțini specialiști care îl consideră superior lui Gullitt. Nu împărtășim în totalitate această idee dar remarcăm că refacerea cuplului de la A.C. Milan în echipa Olandei s-a soldat cu rezultate excelente. Înțelegem prin acest fapt garantat de cifre, de fapte, că Gullitt este și mai mare cînd joacă lîngă Van Basten și invers. De altfel, acest cuplu a reunit, într-o lună, două succese remarcabile: cu echipa de club a cucerit titlul Italiei, cu naționala titlul european! A produs oare diferendul Michels-Gullitt vreo deteriorare a raporturilor dintre antrenor și căpitanul de echipă? De fel. La încheierea finalei, într-un interviu televizat, Gullitt a declarat: „Dacă am vreun sentiment de durere, în avalanșa de satisfacții din aceste zile, el mi-l produce despărțirea de antrenorul nostru. Michels este pentru noi un părinte, un om care a fost mereu, și sufletește, alături de noi. Regretăm mult plecarea lui și nu vom uita ce a făcut pentru fiecare dintre noi și pentru echipa Olandei...”. Totul e bine cînd se termină cu bine!

EFTIMIE IONESCU

Vară fierbinte

● „Festivalul mondial al șahului pentru tinerețe și pace”. Vă invităm să urmăriți evoluția Campionatului Mondial pentru copii și juniori, aflat sub patronajul FIDE și cu sprijinul Națiunilor Unite, a cărui festivitate de deschidere va avea loc pe data de 24 iulie la Timișoara cu participarea a 210 reprezentanți de pe toate continentele. Dovedind interesul pentru dezvoltarea „sportului minții” la vîrste fragede, printre cele 58 țări care au confirmat participarea, vom remarca și prezența unor nume mai puțin cunoscute în arena mondială: Andora, Bangladesh, Cipru, Trinidad și Tobago. La startul palpitantei întreceri se anunță campioanele mondiale: Alisa Galiamaova (URSS), Katy Haslinger (Anglia), Suzane Urminska (SUA), jucătoare din echipa olimpică: Ana Maria Botsari (Grecia) și alte două vedete afirmate în jocul cu bărbății: Judith și Zsofi Polgár (înscrise în concursul masculin la categoriile 12, respectiv 14 ani). Campionul mondial la categoria 14 ani, englezul Kumaran Tharshan, va primi replica „noului Kasparov” al Uniunii Sovietice în postura lui G. Kamski, în timp ce în grupa juniorilor (16 ani) cap de afiș rămîne doar maestrul internațional Ilia Gurevich (SUA), cel mai bine cîtat în ierarhia Elo: 2450 p. Reprezentantii României sînt: M. Zainea, A. Munteanu, G. Schwartzman, Nisipeanu, R. Szuhánek, I. Fronie, L. Kocsis, M. Ceteras, A. Frățilă, C. Peptan, L. Cernă, C. Nicolcea, S. Tufă, I. Morariu, R. Istrățescu, L. Radu (Rezerve: F. Németh, A. Porumbin, A. Istrățescu, M. Manolache, R. Pușcariu, A. Sasu-Ducșoara, A. Osiceanu, A. Crețu). Directorul tehnic al turnului, Gheorghe Candea-secretarul Federației Române de Șah, care ne-a furnizat aceste date, va supraveghea atent desfășurarea rundelor alături de brigada de arbitri condusă de J. Kaikamdjov (Bulgaria), Anghel Vrabie și Paul Diaconescu. Reprezentantul FIDE este Boris Kutin (Iugoslavia). Festivitatea de premiere va avea loc pe 6 august, cînd vom cunoaște noii medaliați ai Campionatelor Mondiale. ● Un milion la șah ani... Autoare a computerului de șah „Mephisto”, firma HeGENER + Glaser s-a înscris pe lista sponsorilor de șah cu un proiect de mare publicitate: oferă un milion de franci elvețieni jucătorului vest-european ce va atinge performanța d... langer la titlul mondial în vîrtoii șase ani... ● Focuri de artificii. În turneul celor patru (Kasparov, Karpov, Timman, van der Wiel), intrat în istoria recordurilor (categoria a 17-a, Elo: 2650) Kasparov l-a învins pe vechicul său rival, Karpov, într-o partidă plină de sacrificii. Urmăriți apărarea Caro-Kann și încercați să depistați „greșelile” celor doi. „K. Kasparov — Karpov: 1. e4 d5 2. d4 d5 3. Cd2 d :e4 4. C :e4 Cd7 5. Cf3 Cg6 6. Cg3 e6 7. Nd3 Ne7 8. 00 c5 9. De2 00 10. Td1 Dc7 11. c4 c : d4 12. C : d4 a6 13. b3 Te8 14. Nd2 b6 15. Ch5 Nb7 16. C : e6 !? f :e6 17. D : e6 Rf8 18. N : h7 Cc5 19. Dh3 C : h7 20. N : g7 Rg8 21. Nb2 Dc6 22. Td4 Ce4 23. T : el Ceg5 24. Dg4 Na3 25. Nc3 T : el 26. N : el Te8 27. Nd2 Ncl 28. h4 N : d2 29. T : d2 Te8 30. Rh2 Te4 31. f4 De6 32. Td8 Rf7 33. Td7 Rf8 34. D : e6 T : e6 35. h : g5 Te7 36. T : e7 R : e7 37. g4 Ne4 38. Rg3 Nbl 39. a3 1 :0. La Be... fort, în penultima rundă a „C... pei Mondiale”, Karpov și-a luat revanșa în a 150-a partidă jucată cu campionul mondial de la începuturile duelului, chiar dacă victoria în turneu a revenit lui Kasparov. ● În „Cupa Mondială”, la capătul superturneelor de la Bruxelles și Belfort, clasamentul general se prezintă astfel: 1. Karpov 54,5p, 2. Ljubojevici 38,5p, 3. Sokolov 37p, 4-5. Andersson, Beliavski 35,5p, 6. Speelman 34,5p, 7. Kasparov (absent la Bruxelles) 29p, 8. Salov 25p, etc. ● Se proiectează pentru primăvara anului viitor un nou meci între echipa Uniunii Sovietice și o reprezentativă mondială adidoma celorlalte două întreceri din anii 1970 și 1984, care s-au încheiat cu victoria jucătorilor sovietici.

MARGARETA MUREȘAN

„Euro '88” și intimitățile sale

veritabil asalt, ne amplificau sentimentul de panică. Pe întregul front al impozantei clădiri a gării — plutoane de gardă, cu imensele scuturi din sticlă încasabili care prezentau urmele ciocnirilor cu adversarii lor. Cine erau ei? I-am văzut, pe cițiva, lipiți de pereții holului gării, cu cătușele la miini... „Suporteri”, pot fi oare numiți ei astfel, chiar cu ghilimelele de rigoare?, ai echipei Angliei. Figuri, descompuse de furie, oameni aflați evident sub efectele alcoolului sau drogului. Echipați în cele mai curioase și mai „originale” echipamente de luptă, cu brîie imense din piele, cu diagonale ghintuite, cu fețele acoperite de vopsele în culori violente... Pornind din gară, am văzut, pe străzile laterale, automobile complet distruse, vitrine sparte. Jalnicele urme ale asaltului huliganilor englezi. În cartierul vechi al orașului se desfășurase o acțiune asemănătoare. La fel, la Frankfurt pe Main. Să dispară, în cîteva ore din această noapte, tot ceea ce ne apăruse atât de minunat și de promițător, ieri, la deschiderea competiției? Nu, din fericie, nu! Cele cîteva ore de groază și de violență au ră-

ce mai puțin...”. În adevăr, în zilele care au urmat, englezii au avut o atitudine exemplară. Iar în meciul de rămas bun al formației lor, de la Frankfurt pe Main, ei s-au comportat excelent. La plecarea de pe stadion, echipa Angliei i-a salutată amical. Iar plecarea de pe stadion s-a făcut într-o perfectă ordine așa cum au cerut-o organizatorii.

Nu credem într-o ameliorare a stării de lucruri. În ciuda momentelor penibile de la Düsseldorf și Frankfurt pe Main, am descoperit în voința imensei majorități a „fansilor”, argumentul că falșii prieteni ai fotbalului vor fi eliminați. Sau vor dispărea...

A existat un conflict

Michels — Van Basten?

„Nu, nu, nu... de trei ori nu” a răspuns Rinus Michels la conferința de presă de după finală. Atunci de ce a apărut atât de puțin Van Basten în primele meciuri? A venit replica. „Pentru că Marco nu era complet pregătit fizic. Și la A.C. Milan el a jucat numai în finalurile de partide, în ul-

Sute de tineri în echipament montan au străbătut, în a doua parte a lunii iunie, drumul ce leagă cabanele „Padina” și „Pestera”. Vizavi de Turnul Seciului, desprins miraculos din Peretele Bătrinei, adică pe pereții abrupti ai Vârâriei Mici și ai Vârâriei Mari se desfășurau probele finale ale cursurilor de vară ale școlilor naționale de alpinism, salvamont și speologie sportivă. Reuniunea celor mai buni și a celor care aspiră să devină cei mai buni în aceste domenii ale curajului și exactității a prilejuit atât Federației Române de Turism și Alpinism, a cărei activitate promite, și datorită energiei noului său secretar, prof. Gheorghe Dunărințiu, să se revitalizeze, cit și celorlalți reprezentanți, ai Ministerului Turismului, ai organelor locale, o necesară evaluare a potențialului exact de care se dispune actualmente, a resurselor care pot fi utilizate pentru a se înregistra un dorit reviriment în acest domeniu.

În ceea ce privește alpinismul, așa cum aprecia un specialist care are trecut pe cartea de vizită Pamirul, profesorul Alexandru Floricioiu, este momentul ca școala noastră națională, care a avut o evoluție mai lentă, să-și accelereze ritmul pentru a se afirma mai convingător în plan internațional. Asigurind pregătirea și a celor implicați în celelalte discipline ale federației, școala națională alpină trebuie să ofere un cadru complex de afirmare a personalității umane, performanța având, în acest domeniu, un profund caracter educativ. Din această perspectivă, prof. Taina Dutescu (prima femeie care a escaladat „fisura albastră”, participantă la expediția românească din Himalaya) a apreciat că, nevizând spectacolul de agrement, concursul de alpinism trebuie conceput ca un concurs între om și munte, nu între oameni. Importantă e tocmai solidaritatea în lupta cu verticala, cu frigul, cu înălțimea, cu propria slăbiciune. Echipajul calificat pe criteriile actualului campionat de alpinism n-ar putea fi trimis în Himalaya. Cum e conceput, concursul plăonează și de aceea e nevoie de o departajare finală prin probe de viteză. Or, la fel de relevantă ar fi o probă gen „cine mănincă un tort mai repede”, adică la fel de strădina de autentic alpinism. Cum discutabil rămâne și motivul pentru care etapa de iarnă a concursului s-a organizat la Herăuleanu, unde, e adevarat, oficialii au putut fi cazati la un hotel confortabil. Mai ales în condițiile în care se va trece la extinderea aplicațiilor utilitare ale alpinismului, trebuie regândită cu seriozitate întreaga activitate.

Și notiunea de salvamont, a apreciat dr. ing. Anton Baen, președintele comisiei centrale de specialitate, s-a extins, tocmai datorită solicitărilor provenind din diferite domenii ale economiei naționale. Afirmându-se ca o avangardă a turismului și a alpinismului, salvamontul necesită o școală dură, în care riscul e asumat. Confundându-se cu începutul alpinismului, începutul salvamontului, a adăugat dr. Ioan Giurelulescu, secretarul aceleiași comisii, marchează întințirea celui dintâi cu medicina de urgență. Experiința ultimilor 20 de ani, cînd s-a înregistrat o semnificativă creștere de la 13 la 34 centre, în 18 județe montane, care au 57 echipe cu peste 600 salvamontisti, demonstrează că a-

„Dacă ne-nfruntă munții...”

ceastă activitate voluntară a înregistrat o experiență și rezultate comparabile cu ale tărilor care au salvamontisti profesioniști. Astfel, de doi ani, nu s-au înregistrat accidente pe creștele Făgărașului unde echipele sibienne desfășoară o eficientă activitate de patrulare și prevenire. În zona Brașovului și a Sibiei, au fost realizate construcții speciale pentru acordarea primului ajutor (puncte sanitare și refugii salvamont). Preocupările actuale a remarcant maestrului sportului Mircea Opris,

monitorul șef al salvamontului, vizează cu prioritate îmbunătățirea tehnicii.

În ceea ce-i privește pe speologi, prin asimilare și creație tehnico-științifică proprie, s-a îmbogățit semnificativ zestrea dispozitivelor specifice acestei activități. Continuarea lui Emil Racoviță, a precizat dr. Marcian Bleahu, președintele comisiei centrale de speologie sportivă, descoperă anual sute de peșteri. Sigur că nici în cazul concursului național de speologie important nu e punctajul

(cite peșteri, ce lungime etc.), ci mai importantă ar fi chiar protecția peșterilor, având în vedere că din cele 1100 unități carstice cunoscute, destul de multe au fost pur și simplu vandalizate. Într-adevăr, a adăugat Cristian Goran de la Institutul de speologie, secretarul comisiei, se descoperă anual sute de peșteri și se protejează, prin efortul exclusiv al speologilor amatori, numai cîteva zeci. În acest domeniu, în care latura sportivă e esențială, în care e nevoie de oameni tineri, nici știința nu poate fi ocrotită. Mai trebuie protejați și oamenii, nu doar peșterile, și de aceea se speră într-o perfecționare a colaborării cu salvamontul pentru a se realiza asistența în zonele carstice — salvaspeo.

Există un larg sprijin acordat de societate acestor activități care depășesc zona agrementului pur, materializat în preocuparea Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare, care finanțează activitatea salvamont, a Ministerului Muncii, care asigură echipamentul de protecție, și, bineînțeles, a C.N.E.F.S. și a Ministerului Turismului care, așa cum au evidențiat Gheorghe Cenec, inspector șef în minister, și Constantin Enc, directorul O.J.T. Dimbovița, asigură transportul gratuit pe cablu al salvamontistilor, încadrarea tuturor cabanierilor ca salvamontisti, inclusiv găzduirea școlilor și a concursurilor, menționate. Gazdele manifestării, maestrul sportului Nicolae Sbircea, fost alpinist, membru al comisiei centrale de salvamont, șef de unitate la cabana „Padina”, și mai tînărul Ion Ioniță, colegul său de la „Pestera”, care începe să se acomodeze cu privilegiul de a lucra într-un centru al alpinismului românesc, contribuie și ei, an de an, la reușitele școlilor de specialitate.

În final, vrem să evidențiem două probleme care-și așteaptă grabnic soluționarea. Prima ține de o inexplicabilă renunțare: cluburile sportive universitare, exceptîndu-l pe cel din Brașov, au desființat secțiile de alpinism, deși mii de studenți din București, Iași, Cluj-Napoca, Timișoara etc., își petrec vacanțele în munți. Nu se gîndește nimeni că ei au nevoie de o pregătire specială, că, la urma urmei, există o răspundere, măcar morală, pentru accidente care n-au fost prevenite? A doua problemă, prezentă, pe care am considerat-o și un fel de angajament al tovarășului Gheorghe Cenec, coordonatorul activității cabanelor, are în vedere faptul că, din rațiuni ce țin de strictul câștig economic micile unități cabaniere, refuză să aibă cam dispără. Or, pentru cei care iubesc muntele și vor să-l cunoască, să-l cucerească protejîndu-l, importantă nu e cantitatea de produse (multe alcoolice) desfăcută prin aceste unități. Ba parcă, tocmai așa, se stimulează o nedorită învîlmășeală la poalele muntelui a celor care escaladează cu sirgîntă navelele cu bătură.

Stimularea turismului montan, a virtuților educative ale acestuia, inclusiv a unor activități utilitare cum ar fi recoltarea fructelor de pădure, a plantelor medicinale este, evident, o necesitate. Nu ne poate fi, de aceea, indiferentă pasiunea alpinistilor, a speologilor și a salvamontistilor cărora dragostea noastră pentru munți le este datoare.

CONSTANTIN DUMITRU ■

Toată lumea face sport

● Surprinzătoare pentru mulți lume, alegerea S.U.A. drept gazdă a celei de-a 15-a „Cupe Mondiale”, din 1994, la fotbal, n-a fost nici un moment pusă la îndoială de observatorii din preajma Federației internaționale, mai ales după atitudinea aproape ostilă a președintelui F.I.F.A., brazilianul Joao Havelange, față de candidatura Braziliei! Astfel că S.U.A., fără fără campionat intern, în care fotbalul se numește soccer, pentru a nu fi confundat cu marea dragoste a americanilor, jocul acela în armuri, unde finala Campionatului mondial din Mexic, transmisă de compania de televiziune NBC, a avut o audiență de numai 4 la sută, a primit organizarea cu 10 voturi favorabile (majoritatea), față de 7 pentru Maroc și numai 2 pentru Brazilia. ● Una dintre explicații poate fi găsită în declarația unui oficial american, care a promis, cu argumente, un beneficiu de 1,5 miliarde dolari. „Fotbalul este considerat în Statele Unite un sport străin de mentalitatea noastră? Nu-i nimic, pînă în 1994 mai avem 6 ani pentru a schimba această opinie”, a spus reprezentantul Comitetului de organizare. ● Optimismul acestuia (Vom avea 3,5 milioane spectatori!) n-a fost împărtășit de experții... financiar al ziarului „Wall Street Journal”, prima publicație americană care a analizat decizia F.I.F.A. ● Tragerea la sorți a primului tur al cupelor europene la fotbal a marcat, practic, startul noii ediții (prima manșă, la 7 septembrie, a doua — 5 octombrie, pauza neobișnuit de lungă făcînd loc turneului olimpic). Iată o ierarhie a echipelor participante la cele trei competiții după criteriul numărului de titluri naționale obținute. Pe primul loc în acest clasament se află formația nord-irlandeză Linfield Belfast, cu 39 campionate cîștigate, urmată de Glasgow Rangers — 38, Celtic Glasgow — 35 (în cele două țări campionate au debutat în 1891!), Rapid Viena — 29, Benfica Lisabona — 27, Olympiakos Pireu — 25, Real Madrid, Ferencváros, Sređet — cite 23, Ajax și Juventus — 22 fiecare etc. Steaua, campioana României, mai „tînără” cu cîteva decenii față de majoritatea celorlalte competiții, ocupă locul 27 (din 128 de formații luate în calcul), cu 13 victorii. ● Un transfer care a făcut vîlvă în fotbalul portughez: Rui Aguas, de la Benfica, a plecat la marea rivală a echipei lusitane, F. C. Porto. În vîrstă de 28 de ani, Rui Aguas n-a cunoscut pînă acum o altă grupare, fiind, pe deasupra, și fiul lui Jose Aguas, căpitulul Benficăi pe vremea victoriilor din „C.C.E.”. ● Alte transferuri confirmate: Hugo Maradona, fratele lui Diego, va evolua un sezon la divizionara B spaniolă Rayo Vallecano, Vaghiz Hidiyatulin a plecat de la Spartak Moscova la F. C. Toulouse, iar austriacul Tony Poster a părăsit Italia în favoarea Spaniei, unde va juca la Sevilla. De asemenea, Napoli a mai angajat un sud-american, pe brazilianul Alemão, fost la Atletico Madrid. ● Cinci studenți britanici, între care și atletul Geoff Parsons, au plecat pe biciclete spre Seul, unde urmează să sosească la 17 septembrie, ziua deschiderii J.O., după ce vor parcurge 8527 km. Cei cinci speră să strîngă pe traseu, și o serie de fonduri pentru copii handicapați. ● Federația internațională de fotbal (F.I.F.A.) a anunțat că va permite federațiilor naționale înscrierea unui număr de 10 arbitri internaționali, față de 7 în prezent, precizînd, totodată, că acesta este numărul maxim. Comisia de arbitri a forului fotbalistic mondial avînd latitudinea să infirmе propunerile federațiilor membre, după analizarea „cărților de vizită” ale cavalierilor flutierului. ● Cu mai puțin de 3 luni pînă la încenarea Jocurilor Olimpice de vară, federația britanică de atletism se vede confruntată cu o problemă delicată: deținătoarea titlului olimpic la aruncarea suliței, Tessa Sanderson, a pretins o importanță „taxă” pentru a participa la concursurile de pregătire și verificare. Forul atletice din Marea Britanie urmează să hotărască dacă Tessa Sanderson își va putea apăra titlul...

LUCIAN OPREA ■

Civilizația sportului

Viața de arbitru (III)

Continuăm publicarea scrisorilor cititorului Ion Constantinescu din Cluj Napoca, alea Azuga, 7, fost arbitru de fotbal, referitoare la „acaturile” activității de arbitru.

„Locuim și aveam serviciul la Tulcea. Trebuia să arbitrez la Brașov. Plecam din Tulcea simbăta la orele 21,30 (vezi obligațiile de serviciu, de familie, oboseala acumulată într-o săptămînă). Ajungeam la București după 8-8 1/2 ore de călătorie în noapte, cu tren personal, sîream în garnitura de Brașov, în apropiere de sosire mă echipam în tren cu costumul de arbitru, coboram și în fugă la stadion unde jocul începea la ora 11,00 (trenul sosea în Brașov la 10,30). După terminarea jocului (cu bine sau nu) primeam baremul, uneori (nu întîmplător) în bancnote de 3 lei, șifonate, cu aspect de ofensă, și din nou fuga la tren! (ultimul util între orele 14-14,15). După o călătorie la ducere de 12-13 ore, urma călătoria de întoarcere Brașov-București circa 4 ore, apoi stînger prin București pînă la 21,30 (nu eră alt tren) și București-Tulcea 8 ore. Ajungeam la Tulcea luni la orele 6,15-6,30 și obligațiile profesionale mi dătau ca la ora 7,00 să fiu prezent la serviciu (din gară la serviciu circa 7 km). Vă rog să apreciați. Era o pasiune? Era o activitate obștească (cit de cit răsplătită?) Era o nerozie? Sau toate la un loc?! Așadar, după 40 de ore de neodihnă, de călătorie și-alte... puteam să mă așez în pat către orele 16,00, luni după amiază!

Concluzionînd, vă rețin atenția asupra următoarelor aspecte: — există barem pentru arbitraj în fotbal, există indicații

ale F.R.F. dar sînt în totală neconcordanță cu actualitatea, cu viața, cu tarifele în vigoare; — „favorurile” oferite de gazde arbitrilor se manifestă arareori și ele reprezintă o îndatorire firească (mă refer la primire, cazare, hrană contra cost) cu condiția ca omul arbitru să fie de la sosire pînă la plecare cu constituția curată ca verdele primăverii; — vă propun ca rubrica dvs. să fie intitulată „Puritatea sportului”, ar fi de mare actualitate.”

Vă mulțumim! Este un fapt incontestabil că rolul arbitrilor în fotbalul competițional a devenit din ce în ce mai important și că o mare parte din responsabilitatea pentru dezvoltarea rîitoare a acestui sport se află în mîinile lor. Misiunea arbitrilor este învestită cu o autoritate bine definită, în baza căreia ei trebuie să etaleze într-un mod armonios caracterul său deosebit, cu curajul exemplar, cîdități fizice și intelectuale superioare alături de un psihic sănătos. Problema comportării arbitrilor înainte și după terminarea partidei prezintă un interes deosebit deoarece în funcție de modul în care acesta înțelege să-și organizeze activitatea depinde în mare măsură și comportarea sa în timpul desfășurării jocului.

Credem că F.R.F. nu ar mai trebui să admită recuzările și fiecare arbitru să fie considerat a priori un conducător corect al jocului care i se încredințează. Pînă la proba contrarie. Ce facem însă atunci cînd sînt mai multe probe contrarii? Există desigur și greșeli intrucît cine muncește și greșește, dar una este greșeala neintenționată și alta este fraudă în vîzul a mii și mii de cîldeni dormici să asiste la o manifestare sportivă cîstită, dîmnă, cavalerescă. Goethe spune în „Faust” că vinzîndu-ți sufletul obții o fericire efemeră, adevărata fericire este să nu-ți vinzi sufletul.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Întia tragere la sorti,

în noua ediție a cupelor europene la fotbal

Cupa Campionilor Europeni :

SPARTA PRAGA — STEAUA BUCUREȘTI

Cupa Cupelor :

DINAMO BUCUREȘTI — KUUSYSI LAHTI

Cupa U.E.F.A. :

VICTORIA BUCUREȘTI — SLIEMA WANDERERS
OȚELUL GALAȚI — JUVENTUS TORINO

Orice finală se cucerește cu primul pas!

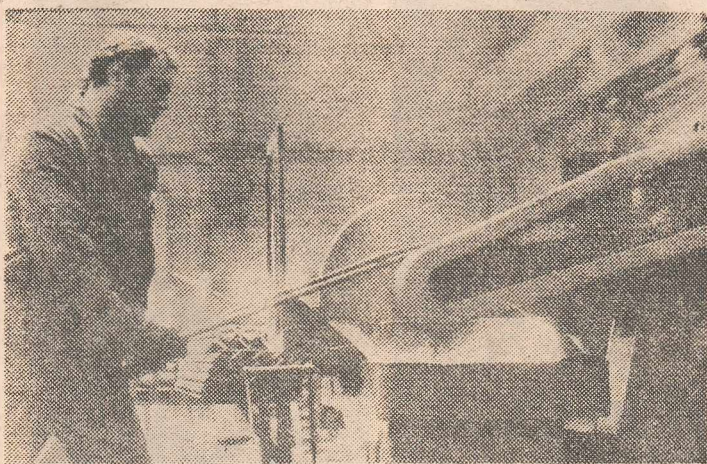
Nici nu s-au stins încă ecourile lui „Euro '88” și fotbalul reîntră, iată, grăbit în actualitate. O nouă etapă a întrecerilor europene a cluburilor a început, practic, odată cu tragerea la sorti desfășurată, marți, în sala de festivități a hotelului „Intercontinental” din Geneva. Urmele au ales, așadar, competitorii aflați acum față-n față într-o cursă din care, la 5 octombrie, se vor cunoaște cîștigătoarele cu drept de-a se alina la startul manșei următoare. Se aproximează șansele, se revaluează comparativ potențialele existente, calculele nasc noi speranțe, legate pentru unii de dorința afirmării, pentru alții însemnând încă o posibilitate de a-și consolida pozițiile dobândite. Cu acestea, pregătirile tuturor au și demarat, pentru nimeni ne mai fiind astăzi un secret că de calitate lor, mai mult decît de „valoarea absolută” aflată într-un vizibil proces de egalizare, depinde succesul.

La 7 septembrie primele opțiuni vor fi exprimate, returul (programat în acest an cu două săptămîni mai tîrziu decît de

obicei, pentru a putea intercala turneul final olimpic) urmînd să definitiveze lista calificatelor. Să nădăjduim că printre ele se vor număra și reprezentantele noastre, oferind nu doar motive de satisfacție suporterilor lor cît mai ales, știut fiind faptul că aceste echipe îi includ pe cei mai mulți dintre posibili purtători ai tricourilor cu tricolor, o bază sigură de lansare a naționalei noastre angajată încă din această toamnă în confruntările din preliminariile pentru C.M. 1990. Cum în ambele cazuri se află în joc prestigiul fotbalului românesc, sintem siguri că toți aceia de care depinde buna comportare a echipelor noastre vor cuteza mai mult decît au făcut-o pînă acum, reargumentîndu-și intențiile cu noi performanțe.

Reamintind tuturor faptul că fiecare punct contează prin adăugare într-o zestre a reprezentării viitoare să urmărim de pe acum echipele noastre participante la această ediție succes în campania lor europeană.

CONSTANTIN DRAGOMIR

„Debitare” de Bailești

Colectivul Întreprinderii de Celule Electrice Prefabricate din Dolj, în cadrul programului de modernizare a producției și a tehnologiilor, a realizat prin autoutilitare și a introdus în fabricația de serie Masina de Debitat ANODOMECANICĂ cu Disc Metalic și Avans Manual.

Mașina este folosită la debitarea laminatelor cu diametrul maxim de 80 mm prin rețezare; ea folosește, în locul discurilor abrazive, care conțin componente din import, discuri metalice confecționate din tablă OL-37 cu grosimea de 1,5 mm.

Discul metalic cu rol de sculă

permite realizarea unui număr de operații de 100 de ori mai mare decît cu un disc abraziv; în acest fel, în decursul unui an, în condiții normale de exploatare în două schimburi, se reduc cheltuielile cu circa un sfert de milion de lei și proporțional se diminuează și efortul valutar aferent.

Randamentul și productivitatea sînt sensibil aceleași, mașina debitînd cu excepția cuprului toate genurile de metale, lemn, materiale plastice inclusiv oteluri de scule fără ca suprafața rezultată din tăiere să se călească termic. (Mircea Hudek)

Pe urme de baladă

Una din manifestările de prestigiu care au însuflețit viața culturală buzoiană, polarizînd atenția iubitorilor de artă de pe aceste meleaguri și din județele învecinate a fost cea de-a XIX-a ediție a tradiționalelor serbări folclorice așezate sub sugestivul generic „Pe urme de baladă”. Desfășurată la Brînza într-un cadru geografic deosebit de pitoresc, în amfiteatru natural, traversat de rîul Bîsca Mare, manifestarea folclorică „Pe urme de baladă” din comuna buzoiană Gura Teghii a reunit la scenă deschisă artiști, amatori, ansambluri de cîntece și dansuri (Sîrîul, Plaiurile Mioritei, cele din Pătîrlagele, Nehoiu, dar și din localități aflate în afara județului Buzău), toate acestea probînd certe calități artistice, atît în interpretarea unor cîntece cît și în prezentarea unor dansuri și obiceiuri populare care au ridicat manifestarea la înălțimea unei binevenite sărbători a artei populare românești. Alte momente artistice pîrinte ai căror protagoniști s-au numărat în calitate de invitați renumiți soliști de muzică populară Sava Negreanu-Bruzascu, Veta Bîciș și Dumitru Fărcaș au completat programul acestei manifestări folclorice cu o dimensiune de frumusețe, bucurie și valoare pe care arta adevărată o presupune dintotdeauna. (Dan Stroe).

Duminică la trap!

Printr-o inexplicabilă ciudățenie, acum, cînd o sumedenie de unități și de gospodări fac serioase eforturi de sporire a numărului de cabaline, în tribunele curselor de cai iau loc din ce în ce mai puțini spectatori. În ultimii ani, spectacolele atît de palpitante ale cailor înspumăți în timpul trapului au din ce în ce mai puțini simpatizanți, de parcă n-ar fi vorba decît de o poveste frumoasă rămasă de pe vremea bunicii. E frumos și folositor calul înhamat la căruță, e un deliciu echitația, literatura a generat o adevărată producție pe seama acestui subiect și totuși, tribunele de la Ploiești sînt din ce în ce mai goale. Nu sînt spectatori sau se reduce numărul amatorilor de pariuri? Acum, cînd, respectul pentru cal și-a intrat în drepturi, pariurile contează mai puțin. Important este faptul că în aceste concursuri se întrec cele mai dotate exemplare pregătite de Centrul republican pentru creșterea cabalinelor și calificarea cailor de rasă. Duminică, în derbiul de trap de la Ploiești se vor întrec cei mai buni cai de patru ani iar în alte curse, ceilalți pretenzenți la cununa de lauri, indiferent de vîrstă. Între aceștia, și cîștigătorii unor premii internaționale demne de considerație (Recrut, Barău, cîștigători la Berlin Lichtenberger). Cînn-am, avut cai, i-am venerat, iar acum, cînd îi putem privi folosii sau încăleca, ne îndreptăm atenția spre altceva. Parcă nu e prea corect.

Fără spectatori, alergarea calului ține mai mult de biologie. În fața unor tribune pline, alergarea lor devine un palpitant fapt de viață. Omul și calul într-o singură vîntă de a cuceri lauri. Să așteptăm derbiul de duminică în speranța că nu vor fi necesare premii pentru spectatori. Oricum, povestea calului de cursă merită mai multă atenție. Ceea ce vom și încerca într-unul din numerele noastre viitoare. (C. N.).

VREMEA

cum a fost
cum va fi

În calitate de martori ai scurgerii timpului „meteorologic” confirmăm atingerea pe data de 6 iulie a apogeeului încălzirii comentate în numărul precedent al revistei. Temperaturile maxime ale zilei au atins valori de 40°C și chiar 41°C în Banat, Oltenia și Muntenia. La stațiile meteorologice de munte regimul termic a depășit valorile medii multianuale cu 10—14°C, pentru parte din ele consemnîndu-se noi recorduri ale lunii iulie. În ziua de 6 iulie s-a mai modificat limita superioară a temperaturilor înregistrate în luna lui cupor la Băilești, Dilga, Grivița, Hirsova, Galați, Bacău și Roman.

Săptămîna 7—13 iulie a debutat cu o vreme caniculară cu temperaturi maxime ziua pînă la 39°C și cu nopți tropicale. În noaptea de 6—7 iulie la București-Filaret temperatura minimă a fost de 25,0°C reeditîndu-se valoarea din 29 iulie 1971 a celei mai calde nopți a capitalei din ultimii 105 ani. În continuare, conform așteptărilor, vremea s-a răcorit și a devenit în general instabilă cu deosebire în regiunile estice. Au căzut ploii torențiale însoțite de grindină și descărcări electrice. La Slănic Prahova, simbătă 9 iulie între orele 13h50min și 15h45min s-au însumat 100 l/mp, iar luni la Crovu în județul Dimbovița, ploaia căzută în două ore și jumătate a totalizat 80 l/mp.

Asociația instabilității atmosferice survenită după o perioadă de arșiță în care stratul superficial al solului s-a uscat, intensificarea vîntului a provocat furtuni de praf consemnate simbătă la Giurgiu, Oltenița și Caracal. Luni la Roșiori de Vede vîntul a luat aspect de vijelie. Culminația răcirii a fost marcată luni 11 iulie în zona de munte prin transformarea precipitațiilor în ninsoare, la orele amiezii, în zona cabanei Babele din

Bucegi. La București-Filaret temperatura maximă a urcat în această zi doar pînă la 21,2°C depășind doar cu 0,3°C cea mai rece dintre zilele consemnate la această dată în ultima sută de ani.

După comentariul evenimentelor meteorologice din săptămîna trecută aducem cîteva completări caracteristicilor climatologice și evenimentelor intervalului 14—20 iulie prezentate în tabelul de mai jos.

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 14—20 iulie

Zona geografică	VALORI MEDII MULTIANUALE		VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m²)			
	Maxime diurne	Minime nocturne	Maxime diurne	Minime nocturne	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpie	27÷31	14÷18	9÷16	41,0	1982	Satu Mare 1969
Deal și podiș	24÷30	12÷16	15÷20	37,7	1946	Sibiu 1977
Depresiuni	23÷26	10÷12	14÷25	37,0	1987	Miercurea Ciuc 1977
Vi. Omu	9÷10	3÷4	33÷34	22,1	1984	1935
Litoral	26÷27	18	7÷9	33,6	Constanta 1973	Constanta 1927

Subliniem că în acest interval ce conține mijlocul verii, valorile medii ale temperaturilor maxime sînt cele mai ridicate din an ajungînd la 31°C în regiunile de cîmpie din sudul țării. Temperaturile minime noc-

turne înregistrează și ele valori medii multianuale ridicate ce ajung pînă la 18°C în sud-estul țării și pe litoral. Cele mai calde nopți în interval s-au consemnat pe 20.VII.1903 la Arad și 19.VIII.1946 la Drobeta Tr. Se-

verin cu temperaturi minime de 22,7°C. Cele mai însemnate încălziri ale perioadei au avut loc în anii 1922, 1931, 1946 și 1984, cînd în 14 iulie s-a înregistrat maxima absolută a stației de la Vi. Omu de 22,1°C.

Furtunile din luna iulie fiind legate de instabilitatea atmosferei, de convecția termică, rareori au o extensie spațială atît de mare incît să afecteze simultan mai multe provincii. O astfel de furtună ce a afectat sudul Olteniei în anul 1903 este relatată de învățătorul G. Pitulescu, observator al stației pluviometrice din Vircișorova: „În noaptea de 19—20 iulie a fost o adevărată ruptură de nori, cîzînd o cantitate enormă de apă mai ales în părțile de munte. La Racovăț și asupra satelor Ilovița, Bahna și Moșești și cu deosebire în Marga a fost grindină mare și o strîcat cu desăvîrsire grîul care era aproape de seceriș. Torente de apă au rupt toate podurile, drumurile și morile de pe Valea Bahnei, chiar podul drumului de fer de la gura acestui rîu a fost rupt. A făcut pagube mari, iar bătrînii spun că sînt 46 de ani de cînd nu s-a mai întîmplat o astfel de revărsare de apă în această comună”.

După capriciile vremii din „săptămîna” trecută în care ne-am apropiat și de valorile maxime absolute dar și de cele mai mici maxime zilnice, următorul interval (14—20 iulie) se va caracteriza printr-un regim termic de vară, moderat.

Instabilitatea atmosferică se va face resimțită în regiunile din vestul, centrul și nordul țării prin averse locale de

ploaie și descărcări electrice. În celelalte regiuni, va predomina o vreme frumoasă aversele de ploaie și descărcările electrice semnalîndu-se pe arii mai restrînse în cursul după-amiezilor. Temperaturile maxime se vor încadra între 25° și 35°C, iar minimele nocturne, vor fi cuprinse în general între 12° și 20°.

Pe litoral vremea va fi în general frumoasă cu cerul variabil mai mult senin. La începutul intervalului vor fi condiții de averse de ploaie și descărcări electrice. Temperaturile minime vor fi cuprinse între 16° și 20°C, iar cele maxime între 25° și 29°. Temperatura apei mării va fi de 19°—23° ușor mai mică în zona Mangaliiei.

GLOSAR METEOROLOGIC

● FURTUNĂ DE PRAF sau de nisip este fenomenul în cursul căruia sub acțiunea vîntului intens și turbulent este ridicată în aer o mare cantitate de praf, nisip, particule de sol uscat, din care cauză opacitatea atmosferei crește și vizibilitatea se micșorează mult.

● VIRTEJUL DE PRAF SAU DE NISIP este o mișcare turbionară a aerului, de dimensiuni mici (cîteva metri), ce ridică de pe suprafața pămîntului praful, nisipul și alte obiecte ușoare. În general la noi nu se extinde la înălțimi mari și se stinge relativ repede. Virtejurile se produc în zilele cu soare, cînd solul se incinge puternic, iar stratificarea aerului este instabilă. Cîteodată ele iau proporții destul de mari avînd forma unor coloane de praf de cîteva sute de metri înălțime.

Flacăra, Redacția : București, Piața Școlii 1, casuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10 ; 17 60 20, Interioare : Actualitatea politică : 25 60 ; Publiciști-comentatori : 25 60 ; Reportaj economie : 17 00 ; Știință : 21 28 ; Cultură-învățămînt : 14 57 ; Probleme moral-cetățenești : 14 53 ; Sport : 17 00 ; Scrisori-audiențe : 25 42 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacție : 21 23 ; Secretariat redactor șef : 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Școlii”. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.